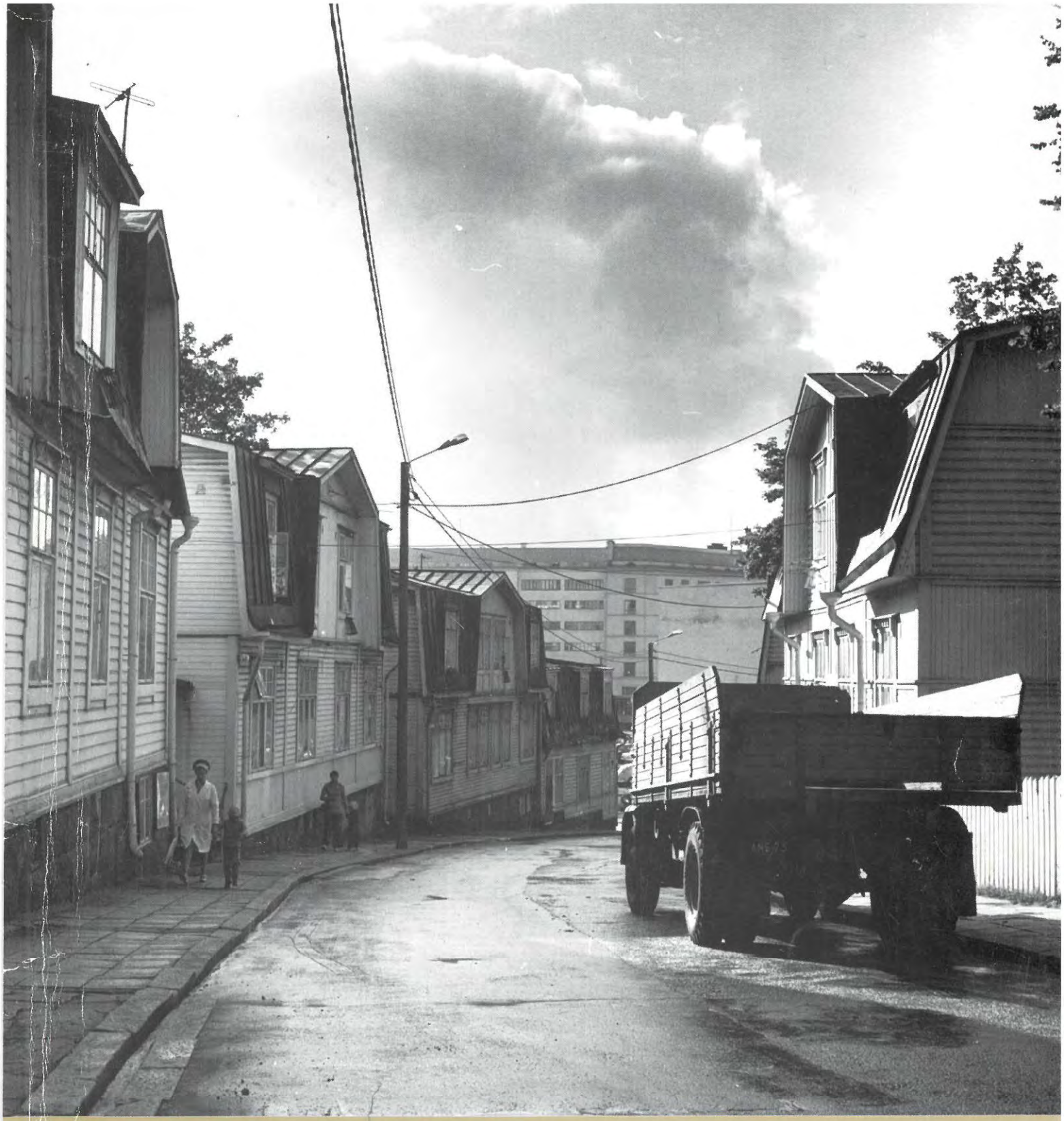

HELSINGIN KANTAKAUPUNGIN RAKENNUSKULTTUURI

VALLILAN JA HERMANNIN KAUPUNGINOSIEN INVENTOINTI

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEON TUTKIMUKSIA JA RAPORTTEJA 1/1997

Tommi Lindh
HELSINGIN KANTAKAUPUNGIN RAKENNUSKULTTUURI
VALLILAN JA HERMANNIN INVENTOINTI

Helsingin kaupunginmuseon tutkimuksia ja raportteja 1/1997

ISBN 951-718-032-2
ISSN 1238-9870

Teksti	Tommi Lindh
Toimitus ja taitto	Tommi Lindh
Teemakartat	Hannu Lunkka
Inventointivalokuvat	Arto Hujanen
Maastoinventointi	Jyrki Lammi ja Hannu Lunkka
Kannen kuva	Näkymä Vallilantieltä vuodelta 1971. Kari Hakli/HKMKA.
Painatus	Painopörssi Oy, Helsinki 1997
Myynti ja jakelu	Helsingin kaupunginmuseo

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEON TUTKIMUKSIA JA RAPORTTEJA 1/1997

Tommi Lindh

HELSINGIN KANTAKAUPUNGIN RAKENNUSKULTTUURI

VALLILAN JA HERMANNIN KAUPUNGINOSIEN INVENTOINTI

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO
1997

ESIPUHE

Helsingin kaupunginmuseo tilasi Lindh Envision Oy:ltä keväällä 1996 Vallilan ja Auroran sairaala-alueen inventoinnin sekä Hermannin kaupunginosan vuonna 1990 tehdyn inventoinnin päivityksen. Auroran sairaala-alueen inventointi valmistui syksyllä 1996 ja sitä koskevat tiedot ovat erillisessä kansiossa. Tämä yleisteksti liiteasiakirjoineen koskee Vallilan kaupunginosaa. Hermannista ei tässä yhteydessä laadittu yleistekstiä, koska alueen rakennushistoria on jo selvitetty aiemmin. Sen sijaan Hermanni on mukana inventointitietokannassa, teemakartoissa ja valokuvissa. Hermannista on laadittu myös aluetekstit, jotka ovat ohessa liitteenä. Kaikki Vallilan rakennukset on valokuvattu. Hermannin osalta mukaan otettiin aiemmin kuvaamattomat kohteet. Luvussa *Inventointitapa* kerrotaan inventointijärjestelmästä yksityiskohtaisemmin.

Tässä raportissa käsitellään alueen luonnonoloja, yleistä historiaa, asemakaavoituksen historiaa ja alueen rakentamisvaiheita. Tämä asiakirja liitteineen on pieni osa kokonaisuudesta, joka käsittää 627 kohdelomaketta (inventointitietokannassa Hermanni mukaanluettuna), 938 valokuvaa ja 8 inventointikarttaa.

Vallilan monipuolisesta rakennuskannasta johtuen inventointitapaa on jouduttu jonkinverran soveltamaan aikaisempiin nähden. Lisäksi Vallilan keskeiset teollisuusrakennukset on lueteltu äskettäin ilmestyneessä *Helsingin kantakaupungin teollisuusympäristöt* -kirjassa[1], joten siinä esiintyneiden tietojen kertaaminen ei tuntunut tässä yhteydessä mielekkäältä.

Helsingissä 6.12.1997

Tommi Lindh
Arkkitehti SAFA

SISÄLTÖ

ESIPUHE **4**
SISÄLTÖ **5**
JOHDANTO **7**
LUONNONOLOT **8**
YLEISTÄ HISTORIAA **9**
ASEMAKAAVOITUKSEN HISTORIAA **10**
Vanha Vallila 10
Uusi Vallila 12
Vallilan teollisuusalue 13
Vallilan rakentuminen 13
Suojelutilanne **15**
RAKENTAMISEN HISTORIAA **18**
Asuntorakentaminen **18**
Puurakentamisen I vaihe 1910–1918 18
Puurakentamisen II vaihe ja kivirakentamisen I vaihe 1919–1929 19
Kivirakentamisen II vaihe 1930–1939 22
Kivirakentamisen III vaihe 1940–1959 23
Täydennysrakentamisen vaihe 1960–1996 24
Julkinen rakentaminen **24**
Teollisuus- ja liikerakentaminen **25**
Katutilat ja puistot **26**
Aukiot 26
Puistot 26
Määrällisiä tietoja Vallilan rakennusten suunnittelijoista **27**
ALUEET **28**
2201 Vallilan teollisuusalue I Pasilan konepaja 28
2202 Vallilan teollisuusalue II SOK:n tehtaat ym. 28
2203 Puu-Vallila I 28
2204 Vallilan teollisuusalue III ent. Mäkelän alue 28
2205 Puu-Vallila II ja Uusi Vallila I 29
2206 Uusi Vallila II 29
2207 Vallilanlaakso ja Vallilan siirtolapuutarha 29
INVENTOINTITAPA **31**
Rajaus **31**
Inventointitietokanta **31**
Arkistot **32**
Tuotettu materiaali **33**
KOHDELOMAKKEIDEN LUKUOHJE **34**
Inventointitietokannan (Vallila.mdb) loppuraportti **34**
Rekisteritiedot 34
Arkistotiedot 35
Maastotiedot 36
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS **38**
Painamattomat lähteet **38**
Painetut lähteet **38**
Kirjallisuus **39**

LIITTEET **40**
Liite 1. Teemakartat (1:7000) **40**
Liite 2. Hermannin alueet **53**
Sörnäisten vankilan alue 53
Eläinlääketieteellisen korkeakoulun alue 54
Sörnäisten teurastamon alue 54
Hermannin asuinalue 54
Kyläsaari 55
Liite 3. Kohdeluettelo **56**

JOHDANTO

Helsingin 22. kaupunginosa sijaitsee Hämeentien ja Aleksis Kiven kadun välissä Pasilan ja Kumpulan eteläpuolella. Vallilan kaupunginosa on poikkeuksellisen monipuolinen ja siksi hyvin työläs inventoitava. Rakennustyyppejä on valtava määrä laajalta aikaväliltä. Jo yksistään työväenasuntotuotannon historian kannalta Vallila olisi kirjan arvoinen. Professori Riitta Nikula käytti väitöskirjassaan Vallilan kivikaupunkia eli Uutta Vallilaa toisena esimerkkialueena käsitellessään syitä yhtenäisen kaupunkikuvan muotoutumiselle 1920-luvulla. Toinen Nikulan teema, suurkorttelit, on Helsingissä nimenomaan vallilalainen ilmiö.[2] Asumisen lisäksi Vallilassa on harrastettu myös paljon muuta toimintaa. Siellä on toiminut ja toimii värikäs teollisuuslaitosten kirjo. Suuntauksena teollisuustaloilla on Vallilassakin toimistoituminen, joten toimistokaupunginosana toimiminen on Vallilalle jälleen uusi funktio. Erityiskohteista on jo tässä mainittava Pasilan konepajan laaja alue, Vallilan raitiovaunuhallit, ammattikoulut sekä siirtolapuutarha ainoana suurempana viheralueena Vallilassa.

LUONNONOLOT

Vallila toimi nimensä mukaisesti kaupunkilaisten karjalaitumena (vall = nurmi)[3] ennen varsinaisen rakennustoiminnan alkamista alueella. Vallilan maasto on rakentamattomilta osiltaan kallioista ja kumpuilevaa. Suurimmalta osaltaan rakennettuna alueena sen varhaisista vaiheista on melko vaikea saada selkoa. Vanhoista valokuvista päätellen alueella on harjoitettu viljelyä, kauppapuutarhatoimintaa[4] ja pienteollisuutta[5] ennen nykyisen puu- ja kivikaupungin rakentamista. Vallilan puistot ovat pieniä lukuunottamatta Vallilanlaaksoa, jossa sijaitsee Vallilan siirtolapuutarha. Pienistä puistoista Roineenpuistoon suunnitellaan tällä hetkellä kunnostusta.

Vallilan korkein kohta (+35 m) sijaitsee Nilsiänkadun ja Nokiantien risteyksessä lähellä Nokianpuistoa. Matalin kohta (+2 m) on Vallilan siirtolapuutarhan itäosassa. Edelleen havaittavissa olevia kallioita ja kukkuloita Vallilassa ovat Keuruunpuiston avokallio, Vallilan Kauppaoppilaitoksen piha, Pasilan konepaja-alueen luoteispään kallio sekä Hauhontien mäki.

Vallilanlaaksosta Vanhankaupungin selälle virtaa nimeämätön puro, joka lienee Mätäpuron vanha sivuhaara. Lisäksi Vallilan puistossa on pieni lampi. Muita vesialueita Vallilassa ei ole.

Kuva 1. Vallilan alue vuonna 1909. Puu-Vallilan alue erottuu samoin Pasilan konepaja ja sen kaakkoispuolella kolme teollisuuskorttelia. Myös Höijerin kansakoulu nykyisen Hämeentien varressa on paikallaan. Muuten Vallila on vielä rakentamaton.

YLEISTÄ HISTORIAA

Vuosisadan vaihteen jälkeen asutus alkoi levitä Kalliosta ja Sörnäisistä Alppiharjun ja Vallilan suuntaan. Uusi rakennustyyppi, työväestölle tarkoitettu vuokratalo, tuli kuvaan 1800-luvun loppupuolella. Gustaf Nyström teki vuonna 1907 esitysehdotuksen kaupunginvaltuustolle, jossa hän kehotti valtuustoa asettamaan komitean, »joka saisi tehtäväkseen selvittää, mistä syistä kaupungissa nykyään vallitsevat epätyydyttävät asunto-olot johtuvat, sekä koettaa keksiä keinoja, jotka olisivat omansa niiden korjaamiseen».[6] Kaupunginvaltuuston päätöksellä perustettiin samana vuonna komitea, johon kuuluivat professori Nyströmin lisäksi työväenasiain lautakunnan puheenjohtaja tehtailija Viktor von Wright, senaatin työväenasiain esittelijä tri Leo Ehrnrooth, tri W. Zilliacus ja kauppaneuvos Julius Tallberg. Nk. Vallila-komitea sai valmiiksi mietinnön »halpain asuntojen saannin lisäämisestä sekä maan luovuttamisesta ehdoilla, jotka takaavat tonttiarvon kohoamisen tulevan kunnan hyväksi». Mietintö sisälsi paitsi yleisiä asuntopoliittisia kannanottoja myös konkreettisia ehdotuksia Vallilan työväenasuntoalueen rakentamiselle. Vallila katsottiin hyvin soveltuvaksi alueeksi työväenasuntorakentamiselle teollisuuden läheisyyden, maanomistusolojen, liikenneyhteyksien ja terveydellisten näkökohtien takia. Kaupunginvaltuusto hyväksyi komitean ehdotukset pääpiirteissään vuonna 1908.[7]

Vuonna 1922 oli työväestön osuus Vallilan koko väestöstä yli 70%. Samaan ylsivät vain Kallio, Alppiharju ja Hermanni. Vuonna 1930 kyseisissä kaupunginosissa asumistiheys oli yli 2 henkeä huonetta kohti eli Helsingin korkein.[8] Vallilaan oli vuoden 1927 loppuun mennessä rakennettu eri yhtiöiden toimesta 727 asuntoa yleishyödyllisen rahoituksen turvin.[9] Vallila olikin 1920-luvulla Käpylän jälkeen Helsingin suurin työväenasuntokaupunginosa. Osa Vallilan työväenasunnoista tuhoutui vuoden 1944 pommituksissa ja osa on purettu myöhemmin kerrostalojen tieltä.[10]

Asuntokaupunginosana tunnettu Vallila on ollut myös merkittävä teollisuusalue. Alueella ovat toimineet mm. SOK:n Helsingin tehtaat, Orionin ja Medican lääketehtaat, Helsingin Kutomo ja Kravatti Oy, Vallilan Silkkitehdas Oy sekä lukuisia muita tekstiilialan yrityksiä, Heteka Oy, Autokorirakenne Oy, Oy Sisu-Auto Ab sekä muita metalli- ja konepaja-alan yrityksiä. Suurin yksittäinen teollisuuslaitos on VR:n Pasilan konepaja.

ASEMAKAAVOITUKSEN HISTORIAA

Vallgårdin 1840-luvulla muodostetulle vuokra-alueelle tehtiin jakokaava vuonna 1908. Alueen suomenkieliseksi vastineeksi vahvistettiin 1909 Vallila. Vallilan asemakaavoituksessa on kolme selkeää periodia: Vanhan Vallilan puutalokorttelien jakokaava vuodelta 1908, Vallilan jakokaavan laajennus vuodelta 1916 (nk. Uusi Vallila) sekä Mäkelän alueen jakosuunnitelmat 1920-luvulta (Vallilan teollisuusalue). Helsingin 22. kaupunginosan asemakaava vahvistettiin vuonna 1940. Kaupunginosan nimeksi Vallila tuli vuonna 1959.[11]

Vallilan nykyisen kaupunginosan vanhimmat asemakaavat vahvistettiin kortteleille 366, 367, 368 ja 390 jo vuonna 1901, jolloin ne kuuluivat vielä Sörnäiseen ja Alppiharjuun. Nämä neljä Aleksis Kiven ja Teollisuuskadun välissä olevaa teollisuuskorttelia erottuvat nykyisinkin omaksi ryhmäkseen muusta Vallilasta.

Vanha Vallila

Nykyisinkin selkeästi erottuva puukaupunkialue muodostettiin siis vuoden 1908 jakokaavalla. Se käsitti 13 korttelia nykyisen Teollisuuskadun, Sturenkadun ja Mäkelänkadun välissä sekä 9 korttelia Mäkelänkadun itäpuolella Inarintien varressa. Sturenkadun ja Mäkelänkadun varsien tontit oli tässä vaiheessa jätetty ilman rakennusoikeutta. Rakennusjärjestyksistä mainitsee Riitta Nikula väitöskirjassaan mm. että: »Rakennusjärjestykset tulivat Vallilan kehityksessäkin olemaan keskeinen suunnitteluväline. Erityisillä, määrättyjä kortteleita koskevilla, rakennusjärjestyksillä yritettiin kehittää aluetta hyväksi katsottuun suuntaan, edellisen vaiheen todettuihin epäkohtiin tartuttiin aina seuraavassa rakennusjärjestyksessä.»[12]

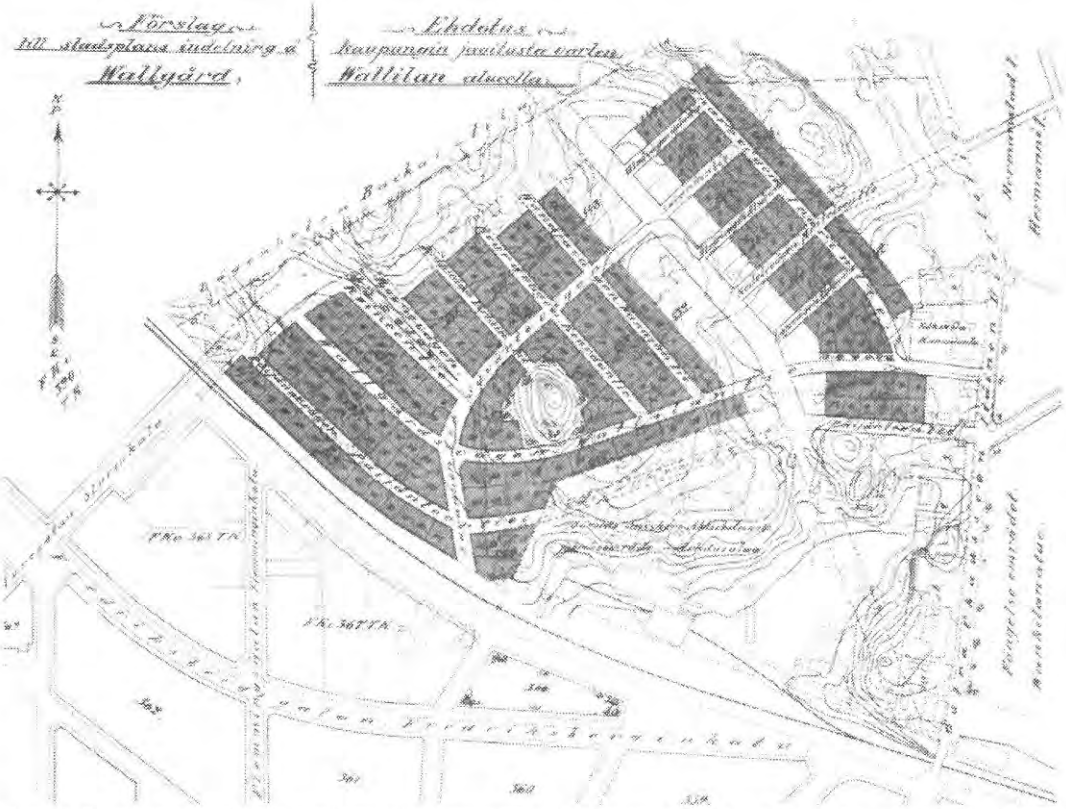

Kuva 2. Kaupungingeodeetin »komitean toimenannosta ja komiteassa esitettyjen näkökohtain mukaisesti» laatima tonttijakokartta koskien nykyistä Puu-Vallilaa. HKPA 14/1908, liite V.

Vuoden 1908 komiteamietinnössä esiteltiin jakokaavan lisäksi Karl Hård af Segerstadin laatimat tyyppipiirustukset »huviloiksi» Vallilaan. Tyyppipiirustukset, joita oli kaikkiaan neljä erilaista: A, B, C ja D. Kaikki kellarillisia kaksikerroksisia talotyyppejä, joihin oli sovitettu neljästä kahdeksaan asuntoa kuhunkin. Mitään tyypeistä ei käytetty sellaisenaan toteutettujen rakennusten piirustuksina, mutta keskeiset suunnitteluperiaatteet ovat jo näkyvissä. Taitekatto, päällekäin sijoitetut asunnot, pari- rivitalomainen ulkomuoto ja tietysti puu rakennusaineena. Yhteiset pesutuvat kivirakenteisissa kellareissa, yhteispihat yhteisine halkovajoineen ja makkeineen ovat myös tyyppipiirustuksissa esiintyneitä toteutuneita ominaisuuksia. Rakentamisessa ei käytännössä päästy tyypin A väljyyteen. Tyyppi B sen sijaan muistuttaa toteutunutta rakennusten sijoittumista tonteilleen. Rivitalotyyppiä C muistuttavia taloja ei rakennettu. Myöskään mallia D, jossa oli neljä kaksikerroksista asuntoa omin sisäänkäynnein, ei toteutettu.

Kuva 3 (oik.). Julkisivu kadulle, talotyyppi B, Karl Hård af Segerstad. HKPA 14/1908 liite X.

Kuva 4 (alla). Pohjapiirustus ja pihasuunnitelma, talotyyppi B, Karl Hård af Segerstad. HKPA 14/1908 liite X.

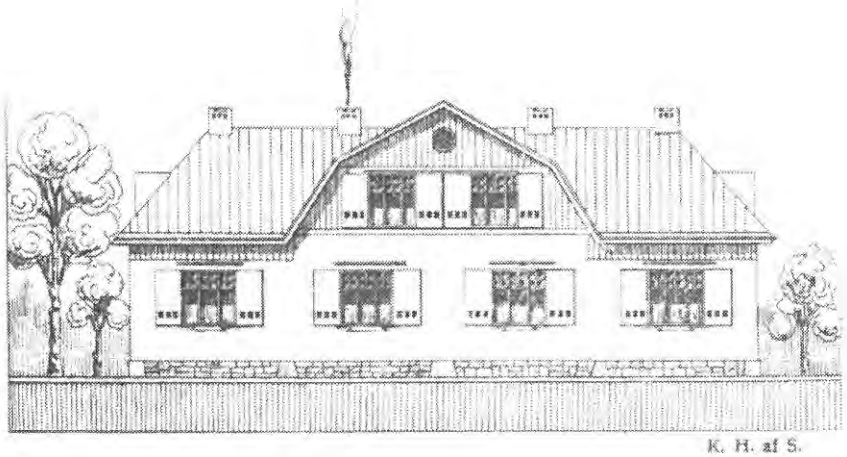

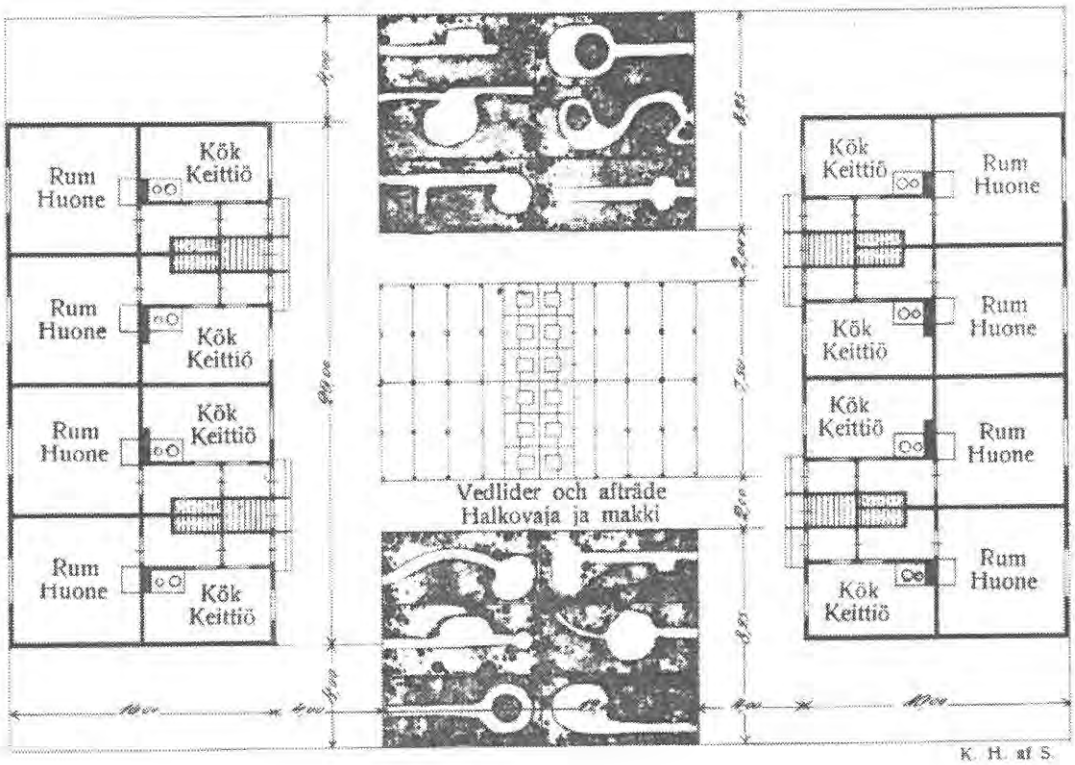

Kuva 5. Bertel Jungin ehdotus Vallilan alueen laajentamiseksi vuodelta 1915. HKPA 65/1915, liite.

Uusi Vallila

Vanhan Vallilan rakennettu ympäristö ei miellyttänyt Helsingin päättäjiä. Sosiaalilautakunta totesi, että alueelle oli omakotitalojen sijaan syntynyt pieniä vuokrakasarmeja.[13] Kaupunginasemakaava-arkkitehti Bertel Jung teki kaksi ehdotusta Vallilan huvila-alueen laajentamiseksi. Toisen vuonna 1913 ja toisen 1915 (kuva 4 ja liite 3). Ensimmäinen ehdotus sisälsi kivitalotontteja Mäkelänkadun ja Sturenkadun varsille ja muualla vielä puisia pientaloja harvempaan sijoitettuina kuin Vanhassa Vallilassa. Vaikka Jungin suunnitelma ei sellaisenaan olekaan toteutunut, on se silti toiminut Uuden Vallilan rakentamisen kehyksenä. Puutalojen osuus toteutuneessa kaupungissa oli huomattavasti pienempi kuin kaavassa. Nykyisin Uuden Vallilan puolelle rakennetuista puutaloista ei ole jäljellä yhtään.

Korttelin 555 rakennussuunnitelmat ja sen ensimmäisen vaiheen toteutus puuhuviloille tarkoitetulle alueelle oli sysäys lisääntyvälle kivirakentamiselle Vallilan pohjoisosissa. Rakentamisen myötä Uusi Vallila muuttui vähitellen pientaloalueesta kerrostalojen ja umpikortteleiden kaupunginosaksi. Kaavoitustyö seurasi rakentamista.

Birger Brunila seurasi Bertel Jungia kaupungin asemakaavaosaston päällikkönä vuonna 1917. Brunilan tehtäväksi tuli muuttaa ja täydentää Vallilan asemakaavaa Jungin 1916 vahvistetun jaotuskaavan pohjalta niin, että suurempi rakennustehokkuus ja kiviraken-taminen mahdollistuivat. Brunilan kaavoista keskeisin oli »Mäkelän ja Sturenkatujen varrella olevien kivitalotonttien jakosuunnitelma» vuodelta 1925.

Vallilan teollisuusalue

Jo mainitut neljä Teollisuuskadun länsipuolista korttelia saivat asemakaavan jo 1901. Sturenkadun, Teollisuuskadun, Kumpulantien ja Mäkelänkadun välistä aluetta kutsuttiin aiemmin »Mäkelän alueen» nimellä. Alueelle oli rakennettu jo ennen kaavoja pieniä teollisuuslaitoksia. Alue sai ensimmäisen jakokaavan jo ennen Jungin asuinalueiden jakokaavan vahvistamista eli vuonna 1914. Mäkelän aluetta laajennettiin Brunilan vuo-den 1920 jakokaavalla, johon tehtiin täydennyksiä ja muutoksia vuosina 1929 ja 1931 ennen Vallilan asemakaavan valmistumista vuonna 1940. Asemakaavan vahvistamisen jälkeen on Vallilan teollisuusalueella tehty lukemattomia kaavamuutoksia, jotka ovat myös radikaalisti muuttaneet alueen ilmettä. Suurimmat muutokset ovat tapahtuneet Teollisuuskadun ja Kumpulantien varren kortteleissa. Esimerkiksi korttelien 368 ja 532 sisäpihat on rakennettu lähes kokonaan umpeen.

Vallilan rakentuminen

Vallilan rakentamisen huippukaudet ajoittuvat vuosisadan vaihteeseen, 1920-, 1930-, 1960- ja 1980-lukujen loppuun sekä 1990-luvun alkuun. Asuntorakentamisen kannalta tärkeät vuosikymmenet ovat 1920- ja 1960-luvut.

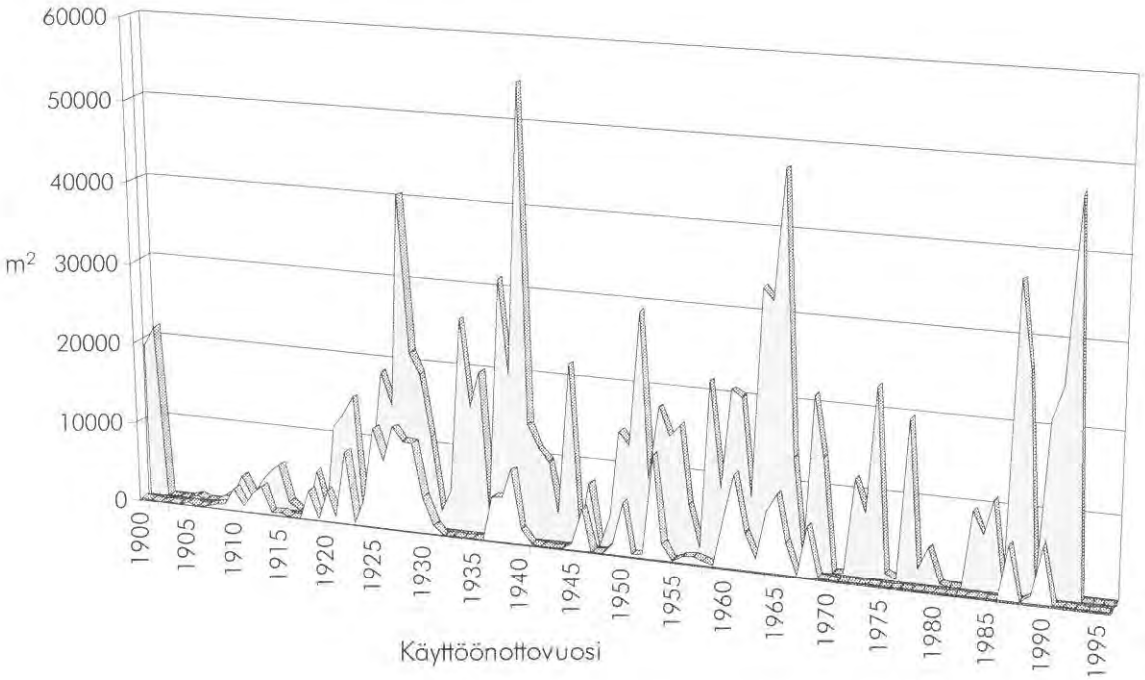

Kuva 6. Vallilan rakentuminen 1900–1996. Kaavio osoittaa kuinka muutamia suvantokohtia lukuunottamatta Vallila on ollut jatku-van muutoksen kourissa lähes sata vuotta. On huomattava, että kaavioon on otettu vain jäljellä olevan rakennuskannan kerrosala- ja käyttöönottovuositiedot. Myöhempi rakentaminen siis painottuu. Kaaviossa tummemmalla on esitetty koko rakennuskannan kerrosalat ja vaaleammalla asuinhuoneistoalat.

Taulukko 1. Keskeisimmät vahvistetut asemaakaavat ja asemakaavanmuutokset sekä kaupunginvaltuuston hyväksymät jakokaavat Vallilassa[14]:

Asemakaavaa edeltäneet kaavat:		
Vallilan jaoituskaava		6.10.1908
Vallilan jaoituskaavan täydennys		7.3.1911
Mäkelän alueen tehdaskorttelien jaoituskaava		17.11.1914
Vallilan jaoituskaavan laajennus		8.2.1916
Vallilan jaoituskaavan laajennuksen muutos		6.6.1916
Mäkelän alueen jakosuunnitelma		6.4.1920
Mäkelän- ja Sturenkatujen varrella olevien kivitalotonttien jakosuunnitelma		17.6.1925
Kortteleiden n:o 553 ja 583 jakosuunnitelman muutos Vallilassa		9.2.1927
Korttelin n:o 580 ja tehdaskorttelin n:o 532 jakosuunnitelman muutos		6.4.1927
Korttelin n:o 581 muutos Vallilassa		5.9.1928
Tehdaskortteleiden n:o 691 ja 692 muutos Mäkelän alueella		5.9.1928
Mäkelän alueen jakosuunnitelman muutos		27.11.1929
Kortteleiden n:o 708 ja 709 muutos Mäkelän alueella		2.12.1931
XXII kaupunginosan asemakaava		30.1.1940
Asemakaavan vahvistamisen jälkeen tehdyt muutokset:		
Tehdaskortteli 694 ja 696 välinen alue		14.5.1940
Kortteli n:o 690		15.10.1940
Kortteli n:o 559		3.6.1941
Korttelit n:o 580a ja 580b		25.7.1941
Tehdaskortteli n:o 707		25.7.1941
Kortteli n:o 706		17.12.1941
Kortteli n:o 699		17.3.1945
Kortteli n:o 703		23.10.1945
Kortteli n:o 701		23.10.1953
Korttelit n:o 530, 540–547		12.11.1953
Kortteli n:o 542		25.1.1954
Kortteli n:o 586		29.2.1960
Korttelit n:o 556 ja 585		21.10.1960
Kortteli n:o 558		14.12.1962
Korttelit n:o 530 ja 537		24.8.1966
Korttelit n:o 542 ja 579		21.12.1966
Korttelit n:o 531, 538, 539, 548–551		20.12.1968
Korttelit n:o 548 ja 549		15.2.1972
Kortteli n:o 707		24.1.1973
Kortteli n:o 586		6.3.1974
Kortteli n:o 532		28.8.1979
Korttelit n:o 551, 531, 538, 539, 548, 549 ja 578		2.5.1980
Korttelit n:o 534, 689–697, 699, 700, 703, 704 ja 707		23.1.1984
Kortteli n:o 580 sekä katualue		20.6.1983
Korttelit n:o 533, 535, 536, 540–547 ja 579		8.1.1985
Kortteli n:o 562		24.6.1986
Kortteli n:o 368		30.3.1987
Korttelit n:o 552, 554, 555, 557, 582 ja 583		25.10.1988
Korttelit n:o 530 ja 537 sekä katualue		23.12.1988
Kortteli n:o 532		15.8.1989
Korttelit n:o 584, 585, 705 ja 706		17.1.1990
Vahvistamattomia asemakaavamuutoksia Vallilassa:		
Kortteli 584 tontti 3	Kaupunginvaltuusto hyv.	12.9.1979
Kortteli 368 tontit 2 ja 3	Kaupunginvaltuusto hyv.	31.8.1988
Kortteli 702 tontti 2	Kaupunginvaltuusto hyv.	16.6.1993
Kortteli 368 tontti 4	Kaupunginvaltuusto hyv.	14.2.1996
Kortteli 697 tontti 17	Kaupunginvaltuusto hyv.	9.10.1996
Valtion rautatiealue	Kaupunginvaltuusto	23.10.1996
Kortteli 580 tontti 68	Kaupunkisuunnittelulautakunta	7.11.1996

Kuva 7. Vallilan vanha työväentalo Sturenkatu 27:ssä 1950-luvulla. Eino Heinonen/HKMKA.

Kuva 8. Helsingin Työväenyhdistyksen uusi rakennus Sturenkatu 27 vuonna 1975. HTY:n talon oikealla puolella puretuun työväentaloon sopeutettu rakennus. Kari Hakli/HKMKA.

Suojelutilanne

Vallilassa on asemakaavalla suojeltuja rakennuksia yhteensä 179 kappaletta, mikä on 43% koko rakennuskannasta. Suojeluprosessi on kesken valtion omistamien Pasilan konepaja-alueen rakennusten osalta. Mikäli suojelu toteutuu Museoviraston esitysluonnoksen (10.7.1996) mukaisesti lisääntyy suojeltujen rakennusten lukumäärä 14:llä (Suojeltujen rakennusten osuus rakennuskannasta kasvaa 47%:iin).

Suojeltuja rakennuksia Vallilassa sisältyy kaikkiaan yhdeksään kaavaan, joiden numerot ja määräystekstit käydään tässä läpi.

Ensimmäinen suojelukaava oli nro 8099 vuodelta 1980. Merkinnällä AARK suojeltiin kaikkiaan 111 rakennusta. Määräysteksti on seuraava:

> *»Kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokkaiden asuinrakennusten korttelialue, jolla olevia asuinrakennuksia ei saa purkaa. Korttelialueella ei saa suorittaa kasvillisuutta tai alueen alkuperäistä luonnetta turmelevia toimenpiteitä eikä rakennuksissa saa suorittaa sellaisia korjaus-, muutos- tai lisärakentamistöitä, jotka turmelevat julkisivujen tai vesikattojen kulttuurihistoriallista ja kaupunkikuvallista arvoa tai tyyliä. Mikäli alueella tai rakennuksissa on aikaisemmin suoritettu tällaisia toimenpiteitä, on ne kunnostus-, muutos- tai lisärakentamistöiden yhteydessä pyrittävä korjaamaan alueelle ja rakennuksen tyyliin hyvin soveltuvalla tavalla. Tontit on aidattava puisella alueelle hyvin soveltuvalla aidalla ellei asemakaavassa ole toisin merkitty. Kulkuaukot on varustettava puisin portein.»*

> *»tontilla rakennuksia ja ympäristöä suojeleva ktark-merkintä»*

Vuonna 1985 vahvistettiin kaava nro 8724, jolla suojeltiin 23 rakennusta merkinnällä A/s ja 10 rakennusta merkinnällä AK/s samamerkintäisillä korttelialueilla. Kaavalla suojeltiin säilyneiltä osiltaan Puu-Vallilan Mäkelänkadun koillispuoli sekä As. Oy Hauho ja As. Oy Sturenkatu 37–41 (ent. Asunto-osuuskunta Nelikulma ja sitä ennen Asunto-osuuskunta Vallila).

A/s määräysteksti on seuraava:

> *»Asuinrakennusten korttelialue, jolla ympäristö säilytetään. Alueella olevat asuinrakennukset ovat kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokkaita eikä niitä saa purkaa. Alueella ovat sallittuja vain sellaiset toimenpiteet, jotka edistävät rakennusten ja niiden lähiympäristön säilymistä ja olennaisten piirteiden vahvistumista. Mikäli rakennuksissa tai niiden lähiympäristössä on suoritettu toimenpiteitä näiden pyrkimysten vastaisesti, tulee myöhemmin tehdyt muutokset kunnostus-, lisärakennus- tai muutostöiden yhteydessä pyrkiä korjaamaan tyyliin sopivalla tavalla ja häiritsevät rakennelmat poistamaan.»*

AK/s määräysteksti on seuraava:

»Asuinkerrostalojen korttelialue, jolla ympäristö säilytetään. Alueella olevat asuinrakennukset ovat kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokkaita eikä niitä saa purkaa. Alueella ovat sallittuja vain sellaiset toimenpiteet, jotka edistävät rakennusten ja niiden lähiympäristön säilymistä ja olennaisten piirteiden vahvistumista. Mikäli rakennuksissa tai niiden lähiympäristössä on suoritettu toimenpiteitä näiden pyrkimysten vastaisesti, tulee myöhemmin tehdyt muutokset kunnostus-, lisärakennus- tai muutostöiden yhteydessä pyrkiä korjaamaan tyyliin sopivalla tavalla ja häiritsevät rakennelmat poistamaan.»

Kaava nro 9212 vuodelta 1987 sisältää yhden merkinnällä sr-2 (korttelialueella AL-1) suojellun rakennuksen Aleksis Kiven katu 11:ssä. Rakennus on korttelin vanhin osa, joka säilytettiin SOK:n laajennuksen yhteydessä 1980-luvun lopulla. Määräysteksti on seuraava:

»Suojeltava rakennus. Rakennus on kaupunkikuvallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas eikä sitä saa purkaa ilman rakennuslautakunnan lupaa. Rakennuslautakunta voi myöntää luvan purkamiseen vain, jos siihen on olemassa pakottava syy. Rakennuksessa ei saa suorittaa sellaisia lisärakentamis- tai muutostöitä, jotka turmelevat katujulkisivujen tyyliä tai vesikaton perusmuotoa.»

Vuonna 1988 vahvistettiin kaava nro 9441, jolla suojeltiin yhteensä yhdeksän rakennusta merkinnällä sr-1 ja kaksi merkinnällä sr-2. Kortteli 555, Paavalin kirkko, Mäkelänkatu 29–31, As. Oy Sture, As. Oy Eura II ja As. Oy Eura III ovat saaneet merkinnän sr-1. As. Oy Euranlinna ja As. Oy Eura taas merkinnän sr-2.

Sr-1 määräysteksti (korttelialueilla AK, AK/s, YK ja YK/s):

»Suojeltava rakennus. Rakennusta ei saa rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaana purkaa eikä siinä saa suorittaa sellaisia muutos- ja lisärakentamistöitä, jotka turmelevat julkisivujen, vesikaton tai sisätilojen kulttuurihistoriallista tai rakennustaiteellista arvoa tai tyyliä. Mikäli rakennuksessa on aikaisemmin suoritettu tällaisia toimenpiteitä, on rakennus korjaus- tai muutostöiden yhteydessä pyrittävä korjaamaan rakennuksen tyyliin hyvin soveltuvalla tavalla.»

Pelkällä merkinnällä AK/s:

»Asuinkerrostalojen korttelialue, jolla ympäristö säilytetään.»

Pelkällä merkinnällä YK/s:

»Kirkkojen ja muiden seurakunnallisten rakennusten korttelialue. Alueen ympäristö säilytetään.»

Sr-2 määräysteksti (korttelialueella AK):

»Suojeltava rakennus. Rakennus on kaupunkikuvallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas eikä sitä saa purkaa ilman rakennuslautakunnan lupaa. Rakennuslautakunta voi myöntää luvan purkamiseen vain, jos siihen on olemassa pakottava syy. Rakennuksessa ei saa suorittaa sellaisia lisärakentamis- tai muutostöitä, jotka tärvelevät katujulkisivujen tyyliä tai vesikaton perusmuotoa.»

Erkki Huttusen 1930-luvulla suunnittelemat SOK:n tehdasrakennukset niitä vanhempine osineen on suojeltu kaavassa nro 9463 vuodelta 1988 (ei vahvistettu) merkinnällä sr-2 korttelialueella KT. Määräysteksti on seuraava:

»Suojeltava rakennus. Rakennus on kaupunkikuvallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas eikä sitä saa purkaa ilman rakennuslautakunnan lupaa. Rakennuslautakunta voi myöntää luvan purkamiseen vain, jos siihen on olemassa pakottava syy. Rakennuksessa ei saa suorittaa sellaisia lisärakentamis- tai muutostöitä, jotka turmelevat katujulkisivujen tyyliä tai vesikaton perusmuotoa.»

Vallilantien kaksi huonokuntoista puutaloa suojeltiin merkinnällä A/s kaavassa nro 9502 vuonna 1988:

»Asuinrakennusten korttelialue, jolla ympäristö säilytetään. Alueella olevat rakennukset ovat kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokkaita eikä niitä saa purkaa. Alueella ovat sallittuja vain sellaiset toimenpiteet, jotka edistävät rakennusten ja niiden lähiympäristön säilymistä ja olennaisten piirteiden vahvistumista. Mikäli rakennuksissa tai niiden lähiympäristössä on suoritettu toimenpiteitä näiden pyrkimysten vastaisesti, tulee myöhemmin tehdyt muutokset kunnostus-, lisärakennus- tai muutostöiden yhteydessä pyrkiä korjaamaan tyyliin sopivalla tavalla ja häiritsevät rakennelmat poistamaan.»

Gunnar Taucherin suunnittelemat Mäkelänkatu 37–45 on suojeltu kaavassa nro 9606 vuodelta 1990 merkinnällä sr-1. Määräysteksti on seuraava:

»Suojeltava rakennus. Rakennusta ei saa rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaana purkaa eikä siinä saa suorittaa sellaisia muutos- ja lisärakentamistöitä, jotka turmelevat julkisivujen, vesikaton tai sisätilojen kulttuurihistoriallista tai rakennustaiteellista arvoa tai tyyliä. Mikäli rakennuksessa on aikaisemmin suoritettu tällaisia toimenpiteitä, on rakennus korjaus- tai muutostöiden yhteydessä pyrittävä korjaamaan rakennuksen tyyliin hyvin soveltuvalla tavalla.»

Vanha siirappitehdas ja Erkki Huttusen 1937 suunnittelema SOK:n leipomorakennus on suojeltu kaavassa nro 10086 vuodelta 1992 (Kslk) merkinnällä sr-2. Kaavaa ei ole vahvistettu kaupunginvaltuustossa. Määräysteksti on seuraava:

»Suojeltava rakennus. Rakennus on kaupunkikuvallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas eikä sitä saa purkaa ilman rakennuslautakunnan lupaa. Rakennuslautakunta voi myöntää luvan purkamiseen vain, jos siihen on olemassa pakottava syy. Rakennuksessa ei saa suorittaa sellaisia lisärakentamis- tai muutostöitä, jotka turmelevat katujulkisivujen tyyliä tai vesikaton perusmuotoa.»

Kaavassa nro 10116 vuodelta 1996 (ei vahvistettu) suojeltiin Gunnar Taucherin suunnittelema entinen Vallilan ruotsalainen kansakoulu (Vallgårds Svenska Folkskola, nyk. Helsingin Lastentarhanopettajaopisto) merkinnällä sr-1 korttelialueella YO. Määräysteksti on seuraava:

»Suojeltava rakennus. Rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus. Rakennusta ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- tai muutostöitä, jotka turmelevat julkisivujen, vesikattojen, aula- ja käytävätilojen tai porrashuoneiden rakennustaiteellista tai historiallista arvoa tai tyyliä. Mikäli rakennuksessa on aikaisemmin suoritettu tällaisia toimenpiteitä on rakennus korjaus- tai muutostöiden yhteydessä pyrittävä korjaamaan rakennuksen tyyliin hyvin soveltuvalla tavalla.»

Vanhimmissa suojelukaavoissa (8099 ja 8724) ei käytetty sr-merkintöjä, mutta tontit kuuluivat suojeluun ktark-merkinnöin. Viime vuosikymmenen alkupuolelta olevat kaavat ovat jo päivityksen tarpeessa. Lisäksi siitä huolimatta, että vajaa puolet Vallilan rakennuskannasta kuuluukin jo jonkinasteisen suojelun piiriin, on suojeltujen rakennusten joukko sattumanvaraisesti valikoidun oloinen. Potentiaalisia suojelukohteita Vallilassa ovat mm. Vallilan kansakoulu (Theodor Höijer 1901), Vallilan raitiovaunuhallit (Selim A. Lindqvist 1914–1928, Valter Jung 1938–1939), siirappitehtaan laajennus (Väinö Vähäkallio 1916), Harjun nuorisotalo (Albert Nyberg 1919), Orionin lääketehdas (Kaarlo Borg 1934–1939, Aarne Ervi 1940–1944), Mäkelänkadun lounaispuolen 1920- ja 1930-luvun kerrostalot, Hakan asunto-osakeyhtiö (Hugo Harmia ja Woldemar Baeckman 1940–1953), Ensi Koti (Elna Kiljander 1940) sekä entinen Colombian Kahvi Oy (Lauri Silvennoinen 1949). Yksityiskohtainen suojeluesitys edellyttäisi erillisen arvottamistyön tekemistä tämän inventoinnin pohjalta.

Kuva 9. Suvannontie 20, 22 ja 24 1930-luvun alussa. Taustalla Mäkelänkatu ja Vanhan Vallilan länsiosa. Sakari Pälsi/HKMKA.

RAKENTAMISEN HISTORIAA

Asuntorakentaminen

Puurakentamisen I vaihe 1910–1918

Vallilan jakokaavan mukainen rakentaminen alkoi nykyisen Puu-Vallilan alueella toisen vuosikymmenen alussa. Vuosina 1909–1910 luovutettiin rakentamiselle 35 tonttia. Työväestölle tarkoitettuja pienehköjä, taitekattoisia puutaloja rakennettiin tiiviiksi rivistöiksi melko kapeiden katujen varsille. Hård af Segerstadin mallipiirustuksia sovellettiin niitä tehokkaampaan rakentamiseen. Kaikki talot olivat kaksikerroksisia niin, että toinen kerros oli saman kokoinen kuin ensimmäinen ja talojen väliset kujat kavennettiin minimiin. Tyyppiä B sovellettiin niin, että yhden kahdeksan asunnon talon sijaan rakennettiinkin kaksi neljän tai kahdeksan asunnon taloa kiinni toisiinsa. Molempiin rakennettiin taitekattoiset frontonit. Tyyppi B toteutui osittain plaaniteknisesti, mutta julkisivut puristettiin ikäänkuin kasaan ja kahdennettiin.[15] Nämä yhteenliitetyt talot rakennettiin eri projekteina.

Puu-Vallila rakennettiin yksityisten keinottelijoiden toimesta, kun taas esimerkiksi Puu-Käpylä toteutettiin asunto-osuuskuntaperiaatteella.[16] Suunnittelijat saivat yksittäisiä toimeksiantoja, mutta kokonaisuus oli silti hämmästyttävän yhtenäinen. Ullakkokerroksen käyttöönotto kokonaisena asuinkerroksena johti alempien katonlappeiden erittäin jyrkkään kulmaan – jopa lähes pystysuoria lappeita esiintyi. Eniten rakennuksia alueella suunnittelivat rakennusmestarit Toivo ja Leuto A. Pajunen (12 rakennusta Inarintielle, Keuruuntielle, Vallilantielle ja Virtaintielle vuosina 1911–1913), T. Ahrenberg (6, 1910–1914), Albert Nyberg (6, 1912–1914), Kaarlo F. Ek (4, 1911–1913), Heikki Saari (4, 1912–1913) ja Jalo Wesanen (4, 1912–1913). Lähes kaikki muutkin alueella toimineet

Kuva 10. Hattulantien ja Somerontien välissä olleet Runar Eklundin piirtämät kunnalliset työväenasunnot ennen purkamistaan vuonna 1959. Taustalla kortteli 555. C. Grünberg/HKMKA.

suunnittelivat enemmän kuin yhden rakennuksen. Kolmeen ylsivät Alfred Ahlström, Hjalmar Kaipainen, Hannes Kuittinen, Helmer Nisén, Kaarlo Wirtanen ja Otto Wuorio.

Puurakentamisen II vaihe ja kivirakentamisen I vaihe 1919–1929

Puurakentaminen jatkui vuoden 1918 tapahtumien jälkeen Vallilassa hieman eri periaatteita noudattaen kuin ennen sotaa. Rakennukset olivat kooltaan suurempia ja muodostivat laajempia rakennettuja kokonaisuuksia. Jo vuonna 1917 oli rakennettu 10 kaksikerroksista »lankkutaloa» Hattulantien ja Somerontien väliin Runar Eklundin piirustusten mukaan. Ne olivat ensimmäisiä kunnallisia työväenasuntoja Vallilassa. Muuta kunnallista asuntotuotantoa edustivat Kangasalantie 13 (1920), Karstulantie 2–10 (1923–1924), Sammatintie 7 (1924–1925) sekä Mäkelänkatu 37–43 (Gunnar Taucher 1924–1926), jotka viimeistä lukuunottamatta on kaikki purettu. Kokonaan kunnallisen asuntotuotannon lisäksi Vallilaan muodostettiin myös nk. puolikunnallisia yhtiöitä, jotka saivat rahoitusta paitsi kaupungilta myös lainaa Työväen Säästöpankilta. Näitä puolikunnallisia rakennusyhtiöitä oli Vallilassa neljä kappaletta, nimeltään »Helsingin kaupungin rakennusyhtiöt n:o 1, 2, 3 ja 4». Numerot 1 ja 2 vuosilta 1920–1926 sijaitsivat ja sijaitsevat edelleen Vanajantien varressa nykyisen Puu-Vallilan puolella. Numero 3 oli kortteli 555 ja numero 4 Mäkelänkatu 45. Yleishyödyllistä asuntotuotantoa edustivat As. Oy Hauho (1924), As. Oy Sture (1926), Asunto-osuuskunta Vallila (1924–1926) ja As. Oy Sturenkatu 32–34.

Suunnittelijoina Puu-Vallilassa toimivat osittain samat nimet kuin Uuden Vallilan kivipuolellakin – arkkitehdit Jussi Paatela (8 rakennusta Vanajantielle ja Keuruuntielle vuosina 1920–1926)[17], Armas Lindgren (3, 1923–1925) ja Uno Moberg (2, 1925) näistä merkittävimmät. Myös Martti Välikangas suunnitteli puutalon Vanajantie 16–18:aan vuonna 1920. Pitkiä rivitalomaisia puukerrostaloja rakennettiin yleensä yksi kahdelle tontille

Kuva 11 (vas.). Sammatintie 6–8 vuonna 1929. Olof Sundström/HKMKA.

Kuva 12 (alla). Vasemmalla Asunto-osakeyhtiö Hauho, taustalla Asunto-osuuskunta Vallila vuonna 1930. Roos/HKMKA.

Kuva 13. Mäkelänkadun nrot 19–29 vuonna 1927. Etualalla Albert Nybergin suunnittelema rakennus, sen takana Väinö Vähäkallion Työväen Säästöpankin talo ja loput Uno Mobergin. Kuva R. Roos/HKMKA.

samaan tapaan kuin 1910-luvun rakennuksissa, mutta tällä kertaa talot olivat kokonaisuuksia, eivät kiinni toisissaan olevia erillisiä rakennuksia. Jopa mansardikatosta oli luovuttu ja tilalle otettu joko loiva auma- tai harjakatto.

Jo kymmenluvulla muutamalla yksittäisellä rakennushankkeella[18] alkanut kivirakentaminen pääsi 1920-luvulla varsinaisesti käyntiin nk. Uuden Vallilan puolella. Armas Lindgrenin ja Bertel Liljequistin tärkein työ Vallilassa on Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiön rakennuttama työväenasuntokortteli nro 555, jonka ensimmäinen omistaja oli Helsingin kaupungin rakennusyhtiö n:o 3 eli ns. puolikunnallinen yhtiö. Myöhemmin kortteli on tunnettu nimellä As. Oy Sammatti.

Uno Mobergilla oli merkittävä panos Mäkelänkadun koillispuolen suunnittelijana aina Päijänteentieltä Pernajantielle. Peräti viisi rakennusta (nrot 13, 19, 21, 23 ja 25) ovat hänen vuosina 1924–1926 suunnittelemiaan. Rivistön täydensivät Ole Gripenbergin (Mäkelänkatu 17, 1924) ja Toivo Paatelan (Mäkelänkatu 15, 1938) suunnittelemat asuinkerrostalot. Mäkelänkadun ja Sturenkadun risteyksessä – Mäkelänkadun molemmin puolin – sijaitsevat Väinö Vähäkallion 1925 ja 1927 suunnittelemat liike- ja asuinkerrostalot. Kokonaisuuden täydentävät Albert Nybergin Mäkelänkatu 29 ja 31. Kaariteema saatiin valmiiksi 1938 Aulis E. Hämäläisen suunnittelemalla rakennuksella. Mäkelänkadun koillislaita Hollolantieltä Mäkelänrinteeseen on Gunnar Taucherin (HKR) 1924–1929 suunnittelema. Kuuden suuren talon rivistö on tärkeä maamerkki Vallilaa pohjoisesta lähestyttäessä: paikka, josta kaupunki varsinaisesti alkoi.

Kuva 14. Martti Välikankaan 1926 suunnittelema asunto-osakeyhtiö Sture kuvattuna Paavalin kirkon tornista 1930-luvun alussa. Taustalla Lars Sonckin ja Matti Finellin 1928 suunnittelema Asunto-osakeyhtiö Euranlinna ja etukulmassa Asunto-osakeyhtiö Sammatti. HKMKA.

Martti Välikangas suunnitteli yhdessä Akseli Toivosen kanssa As. Oy Hauhon (1924) ja yksin As. Oy Sturen (1926). Hauho muodostaa pitkän Puu-Vallilan koillisosaa ikäänkuin suojaavan rakennusrivistön ja Sture taas on pienikokoinen nk. suurkortteli. Sturenkadun toisella puolella on kaksi suurkorttelia lisää: Jussi ja Toivo Paatelan kortteli nro 533 (Sturenkatu 37–41) sekä kortteli nro 582 (Sturenkatu 43–49), jossa on useita asunto-osakeyhtiöitä ja suunnittelijoita. Lars Sonck ja Matti Finell suunnittelivat kaksikymmentäluvulla kaksi ensimmäistä osaa: As. Oy Euran (1927) ja As. Oy Euranlinnan (1928). Kortteli täydentyi seuraavalla vuosikymmenellä Väinö Vähäkallion As. Oy Eura II:lla (1936) ja Artur Kullmanin[19] As. Oy Eura III:lla (1936).

Kivirakentamisen II vaihe 1930–1939

Funktionalismin kausi Vallilassa oli täydennysrakentamista vanhaan kaavaan ja vanhojen talojen väliin. Yhtään varsinaista funkiskaavaa ei Vallilaan 1930-luvulla tehty. Ainoa ajalleen tyypillinen kohta on kortteleiden 705 ja 706 muodostama kortteliparі Vesannontien ja Ensi Kodin tien sekä Mäkelänkadun välissä. Päistään avatut korttelit ja pääasiassa 1930-luvulla syntynyt rakennuskanta (mm. suorakaide-erkkereineen) antavat alueelle sen tunnusomaiset piirteet. Suunnittelijoina Aulis E. Hämäläinen (Mäkelänkatu 30, 32 ja 34, 1938–1939), V. R. Rytöhonka (Ensi Kodin tie 3 ja Vesannontie 5 vuodelta 1938), K. J. Ahlskog (Sturenkatu 26, 1938) ja Helge Lundström (Mäkelänkatu 36, 1938).

Yksittäisten rakennusten suunnittelijoina kunnostautui mm. nuori Antero Pernaja kahdella kerrostalolla Mäkelänkatu 8:aan ja 10:een (1938). Lisäksi hän avusti Väinö Vähäkalliota As. Oy Eura II:n suunnittelussa. Jo mainittu Artur Kullman suunnitteli 6 rakennusta ja Elias Paalanen kaksi. Kaikkiaan 1930-luvun asuntotuotanto käsitti 21 kerrostaloa Vallilaan.

Kuva 15. Elna Kiljanderin suunnittelema Ensi Koti pian valmistumisensa jälkeen vuonna 1940. Pietinen/HKMKA.

Kivirakentamisen III vaihe 1940–1959

HAKA:n kilpailu vuonna 1940 oli tärkeä suunnannäyttäjä seuraavien kahden vuosikymmenen asuntosuunnittelussa. Sirkkaliisa Jetsonen ja Pekka Pakkala kirjoittivat Rakennustaiteen seuran jäsentiedotteessa 2:1995 artikkelissa Woldemar Baeckman HAKA:n korttelista mm. seuraavaa: »Asunto-osuuskunta HAKA sai tämän kokonaisen korttelin Helsingin Hämeentien ja Mäkelänkadun kulmauksessa rakennettavakseen. Se järjesti suunnittelusta arkkitehtuurikilpailun tavoitteena kortteli rakentaminen 'yksinkertaisiksi ja terveydellisiksi asuintaloiksi keski- ja vähempivaraista väestönluokkaa varten'. Suunnittelun pohjana oli Birger Brunilan johdolla laadittu asemakaava, jonka mukaan rakennusoikeus määräytyi. Kilpailussa menestyivät monet maamme eturivin arkkitehdit, mm. Alvar Aallon ja Aarne Ervin ehdotuksen lunastettiin. Harmia ja Baeckman saivat ehdotuksellaan 'Lebensraum' ensimmäisen palkinnon. Palkintolautakunta piti massojen jakoa ja asemakaavaa onnistuneena; hyvin maastoon, ilmansuuntiin ja ympäristöön liittyvänä. Luontevalla ja yksinkertaisella ratkaisulla katsottiin saadun aikaan hyvinasuttavia huoneistoja. Ar-

Kuva 16. Hämeentien ja Mäkelänkadun kulmarakennuksen kauniin veistoksellisesti jäsentyvä pääty. Rakennuksen alakerrassa oli myymälöiden ja liikehuoneistojen lisäksi elokuvateatteri »Allotria». Toisessa kerroksessa oli Hakan konttori ja muissa kerroksissa asuntoja, Hugo Harmia ja Woldemar Baeckman, 1952 (Niskanen 1987 s. 121).

Kuva 17. HAKA:n kilpailun ehdotuksia. Vasemmalla ylhäällä voittanut Harmia–Baeckmanin ehdotus »Lebensraum», oikealla ylhäällä Halfdan Cederhvarfin ehdotus »Y», vasemmalla alhaalla Ekelund–Välikangas–Borgströmin ehdotus »San Gimignano» ja oikealla alhaalla Alvar Aallon ehdotus »Etelä» (Arkkitehti 1941 s. 6).

vostelussa ihmetyttää se, että kokoavasta pihatilasta, joka sentään oli – nimimerkin mukaisesti – ehdotuksen varsinainen korttelirakenteellinen idea, ei erikseen puhuttu mitään.

HAKA:n kortteli rakennettiin jokseenkin tarkasti kilpailuehdotuksen mukaan. Tänään se muodostaa selkeästi tunnistettavan paikan – suoranaisen maamerkin – Helsingin kaupunkirakenteessa.» HAKA:n asuntotalokilpailua myös arvosteltiin tuoreeltaan samassa Arkkitehti-lehdessä, jossa kilpailun tulokset julkaistiin. Paul Bernoulli piti tonttitehokkuutta liian suurena. Omassa ehdotuksessaan hän olisi sijoittanut kortteliin ainoastaan kolmikerroksisia rakennuksia pääasiassa etelään suunnattuina. Loput asunnoista Bernoulli olisi sijoittanut Kulosaareen.[21]

Muu asuntotuotanto 1940- ja 1950-lukujen Vallilassa oli melko vähäistä täydennysrakentamista jo aloitettuihin kortteleihin pääasiassa Mäkelänkadun lounaan puoleiseen varteen.

Täydennysrakentamisen vaihe 1960–1996

Asuntokortteleissa kuusi- ja seitsemänkymmentäluvun rakentaminen oli lähinnä puutalokortteleiden »saneeraamista» toisin sanoen purkua ja kokonaan uuden konseptin luomista. Neljä puutalokorttelia tuhottiin kokonaan; kaikki Helsingin kaupungin kunnallisia työväenasuntoja. Purkukortteleiden uudesta rakennuskannasta vastasi pitkälti yksi mies: Matti Hakuri, joka vuosina 1959–1963 suunnitteli kolme »korttelisaneerausta» numeroihin 553, 556 ja 558. Viimeksimainitusta korttelista purettiin kuvassa 10 näkyvät puutalot.

Julkinen rakentaminen

Vallilan ainoa kirkko on Bertel Liljequistin 1929 suunnittelema Paavalin kirkko. Muut julkiset rakennukset ovat nykyinen Vallilan ala-aste (ent. Vallilan kansakoulu Theodor Höijer 1901), Harjun nuorisotalo (ent. ruumishuone Albert Nyberg 1919). Helsingin Lastentarhanopettajaopisto (ent. Vallgårds Svenska Folkskola, Gunnar Taucher 1931), Vallilan ammattioppilaitos (ent. Poikien ammattikoulu Hilding Ekelund 1952–1956), Vallilan kauppaoppilaitos (ent. Mäkelän kansakoulu Hilding Ekelund 1941–1954), Mäkelänrinteen lukio (Tauno Niemioja 1960), Vallilan terveystalo (Tero Aaltonen 1981) ja Päiväkoti Runo ja Vallilan kirjasto (Juha Leiviskä 1989).

Kuva 18. Erkki Huttusen suunnittelemat SOK:n tuotantolaitokset Sturenkatu 17:ssä vuonna 1936. Fred Runeberg/HKMKA.

Teollisuus- ja liikerakentaminen

Teollisuuslaitoksia Vallilaan alkoi syntyä jo 1800-luvun lopulla. Vallilan vanhin olemassa oleva teollisuusrakennus on vanha siirappitehdas Pääskylänkatu 10 (K. J. Andersson 1898). Muita vuosisadan alusta säilyneitä teollisuusrakennuksia on joukko Pasilan konepajan rakennuksia (mm. Bruno Granholm 1899–1900).

Kolmekymmenluvulla teollisuusrakentaminen oli vilkasta. Tärkeimmät saavutukset olivat Kaarlo Borgin Orionin lääketehdas sekä Erkki Huttusen SOK:n elintarviketehdas. Teppo Jokinen mainitsee kirjassaan *Erkki Huttunen 1901–1956 arkkitehti* Vallilan SOK:n tehtaasta mm. seuraavaa: »Tehtaaseen sijoitettiin neulomo, kahvinpaahtimo ja keskusvarasto pakkaamoineen. Sturenkadun ja Aleksis Kiven kadun kulmaan Huttunen suunnitteli vielä autohuoltamon 1935. Se jouduttiin kuitenkin purkamaan, kun tehdasta laajennettiin 1937–38. Tämä valmistuttuaan yli 150 metriä pitkä tehdaskokonaisuus on yksi suomalaisen funktionalismin merkittävimmistä teollisuusrakennuksista.»[22]

Myöhempi teollisuusrakentaminen on ollut luonteeltaan täydennysrakentamista. Tarkemmat kuvaukset Hakkarainen–Putkonen 1995 s. 182–205.

Katutilat ja puistot

Aukiot

Aukioita ei Vallilassa varsinaisesti ole. Sellaisiksi voidaan kuitenkin laskea Mäkelän- ja Sturenkadun risteys sekä Hämeentien ja Mäkelänkadun risteys. Ensin mainittu on kaariaiheensa takia merkittävä kaupunkikuvallinen aihe kun taas jälkimmäinen toimii itäisen pääväylän haaroittumiskohtana. Molemmat risteykset ovat jalkakäytäviä lukuunottamatta kokonaan liikennealuetta.

Puistot

Vallilassa on neljätoista puistoa ja puistikkoa. Suurimmat ovat Vallilanlaakso, Vallilan puisto, Hollolan puisto, Roineenpuisto, Keuruunpuisto, Paavalinpuisto ja Hauhon puisto. Näistä Paavalinpuisto on hoidetuin. Harjun nuorisotalon ympärillä on myös puisto.

Vallilanlaaksossa sijaitsee Vallilan siirtolapuutarha, joka perustettiin 1930-luvun alussa. Se oli Helsingin kolmas siirtolapuutarha-alue Ruskeasuon (1918) ja Kumpulan (1924) jälkeen. Vuonna 1932 rakennettiin alueen itäosa ja seuraavana vuonna länsipuoli. Rakennukset ovat palstalaisten itsensä rakennuttamia Helsingin kaupungin tyyppipiirustusten mukaan.

Varsinaisten puistojen lisäksi Vallilassa on seitsemän puistikkoa, joita ei aina erota rakentamattomista tonteista, idästä lukien: Jämsänpuistikko, Elimäen puistikko, Nokianpuisto (Vallilan korkein kohta), Puijon puistikko, Hattulan lehto, Hartolan puisto ja Runon puisto.

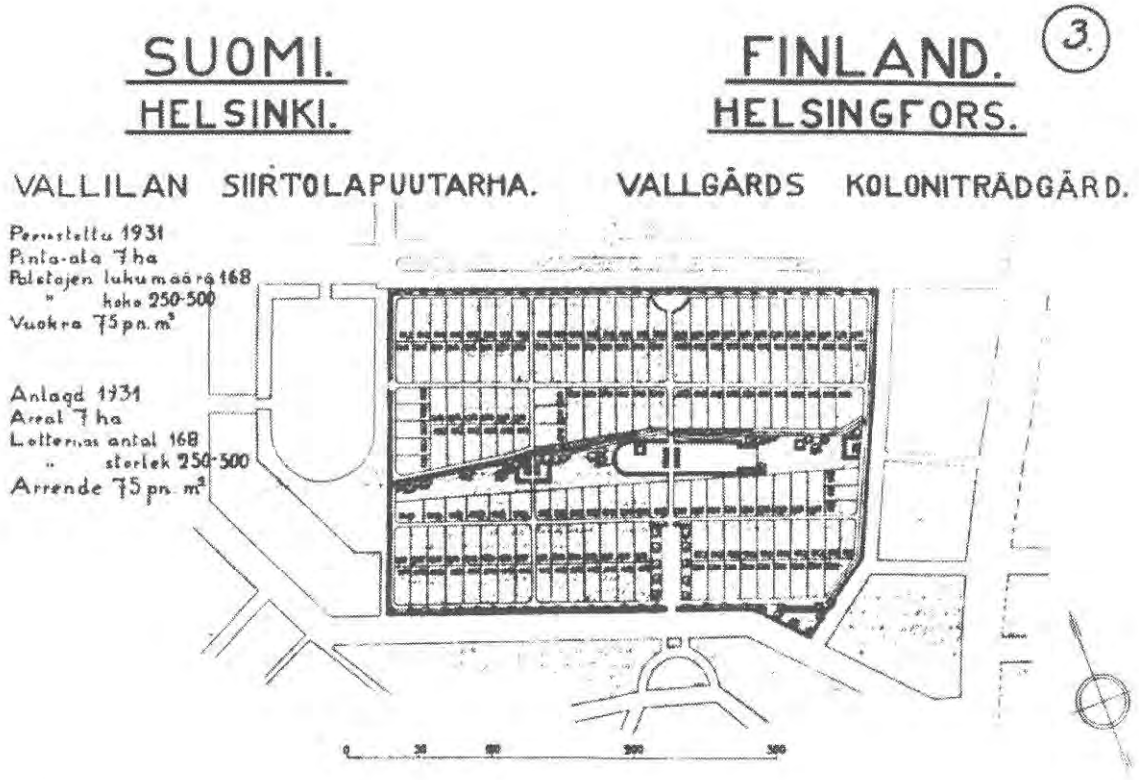

Kuva 19. Vallilan siirtolapuutarhan kartta. HKMKA.

Määrällisiä tietoja Vallilan rakennusten suunnittelijoista

Inventoinnin yhteydessä on yleensä ollut tapana tarkastella tuotteliaimpia suunnittelijoita nimekkäimpien lisäksi, koska suunnittelijatietojen yhdistäminen numeerisiin rekisteritietoihin on inventoinnin yhteydessä ensimmäisen kerran mahdollista. Vallilan tuotteliain arkkitehti lukumääräisesti on Mikko Honkanen, joka suunnitteli vuosina 1986–1988 yhteensä 15 talousrakennusta Puu-Vallilaan. Lukumääräinen tarkastelu ei kuitenkaan anna oikeaa kuvaa ajateltaessa rakentamisen volyymia. Kerrosalaneliömetreinä laskettuna Vallilan tuottoisin arkkitehti on Kalle Vartola, joka vuosina 1988–1989 suunnitteli yli 37000 k-am^2 Teollisuuskatu 1b:hen korttelissa 532.

Asuntosuunnittelijoista tuotteliain on ylivoimaisesti Matti Hakuri, joka 1959–1963 suunnitteli Vallilaan 10 asuinkerrostaloa ja toimistotalon Kangasalantie 13:een (yhteensä 35867 k-am^2, 611 asuntoa). Matti Hakurin jälkeen suurin kerrosala ja talomäärä on Hugo Harmialla ja Woldemar Baeckmanilla (7 rakennusta, 343 asuntoa, 30195 k-am^2). Muita joka tuotteliaita asuntosuunnittelijoita Vallilassa ovat olleet Pentti Lehtiluoto ja Into Pyykkö (346 as.), Martti Välikangas (300 as.), Armas Lindgren ja Bertel Liljequist (292 as.), Jussi ja Toivo Paatela (286 as.), Uno Moberg (274 as.), Artur Kullman (271 as.), Lars Sonck ja Matti Finell (217 as.), Väinö Vähäkallio (175 as.) ja Gunnar Taucher (174 as.). Yli sadan asunnon pääsevät myös Simo Järvinen, Albert Nyberg, Pentti Piha, A. V. Willberg ja Aulis E. Hämäläinen.

ALUEET

Pienalueiden kuvauksissa on seuraavassa käyty läpi keskeiset rakennettuun ympäristöön liittyvät ominaisuudet. Kunkin alueen teksti täydentää kohdekorttien maastoinventointiosaa. Pienalueiden kuvauksista käyvät ilmi rakennuskannan erityispiirteet sekä inventoijalle syntynyt kokonaisvaikutelma alueesta. Pienalueiden numerointi vastaa täydellisesti kaupungin omaa pienaluenumerointia, joten erillistä pienaluekarttaa ei ole inventoinnin yhteydessä piirretty.[23]

2201 Vallilan teollisuusalue I Pasilan konepaja

Alue on Aleksis Kiven kadun, Sturenkadun ja Teollisuuskadun rajaama tontittamaton valtion rautatiealueeseen kuuluva yksi kortteli (nro 390). Pasilan konepaja on moniilmeinen pääasiassa punatiilisten konepajarakennusten täyttämä alue, jonka rakennuskanta on syntynyt viimeisten sadan vuoden aikana. Alueelle ei ole satunnaisella ohikulkijalla asiaa ja se muodostaa neljäntoista hehtaarin kierrettävän alueen Alppilasta Vallilan teollisuusalueelle ja päinvastoin kulkeville. Alueella on konepajateollisuuden lisäksi kaksi rautatieläisten asuinkerrostaloa, toinen vuodelta 1924 ja toinen vuodelta 1950. VR on luopumassa alueen käytöstä uustuotantoon. Pasilan konepajan tulevasta käytöstä on keskusteltu pitkään. Tärkeintä olisi löytää rakennuksille uusia käyttötarkoituksia, joka mahdollistaisivat alueen liittämisen julkiseen kevyen liikenteen tieverkkoon ja miksei VR:n makasiinien tavoin kaupunkilaisten julkiseksi olohuoneeksi.

2202 Vallilan teollisuusalue II SOK:n tehtaat ym.

Alue koostuu kolmesta korttelista (nrot 366, 367 ja 368), jotka jäävät Aleksis Kiven kadun, Sturenkadun ja Teollisuuskadun väliin. Lisäksi Teollisuuskadun ja Pääskylänkadun väliin jäävä rautatiealue kuuluu tähän pienalueeseen. Korttelin 366:n ainoa rakennus on entinen ruumishuone, joka nyttemmin toimii Helsingin kaupungin Harjun nuorisotalona. Entistä ruumishuonetta ympäröi melko miellyttävä puisto. SOK:n korttelin laajennusta[24] ja Meritan tietokonekeskusta lukuunottamatta alue on kokonaisuutena vanhinta ja komeinta Vallilaa.

2203 Puu-Vallila I

Vallilan vanhinta asuttua aluetta. Viihtyisä ja hyvin hoidettu alue yhtä palanutta puurakennusta lukuunottamatta. Pienet pihat ovat koostaan huolimatta yhteispihoja, vaikka asuntoja onkin viimeaikoina yhdistelty isommiksi. Suuntaus on itse asiassa Karl Hård af Segerstadin mallipiirustusten vaikutelmaa lähenevä. Kaisa ja Jussi Vepsäläisen 1980-luvun alussa tekemät peruskorjaukset ja uudet piharakennukset alkavat saada sen verran ikää, etteivät ne enää paista silmään kuten vielä 10 vuotta sitten.

2204 Vallilan teollisuusalue III ent. Mäkelän alue

Täyteen rakennettu alue. Sekalainen rakennuskanta pitkällä aikavälillä rakennettuja teollisuusrakennuksia, jotka ovat muuttuneet joko erilaisiksi kouluiksi tai toimistoiksi. Helsingin yliopisto ja Tele ovat alueelle tulleita suuria tulokkaita. Neljä pientä puistikkoa eivät riitä tuomaan alueelle inhimillisyyttä. Paras kohta on itäkulmassa; siellä olevat kaksi funkiskorttelia ja Ensi Koti. Parhaita yksittäisiä teollisuusrakennuksia alueella ovat Antti Rantasen Oy Pälkäne vuodelta 1939, Kaarlo Borgin ja Aarne Ervin jo aiemmin

mainittu Orion, Taucherin ja Ekelundin koulut, Bertel Liljequistin ja Arne Helanderin Medica (nyk. Yliopiston ATK-keskus) vuodelta 1941 sekä Liljequistin Kumpulantie 3 vuodelta 1950.

2205 Puu-Vallila II ja Uusi Vallila I

Huonommin säilynyt puoli Puu-Vallilaa. Alueella kaksi suurkorttelia, As. Oy Hauho, raitiovaunuhallit, vanha kansakoulu, HAKA:n asunto-osakeyhtiö sekä Vallilan kirjasto päiväkoti Runoineen. Inarintie, Hauhon puisto ja HAKA:n piha mukavimmat paikat.

2206 Uusi Vallila II

Alue, jossa entinen Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiö kortteli, As. Oy Sture ja Mäkelänkadun pitkät asuintalot. Paavalin kirkko ja Paavalinpuisto toivottavat tervetulleiksi Vallilaan. Hakurin ja kumppaneiden 1960- ja 1970-luvulla rakennetut talot eivät kerää sympatiapisteitä vieläkään. Alueella on suuri Vallilan puisto, pienempi Hollolan puisto ja pikkuruinen Hattulan lehto.

2207 Vallilanlaakso ja Vallilan siirtolapuutarha

Vallilanlaakso jatkuu pitkälle Kumpulan kaupunginosan puolelle ja muodostaa yhdessä Kumpulanlaakson kanssa laajan viheraluevyöhykkeen kahden kaupunginosan liittymäkohtaan. Alueella järjestetään joka toinen vuosi Kumpulan »kevätkarnevaalit», jotka ovat saaneet helsinkiläisten varauksettoman suosion. Vallilan siirtolapuutarhan muutaman mökin laajennus Kumpulan puoleiselle rinteelle vahvistaa alueen säilymistä siirtolapuutarhakäytössä sen lisäksi, että mökkejä ja palstoja hoidetaan erityisellä huolella.

Kuva 20. Vallilan siirtolapuutarha 1950-luvulla. Etualalla Vallilanlaakson vanhempaa puutalokantaa, joka nyttemmin on kokonaan kadonnut. Kuvan etualan rakennukset omisti todennäköisesti Elli Hagert ja aluetta kutsuttiin »Putkinotkoksi». HKMKA.

VIITTEET

1 Hakkarainen–Putkonen 1995.
2 Ellei lueta Taka-Töölön korttelia 521 suurkorteliksi.
3 Helsingin kadunnimet 1981 s. 145.
4 Backaksen tilan eteläisimmät osat ulottuivat Vallilaan ainakin nykyiselle Sturenkadulle asti. Tilan nimi esiintyy edelleen Mäkelänkadun ruotsinkielisessä nimessä Backasgatan.
5 Esimerkiksi sahoja ja lautatarhoja sijaitsi radan tuntumassa Mäkelänkadun länsipuolella..
6 Korpela–Siitonen 1972 s. 15.
7 Korpela–Siitonen 1972 s. 15–23.
8 Siipi 1962 s. 268–277.
9 Siipi 1962 s. 271.
10 Siipi 1962 s. 275.
11 Helsingin kadunnimet 1981 s.145.
12 Nikula 1981 s. 234.
13 Nikula 1981 s. 236.
14 Lähteet: Brunila ja af Schultén 1955 s. 52, Brunila 1962 s. 94–95 sekä Helsingin kaupunkimittausosaston asemakaava-arkisto.
15 Lisäksi tyyppipiirustuksissa neljän huoneen ja keittiön asunnon talot rakennettiin kahdeksan hellahuonetta käsittäviksi, joten plaanitkaan eivät käytännössä olleet yhtä väljiä tai johdonmukaisia kuin tyyppipiirustuksissa.
16 Korpela–Siitonen 1972 s. 57.
17 Helsingin kaupungin rakennusyhtiöt 1 ja 2.
18 Kone- ja siltarakennusosakeyhtiön työväenasuntokorttelin rakentaminen alkoi jo 1917–1918 Armas Lindgrenin ja Bertel Liljeqvistin suunnittelemalla osalla Somerontien ja Kangasalantien kulmassa. Albert Nyberg suunnitteli tiilisen paarihuoneen (nyk. nuorisotalo) Aleksis Kiven katu 1:een vuonna 1919 sekä Väinö Vähäkallio siirappitehtaan laajennuksen Fleminginkatu 27:ään vuonna 1916.
19 Kullman suunnitteli 1920-luvulla myös kolme liike- ja asuinkerrostaloa Vallilaan.
20 Jetsonen–Pakkala 1995 s. 10.
21 Bernoulli 1941 s.16.
22 Korhonen 1993 s. 56–60.
23 Helsingin kiinteistökartta 1:10 000 1992 s. 18–19.
24 Korttelin keskelle on ahdettu pieni leikkipiha ja julkisempi kiviveistoksin varustettu rakennuksen alitus.

INVENTOINTITAPA

Inventoinnin on suorittanut Helsingin kaupunginmuseon tilauksesta Lindh Envision Oy Arkkitehtitoiminta. Toimistossa käytännön toteutuksesta ovat vastanneet arkkitehdit Tommi Lindh ja Arto Hujanen, FM Jyrki Lammi sekä arkkit.yo Hannu Lunkka. Tilaajan puolesta työtä ovat valvoneet arkkitehti Minna Aarnio ja rakennustutkija Tiina Merisalo sekä vuoden 1997 puolella rakennustutkijat Anne Mäkinen ja Hilla Tarjanne kaupunginmuseosta.

Rajaus

Nyt inventoitu alue käsittää Helsingin 21. ja 22. kaupunginosan kokonaisuudessaan.

Ajallista rajausta ei ole, vaan kaikki alueen rakennukset on inventoitu.

Rakennetun ympäristön inventointi käsittää kaikki rakennuksiksi luokiteltavat kohteet. Myös ne, joilla ei ole kaupungin tietojärjestelmässä omaa numeroa. Kohteille, joille emme ole löytäneet vastinetta rekisteristä on annettu oma numero, joka pätee ainoastaan tämän inventoinnin yhteydessä. Rakennettuun ympäristöön kuuluvat mm. muuntamot, kioskit, vajat ja katokset. Kaikille emme ole antaneet omaa rakennusnumeroa, vaan ne esiintyvät lähimmän rakennuksen inventointikortissa kohdassa ympäristö. Rakennusten lisäksi on kirjattu tässä tekstissä mainitut, merkittäviksi katsotut katutilat, dominantit (esim. päätepisteaiheet) ja erikseen luetteloimattomat kadunkalusteet, veistokset ja viheralueet, joilla on katsottu olevan erityistä merkitystä.

Inventointitietokanta

Microsoft Access tietokantaohjelmalla on laadittu inventointitietokanta, johon on viety ensin perustiedot kaikista rekisterissä olevista rakennuksista KT-Tietokeskuksen toimittamasta ASCII-muotoisesta rakennuspalvelutiedostosta. Inventointitietokannan muodostavat seuraavat osat:

1. taulukot
    - rekisteritaulukko
    - arkistotaulukko
    - maastotaulukko
    - valokuvataulukko
2. lomakkeet
    - rekisterilomake
    - arkistolomake
    - maastolomake (sisältää valokuvalomakkeen)
    - selailulomake
3. raportit
    - väliraportti
    - loppuraportti
    - valokuvaluettelo

Tietokannan osat muodostavat inventoinnin rungon. Rekisteriaineistolla täydennetty arkistotaulukko ja lomake ovat olleet mukana mikrofilmiaineistoa läpikäytäessä.

Arkistot

Seuraavat arkistot on läpikäyty mainitun materiaalin osalta:

Suomen rakennustaiteen museo (SRM)
- Arkkitehti-lehden vuosikerrat 1903–1996
- Rakennustaito-lehden vuosikerrat 1906–1996
- Arkisto (valokuvat, arkkitehtuurikilpailut, tiedot arkkitehdeista)
- Kirjallisuus

Helsingin kaupungin tietokeskus, kaupunginarkisto (HKA)
- Vanhat asemakaavat
- Vanhat rakennuspiirustukset

Helsingin kaupunginmuseo (HKM)
- Vanhat valokuvat (HKMKA)
- Kirjallisuus

Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluvirasto (KSV)
- Asemakaavat
- Kirjallisuus

Museovirasto, rakennushistorian osasto (MV/Rho)
- Rakennussuojelulailla ja -asetuksella suojellut rakennukset

Rakennusvalvontavirasto (RVV)
- Pääpiirustukset

Helsingin kaupunginkirjasto (HKK)
- Alue- ja paikallishistoriat

Tekstin lopussa on kirjallisuusluettelo, johon on koottu tässä inventoinnissa käytetty lähdekirjallisuus.

Maastotyön yhteydessä inventoitavat rakennukset on valokuvattu. Valokuvauksessa ei kapeiden katujen ja korkeiden rakennusmassojen takia ole pyrittykään suoriin frontaalikuviin. Usein tiukoistakin kulmista otettujen kuvien pääperiaatteena on ollut tunnistettavuus ja kohteiden mahduttaminen kuva-alalle. Valokuvauksessa on käytetty perspektiivinkorjausta, joten kuvat ovat julkaisukelpoisia.

Tuotettu materiaali

Inventoinnissa on tuotettu seuraavat asiakirjat:

Yleisteksti
Tämä asiakirja liitteineen (teemakartat, kohdeluettelo ja vanhat valokuvat).

Inventointitietokanta (Vallila.mdb)
Rekisteri-, arkisto- ja maastotaulukot sekä selailulomake
Väli- ja loppuraportit sekä valokuvaluettelot

Valokuvanegatiivit ja -pinnakkaiset
Kansiossa filminumerojärjestyksessä niin, että ensin ovat kuvaluettelot tulostettuina sitten pinnakkaiset ja viimeisenä negatiivit.

Kaupunginosakartat 1:3000
Ensimmäiseen karttaan on merkitty kaupunginosan rajat, kaikki rakennukset suunnitteluvuosi- ja sijaintimerkintöineen. Toiseen karttaan on merkitty valokuvien ottopaikat filmi- ja kuvanumeroineen.

KOHDELOMAKKEIDEN LUKUOHJE

Inventointitietokannan (Vallila.mdb) loppuraportti

Inventointitietokanta sisältää perustiedot kaikista alueen rakennuksista. Tätä monta sataa sivua käsittävää aineistoa ei ole voitu tässä yhteydessä julkaista. Inventointitietokanta ja -kortit ovat Helsingin kaupunginmuseossa nähtävissä. Ohessa on esitelty kerätyt tiedot ja korttien täyttötavat, joten tämän lukuohjeen perusteella voi itse kukin arvioida löytyisikö tarvittavaa tietoa varsinaisista korteista.

Rekisteritiedot

Kaupunginosa-kohdassa on kaupunginosan numero ja nimi. Mikäli rakennus sijaitsee tontittamattomalla alueella lukee tässä kylän numero ja nimi.

Kortteli/Tontti/Rno-kohdassa esiintyvät rakennusrekisterin sijaintitiedot tässä järjestyksessä. Rakennusnumerointi on tietokannan ensimmäinen hieman ongelmallinen kohta. Aina kun rakennuksella on numero rakennusrekisterissä ja se vastaa kantakartan numerointia, on sitä käytetty. Jos rakennuksella on numero rakennusrekisterissä, mutta ei kartalla tai kartan numerointi on sekava, on rakennus sijoitettu koordinaattitietojen perusteella paikoilleen. Nämä tapaukset ovat todennäköisesti kaikki oikein, joten inventoinnin käyttö lähteenä tältä osin on turvallista. Hankalin ryhmä ovat rekisteristä puuttuvat rakennukset ja rakennukset, jotka ovat rekisterissä ja kartalla, mutta eivät enää luonnossa. Tältä osin olemme toimineet seuraavasti: löydetyt rekisteristä puuttuvat rakennukset ovat saaneet uuden numeron, joka on 9000 + edellistä tontilla käytössä ollutta numeroa seuraava numero.

Osoite on rakennusrekisterissä oleva osoite tai jos se sieltä on puuttunut tai rakennus meidän lisäämä, on osoite itse annettu, mutta samassa formaatissa.

Omistajatieto tulee suoraan rakennusrekisteristä.

Kerrosluku mp/ma tarkoittaa maanpäällisten ja maanalaisten kerrosten lukumäärää. Nämä tiedot perustuvat rakennusrekisterin vastaaviin tietoihin, joita on korjattu kenttä- ja arkistohavaintojen perusteella. Kerroslukutiedot ovat varsin luotettavia ja tarkempia kuin rekisterissä.

Kohdetyyppi-kohdassa on ensin käyttötarkoitusluokitusnumero rakennusrekisteristä ja sen jälkeen numeron selitys selväkielisenä.

Käyttöönottovuosi on aina rakennusrekisteriin merkitty vuosi. Rekisterimerkintää ei ole lähdetty tässä yhteydessä korjaamaan, vaikka ilmeistä ristiriitaa arkistotietojen kanssa esiintyisikin. Myöhemmin tulevaa suunnitteluvuotta ja käyttöönottovuotta vertaamalla selkeät rekisterivirheet on helppo havaita. Rekisterivirheistä on usein mainintoja myös kohdassa erityispiirteet.

Arkistotiedot

Kohde on asuinkerrostalojen kohdalla yleensä taloyhtiön nimi. Julkisten ja muiden rakennusten kohdalla on käytetty sitä nimeä, joka esiintyy piirustuksissa tai muissa asiakirjoissa. Kohde-sarake voi olla myös tyhjä.

Suunnitteluvuosi on yleensä pääpiirustusten päiväysvuosi.

Suunnittelija-sarake koostuu kolmesta osasta: suunnittelijan koulutuksesta, etunimestä ja sukunimestä tässä järjestyksessä. Jos jotain näistä tiedoista ei ole saatu selville, on puuttuva tieto merkitty: tuntematon (TT).

Muut suunnittelijat -sarakkeeseen on merkitty muut suunnittelijat tai toimisto, jos piirustuksista ilmenee useampia suunnittelijoita. Joissakin tapauksissa on suunnittelija jäänyt tuntemattomaksi, mutta tunnettu suunnitteluinstanssi (esim. HKR) on merkitty tähän sarakkeeseen. Muut suunnittelijat -sarake voi olla tyhjä.

Nykyinen käyttö kertoo inventoinnin yhteydessä todetun rakennuksen nykyisen käyttötarkoituksen, jota on verrattu aikaisempiin.

Alkuperäinen käyttö perustuu pääpiirustusten tai muiden arkisto- tai kirjallisuuslähteiden tietoon rakennuksen ensimmäisestä pääasiallisesta käyttötarkoituksesta. Tämä kenttä sisältää myös alkuperäisen jälkeen tulleita käyttöjä.

Muutokset-kohtaan on merkitty keskeisimmät rakennuslupaa edellyttäneet muutokset. Rakennusvalvontaviraston arkiston pääpiirustuksista löydetyt muutokset on merkitty suunnittelija- ja vuosilukutietoineen. Inventoinnin yhteydessä todetut muutokset on merkitty ilman viitettä esimerkiksi »ikkunat vaihdettu kesällä 1997». Muutosmerkintöjä tehtäessä ei ole pyritty täydelliseen piirustusluetteloon. Merkittäviä muutoksia kirjattaessa ei useinkaan ole voitu kontrolloida niiden toteutumista käytännössä. Toisaalta kaikista kentällä havaituista muutoksista ei ole tehty asianmukaisia rakennuslupapiirustuksia tai niitä ei ole rakennusvalvontavirastossa. Muutosmerkinnät tässä kohdetiedostossa ovat siis mainintoja löydetyistä muutoslupapiirustuksista, mutta eivät välttämättä käytännössä toteutuneita muutoksia. Maastohavainnot ovat tässä suhteessa luotettavampia.

Perustusmateriaali -sarakkeen täyttö pohjautuu pääpiirustusten materiaalimerkintöihin. Luonnonkiviperustusten osalta kohdetiedostossa saattaa esiintyä epätarkkuuksia, koska piirustusmerkintöjen toteutumista käytännössä ei ole voitu tässä yhteydessä tarkistaa. Esimerkiksi luonnonkivisiksi merkityt perustukset saattavat siis olla sittenkin betonisia tai betonivahvistettuja.

Runko-sarakkeen merkintä on mahdollisimman yksiselitteinen kantavan rakennusaineen ja rakenteen tyyppi. Yleisimmin käytetyt tyypit ovat tiilimuuri-, seka-, betonipilari- ja betoniseinärunko. Runkotyyppi on merkitty normaalikerroksen mukaan eli esim. liikehuoneistojen suuria näyteikkunoita ja tiloja kantavat betonirakenteet on jätetty merkitsemättä, jos rakennuksen kaikkien muiden kerrosten kantava runko on tiilimuuri-tyyppiä. Sekarunko tarkoittaa kaikkia erilaisia tiilimuurirunkojen ja betonipilarirunkojen yhdistelmiä. Runkotyypit on haettu pääpiirustuksista.

Arkistotäyttäjä, pvm -kohdassa ovat arkistotietojen keräämisestä vastanneiden nimet ja päiväys.

Maastotiedot

Maastotiedot ovat maastossa tehtyjä materiaali- ja värihavaintoja sekä muita maastossa havaittuja tietoja sisältävä ryhmä. Useimpien rakennusosien kohdalla ovat sekä materiaali että värikentät. Julkisivumassat ja ikkunajako ovat poikkeuksia, sillä niissä on vain yksi suurempi kenttä luonnehdinnalle.

Sokkeli tarkoittaa varsinaisen seinämateriaalin ja maanpinnan välistä osaa, jonka materiaali ja väritys usein poikkeaa muusta seinästä.

Kivijalka tarkoittaa yleisessä kielenkäytössä samaa kuin sokkeli. Tässä inventoinnissa sillä tarkoitetaan yleensä maantasokerroksen muusta julkisivusta poikkeavaa käsittelyä. Vrt. kivijalka-kauppa tai kivijalka-liike.

Seinät tarkoittaa katujulkisivua. Tämä kohta kertoo rakennuksen pääasiallisen julkisivumateriaalin ja -värin.

Sisäpiha-kohta (pihajulkisivu) on täytetty vain, jos rakennuksella on selkeästi erottuva ns. pihanpuoli, joka umpinaisissa kaupunkikortteleissa usein on saanut myös erilaisen värityksen kuin katupuoli.

Julkisivumassat-kohtaan on merkitty esimerkiksi erkkerit ja muut julkisivun sisennykset tai ulokkeet.

Koristeet on mainittu, jos niitä on.

Ikkunat kertoo ikkunoiden pääasiallisen puitemateriaalin väreineen.

Ikkunajako on esimerkiksi ruutujen lukumäärä tai muu pääasiallista ikkunajakoa kuvaava termi.

Ovet-kohdassa tarkoitetaan pääsisäänkäynnin ovea ja joskus myös muita maantasokerroksen ovia.

Portaali on pääsisäänkäyntiä korostava kehystys, katos tai muu aihe.

Parvekkeet ja **tuuletusparvekkeet** kohtiin on merkitty parvekkeiden kaiteiden pääasiallinen rakennusaine ja väri.

Kate lienee yksiselitteinen rakennusosa. **Kattomuoto** voi joskus olla useampisanainen, jos kohteen kattomaailma on monimuotoinen tai moniselitteinen. Toisinaan kattomuotoa on kuvattu lisäksi kohdassa erityispiirteet.

Porrashuoneet -kohdassa mainitaan erityistä huomiota saaneet porraskäytävät maantasokerroksen osalta. Tarkempi porrashuoneiden selvitys olisi edellyttänyt kulkulupia rakennusten sisälle ja huomattavan määrän valmistelevaa työtä. Tästä syystä porrashuoneiden tarkastelu rajoittuu pääsisäänkäynnin oven läpi näkyvään osaan.

Kohdissa **havainnot** ja **erityispiirteet** kerrotaan inventoinnin yhteydessä havaituista erityisistä piirteistä ja korostuneista luonneominaisuuksista. Varsinaiset rakennusten tyyliym. luonnehdinnat on esitetty yleistekstissä.

Ympäristö-kohta on täytetty, jos rakennuksen välittömässä läheisyydessä tai esimerkiksi pihalla on jotain merkillepantavaa (esim. veistos tai muistomerkki) tai jos arkistosta on löytynyt pihasuunnitelma esim. suunnittelijatietoineen.

Säilymisedellytykset mainitaan vain, jos rakennuksen kunto on silmämääräisesti arvioiden heikko tai jos tietoon on tullut kaavoituksen tai rakennussuunnittelun aiheuttamaa painetta rakennuksen radikaaliin muuttamiseen tai purkamiseen.

Lähteet ovat kirjallisia lähteitä. Inventoinnissa on johdonmukaisesti käyty läpi kaikki Arkkitehti- ja Rakennustaito-lehden vuosikerrat ja löytyneet artikkelit on mainittu tässä kohdassa. Kaikki tietoomme tulleet artikkelit, tutkimukset ja julkaisut on mainittu viitteinä tässä kohdassa. Tarkempi kirjallisuusluettelo on tämän johdantotekstin lopussa.

Liitteisiin kuuluu yleisteksti automaattisesti. Jos kohteeseen liittyy jokin muu liite, se mainitaan tässä kohdassa.

Filmi-/kuvanumero on sen filmirullan ja kuvan numero, jossa tämän inventoinnin yhteydessä otettu valokuva kohteesta sijaitsee. Kaikki kohteet on kuvattu. Lisäksi on käyty läpi kaupunginmuseon valokuva-arkiston topografiset kokoelmat alueen osalta.

Maastotäyttäjä, pvm -kohdassa ovat maastotietojen keräämisestä vastanneiden nimet ja päiväys.

Inventointitietokannassa on pyritty kirjoittamaan sanat kokonaisina. Joitakin poikkeuksiakin on. Usein toistuvista sanoista on käytetty lyhenteitä, joiden määrittely lienee paikallaan:

ak	=	asuinkerrostalo
AOY	=	Asunto-osakeyhtiö
ar	=	asuinrakennus
KOY	=	Kiinteistöosakeyhtiö
l-ak	=	liike- ja asuinkerrostalo
lr	=	liikerakennus
tr	=	talousrakennus

STU/KTUN/JTUN/RNO -yhdistelmä on kohteen sijaintitieto esim. 22/555/1/1

STU	=	sijaintitunnus (kaupunginosan tai kylän numero)
KTUN	=	kantatunnus (korttelin tai tilan numero)
JTUN	=	jakotunnus (tai tontin numero)
RNO	=	rakennusnumero

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Painamattomat lähteet

Helsingin kaupunginarkisto. Helsinki.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjat ja niiden oheiset asiakirjat.
Maistraatin arkisto. Rakennuspiirustuskokoelma.

Helsingin kaupunginmuseo. Helsinki

Kuva-arkisto.

Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkisto. Helsinki.

Rakennuspiirustusten mikrofilmikokoelma.

Suomen rakennustaiteen museo. Helsinki.

Asemakaava-arkisto.
Originaaliarkisto.
Kuva-arkisto.

Painetut lähteet

Helsingin kaupunginvaltuuston painetut asiakirjat:

14/1908 Komitean mietintö halpain asuntojen saannin lisäämisestä sekä maan luovuttamisesta ehdoilla, jotka takaavat tontinarvon kohoamisen tulevan kunnan hyväksi.

13/1914 Esitys palkintokilpailun toimeenpanemisesta Vallilaan suunniteltuihin kortteleihin N:oihin 554 ja 555 sekä mainittujen korttelien tonttijaoitusehdotuksen aikaansaamiseksi.

54/1915 Esitys ehdotuksineen Vallilan nykyisen huvila-alueen laajentamiseksi ja sen voimassa olevan rakennusjärjestyksen muuttamiseksi sekä Uuden Vallilan asuntotonttien vuokrakirjain kaavakkeiksi.

65/1915 Valmisteluvaliokunnan mietintö kysymyksestä, joka koskee Vallilan alueen laajennusta ja sikäläisten asutusolojen järjestämistä.

37/1916 Lausunto Sosialilautakunnan tekemän uusien kunnan työväenasuntojen rakennuttamista tarkoittavan esityksen johdosta.

56/1916 Esitys Vallilan korttelin N:o 555 vuokrauksesta ja vastaisesta myynnistä Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiölle työvaenasuntojen paikaksi.

Kirjallisuus

Bernoulli, Paul. *Ajatuksia HAKA:n asuntotalokilpailusta*. Arkkitehti-lehden vuosikerta 1941 s. 16.
Brunila, Birger. *Asemakaavoitus 1918–1945*. Helsingin kaupungin historia V:1 s. 9–98. Helsinki 1962.
Brunila, Birger – **af Schultén**, Marius. *Asemakaava ja rakennustaide*. Helsingin kaupungin historia IV:1 s. 9–104. Helsinki 1955.
Carbone, Eija – **Koskiaho**, Kristiina – **Kukkurainen**, Pirkko – **Leimu**, Pia – **Ruotsalainen**, Sari. *Sörnäisten elintarviketeollisuus-alueen kehittämissuunnitelma*. Teknillisen korkeakoulun arkkitehtiosasto. Arkkitehtuurin historian laitos. Espoo 1990.
Ekelund, Hilding. *Rakennustaide ja rakennustoiminta 1918–1947*. Helsingin kaupungin historia V:1 s. 101–136. Helsinki 1962.
Hackzell, Kaija – **Toppari**, Kirsti. *Oihonnankadulta Kumpulantielle*. Helsingin vanhoja kortteleita 4. Jyväskylä 1991.
Hakala, Salli (toim.). *Umpikortteli kaupunkiasumisen ihanteena*. Asunto-osakeyhtiö Sammatti 1927–1987. 60-vuotisjuhlakirja. Punkasalmi 1988.
Hakkarainen, Helena. *Pitkänsillan pohjoispuolen teollisuusalueiden syntyvaiheista ja rakentumisesta*. Narinkka. Helsingin kaupunginmuseon vuosikirja 1982. Helsinki 1983.
Hakkarainen, Helena – **Putkonen**, Lauri. *Helsingin kantakaupungin teollisuusympäristöt*. Helsingin kaupunginmuseon tutkimuksia ja raportteja 1/95. Helsinki 1995.
Helsingin kadunnimet. Helsingin kaupungin julkaisuja 24. Toinen korjattu painos. Helsinki 1981.
Helsingin kadunnimet 2. Helsingin kaupungin julkaisuja 32. Helsinki 1979.
Helsingin kiinteistökartta 1:10 000. Helsinki 1992.
Jetsonen, Sirkkaliisa – **Pakkala**, Pekka. *Woldemar Baeckman 1.3.1911–11.4.1994*. Rakennustaiteen seuran jäsentiedote 1:1995 s. 4–25.
Jokinen, Teppo. *Erkki Huttunen 1901–1956 arkkitehti*. Abacus ajankohta 3. Suomen rakennustaiteen museo. Vammala 1993.
Korpela, Pekka – **Siitonen**, Tuomo. *Vanha Vallila 1908–1915*. Teknillisen korkeakoulun arkkitehtiosasto. Arkkitehtuurin historian laitos. Espoo 1972
Kuosmanen, Merja. Työväenasuntokysymys Helsingissä 1880–1930. Diplomityö Teknillisen korkeakoulun arkkitehtiosastolla. Arkkitehtuurin historian laitos 5. 1972.
Martti Välikangas 1893–1973 arkkitehti. Abacus ajankohta 4. Suomen rakennustaiteen museo. Vammala 1993.
Nikula, Riitta. *Yhtenäinen kaupunkikuva 1900–1930*. Suomalaisen kaupunkirakentamisen ihanteista ja päämääristä, esimerkkeinä Helsingin Etu-Töölö ja Uusi Vallila. Helsinki 1981.
Nikula, Riitta. *Asemakaavoitus n. 1900–1920*. Suomen Kaupunkilaitoksen historia 2. Helsinki (Vantaa) 1983.
Nikula, Riitta. *Kortteli kaupunginosan sydämenä*. Umpikortteli kaupunkiasumisen ihanteena. Asunto-osakeyhtiö Sammatti 1927–1987. 60-vuotisjuhlakirja s. 47–58. Punkasalmi 1988.
Nikula, Riitta. *Rakennustaiteen 1920- ja 1930-luku*. Ars Suomen taide 5 s. 86–153. Keuruu 1990.
Niskanen, Aino. *Osuusliike rakentaa – ajankuvia arkkitehtuurista*. Helsinki 1987.
Simonen, Seppo. *Helsingin kaupungin rakennusvirasto 100 vuotta*. Helsinki 1978.
Ålander, Kyösti – **Revell**, Viljo – **Ervi**, Aarne – **Ypyä**, Ragnar. *Suomen teollisuuden arkkitehtuuria*. Suomen arkkitehtiliitto, kuva-arkisto. Helsinki 1952.

LIITTEET

Liite 1. Teemakartat (1:7000)

Kartta 1. Vallilan ja Hermannin suojellut rakennukset
Kartta 2. Rakennusten nykyiset käyttötarkoitukset
Kartta 3. Julkisia rakennuksia
Kartta 4. Rakennusten suunnitteluvuodet
Kartta 5. Keskeisiä rakennussuunnittelijoita
Kartta 6. Puistot ja aukiot

Vallilan ja Hermannin inventointi

Kartta 1. Suojellut rakennukset kaavanumeroineen

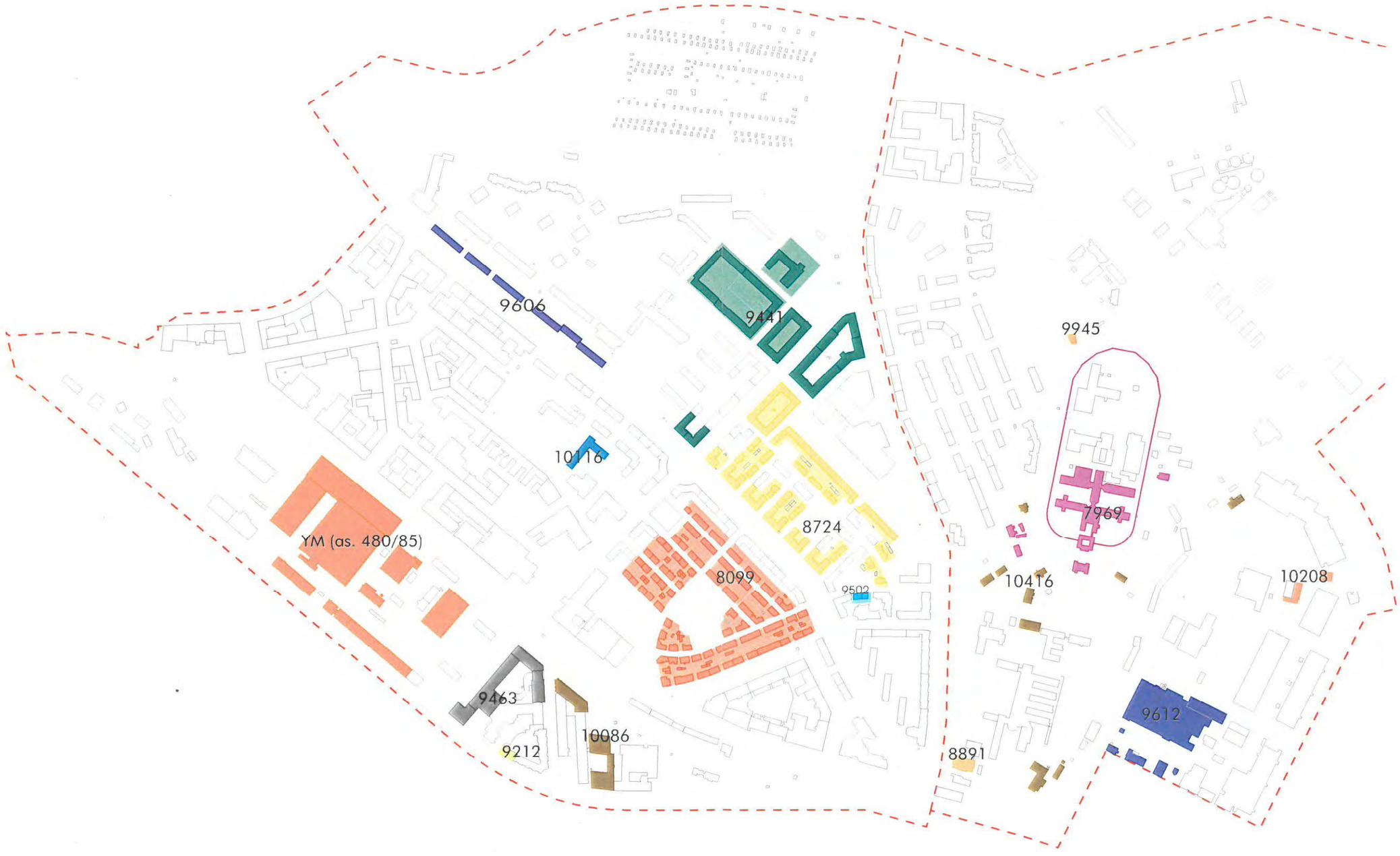

© 1411/97

Lindh Envision Oy Arkkitehtitoiminta 31.12.1996

1:7000

Vallilan ja Hermannin inventointi

Kartta 2. Rakennusten nykyiset käyttötarkoitukset

- asuinrakennukset
- liike- ja asuinrakennukset
- liikerakennukset
- liikennerakennukset
- toimistorakennukset
- teollisuusrakennukset ja varastot
- talousrakennukset ja varastot
- muuntamot ja puhelinkioskit
- koulut ja päiväkodit
- terveyspalvelut ja asuntolat
- kirkot ja seurakuntatalot
- liikunta- ja kulttuurirakennukset
- vankila
- siirtolapuutarha
- tyhjät

© 1411/97

Lindh Envision Oy Arkkitehtitoiminta 31.12.1996

1:7000

Vallilan ja Hermannin inventointi

Kartta 3. Julkisia rakennuksia

© 1411/97

Lindh Envision Oy Arkkitehtitoiminta 31.12.1996

1:7000

Vallilan ja Hermannin inventointi

Kartta 4. Rakennusten suunnitteluvuodet (rakennuksista, joista piirustuksia ei löydetty on käytetty rekisterin käyttöönottovuotta)

© 1411/97

Lindh Envision Oy Arkkitehtitoiminta 31.12.1996

1:7000

Vallilan ja Hermannin inventointi

Kartta 5. Keskeisiä rakennussuunnittelijoita

© 1411/97

Lindh Envision Oy Arkkitehtitoiminta 31.12.1996

1:7000

Vallilan ja Hermannin inventointi

Kartta 6. Puistot ja aukiot

Lindh Envision Oy Arkkitehtitoiminta 31.12.1996

1:7000

Liite 2. Hermannin alueet

Hermannin kaupunginosa inventoitiin 1990-luvun alussa yleiskaavatyön yhteydessä, joten tässä inventoinnissa on pyritty lähinnä täydentämään edellisen inventoinnin tietoja niiltä osin kuin ne ovat olleet puutteelliset (esimerkiksi tietokannan, karttojen ja valokuvien osalta).

Helsingin 21. kaupunginosa sijaitsee Hämeentien ja Vanhankaupungin lahden välissä Sörnäisten (10.) pohjoispuolella ja Toukolan (23.) eteläpuolella.

Hermannin nimi tulee vapaaherra Herman Sigfrid Standertskjöld-Nordenstamin (1854–1934) mukaan. Hän erotutti omistamastaan Kumpulan kartanosta kolme aluetta, joilta hän ryhtyi vuokraamaan asuntotontteja vuonna 1883. Kaksi alueista oli nimeltään Hermanstad I ja Hermanstad II. Ne esiintyvät Helsingin painetussa kartassa vuodelta 1892.

Vahvistetut asemaakaavat ja asemakaavanmuutokset sekä kaupunginvaltuuston hyväksymät jakokaavat[1]:

Hermannin jakosuunnitelma	13.2.1924
XXI kaupunginosan asemakaava	27.6.1941
XXI ja XXIII kaupunginosien asemakaava	22.9.1950
Kortteli 656 sekä Vekankatu	9.2.1952
Kortteleiden 653 ja 657 asemakaavanmuutos	17.7.1952
Korttelin 650 tontit n:o 61 ja 63	13.8.1952

Pienalueiden kuvauksissa on seuraavassa käyty läpi keskeiset rakennettuun ympäristöön liittyvät ominaisuudet. Kunkin alueen teksti täydentää kohdekorttien maastoinventointiosaa. Pienalueiden kuvauksista käyvät ilmi rakennuskannan erityispiirteet sekä inventoijalle syntynyt kokonaisvaikutelma alueesta. Hermannia ei ole jaettu kaupungin toimesta pienalueisiin vaikka näin olisi ollut syytä tehdä. Olen käyttänyt seuraavaa jakoa Hermannissa: Sörnäisten vankilan alue, Eläinlääketieteellinen korkeakoulun alue, Sörnäisten teurastamon alue, Hermannin asuinalue sekä Kyläsaari.

Sörnäisten vankilan alue

Vankilan pitäminen on Hermannin kaupunginosan vanhin edelleen jatkuva toiminto. Sörnäisten vankilan rakennukset edustavat myös Hermannin vanhinta rakennuskantaa 1800-luvun lopulla rakennettuine tiilirakennuksineen. Vankilan päärakennus ja vankilan johtajan asuintalo ovat alueen merkittävimmät rakennukset. Ennen vuosisadan vaihdetta rakennettuja taloja alueella on kaikkiaan 12, joista osa on punatiilisiä ja osa puisia. Rakennusten suunnittelijoina toimivat arkkitehdit A. H. Dahlström ja L. I. Lindqvist vuosina 1877–1881. Vankilan muurin sisäpuolelle on rakennettu eri aikoina runsaasti lisätilaa ja lisärakennuksia oleskelupihan kustannuksella. Vanhimmat lisärakennukset ovat vuosisadan alusta ja viimeiset korotukset ja muutokset 1980-luvulta.

Alueen luonne on sulkeutunut ja melko ahdas muurin sisäpuolella, mikä on vankilatoiminnalle tyypillistä. Sen sijaan muurin ulkopuolella alue on puistomainen väljä ja miellyttävä. Puistossa vapaasti sijaitsevat vankilanjohtajan asuintalo ja muut asuintalot muodostavat mielenkiintoisen vuosisadan alun esikaupunkimiljöön. Miellyttävyyttä lisäisi seikka, että yleisöllä olisi mahdollisuus kävellä Hermanninpuistoksi nimetyllä alueella. Näin ei toistaiseksi ole ja siksi olemme jättäneet ko. puiston pois julkisten puistojen kartasta. Vankilanmuurin itäpuolella olevat varastorakennukset ja vankilan maatilan vanhat rakennukset ovat osittain tyhjillään ja huonokuntoisia. Alueelle on kaavoitettu (kaavassa nro 10416, KSLK 10.10.1996) runsaan tuntuisesti lisärakentamista. Hermanninpuiston

koillinen ja itäinen sivu on esitetty rakennettavaksi umpeen 4–5-kerroksisilla asuinkerrostalokortteleilla. Rakennuksia tulisi kaikkiaan 10 kappaletta. Kulku alueelle on ajateltu ainoastaan Varastokadun (tuleva Hermannin rantatie) puolelta. Uusi rakennusrivistö jatkaa Kiiskinkadun (Kari Järvinen 1993) ja Violanpuiston ympärille rakennettujen uudisrakennusten (Matti Seppänen 1993–1996) sarjaa, mutta on huomattava, että näiden uusien rakennusten näkyminen koilliseen Vanhankaupunginlahdelle on aivan toista luokkaa korkeuseroista johtuen Violanpuiston onnistuneeseen kerrostaloryhmään verrattuna. Agroksenmäen huipulle on esitetty kaarevaa 4–5 kerroksista "linnaa", joka sellaisena sieltä tulee varmasti erottumaankin. Mikäli kaava toteutuu – ja miksei toteutuisi – on uudisrakentamisen suunnittelulle asetettava korkeat kaupunkikuvalliset laatuvaatimukset.

Eläinlääketieteellisen korkeakoulun alue

Korkeakoulun alueen ja Sörnäisten vankilan välissä on jo mainittu Hermanninpuisto. Alue rajautuu tiukasti kolmelta muulta sivulta katuihin: Hämeentie, Työpajankatu ja Sörnäistenkatu. Korkeakoulun eri aikakausina rakennetut talot sijaitsevat yhtenäisen koordinaatiston mukaisesti sijoitettuna puistomaiselle tontille. Aluetta hallitsee Eläinlääketieteellisen korkeakoulun päärakennus. Reunoille jäävät erilliset vanha päärakennus, laboratoriot ja koetilan rakennukset. Alueen lounaiskulmassa sijaitsee Venäläinen vanhainkoti sekä Teboilin huoltamo. Etelänurkassa on Valtion margariinitehtaan kaksi rakennusta vuodelta 1924 (U. Sjöholm).

Alue on suljettu, tehokkaasti rakennettu, yhden käyttötarkoituksen aikaansaama johdonmukainen kokonaisuus. Kuusikymmenluvulla rakennettu uusi päärakennus on ajan hengen mukaisesti osittain pilareille kohotettu, joten rakennuksen ali näkee ja voi kulkea läpi. Kaareva auditoriopääty ja vesiallas muodostavat arkkitehtonisen kliimaksin. Korkeakoulun alue on liitetty myös edellämainittuun kaavaan (nro 10416), jossa korkeakoululle on määritelty kaksi viisikerroksista lisäsiipeä. Lisäksi Sörnäistenkadun varteen on varattu rakennusala 330 metriä pitkälle viisikerroksiselle liike-, opetus- ja toimistorakennukselle.

Sörnäisten teurastamon alue

Sörnäisten elintarviketeollisuusalueesta on laadittu kehittämissuunnitelma[2] vuonna 1990 TKK:n arkkitehtuurin historian laitoksella. Rakennussuojelukurssin yhteydessä arkkitehtien Merja Nieminen ja Mikael Sundman johdolla laadittu julkaisu sisältää kattavan läpileikkauksen alueen historiasta 1860-luvulta nykypäiviin. Lisätietoja alueen rakennuksista löytyy *Helsingin kantakaupungin teollisuusympäristöt*[3] -julkaisusta.

Alueen keskeisimmät rakennukset ovat 1931–1933 rakennettu teurastamo apurakennuksineen sekä säilyneet osat Sörnäisten Osakepanimoa Agroksenmäen kupeessa. Panimon rakennuksista on vielä jäljellä kolme: osittain purettu makasiini, paja ja tynnyrintekijänverstas, asuinrakennus ja jääkellari.

Hermannin asuinalue

Varsinainen Hermannin asuntokaupunginosa on hyvin yhtenäinen 1950-luvulla kerralla kaavoitettu ja rakennettu alue. Vain pari vanhempaa ja joukko uudempia rakennuksia rikkoo kokonaisuuden. Eivätkä nekään tee ympäristölle kaltoin. Helminkadun kaarisommitelmaa ja Saarenkadun aukiosommitelmaa lukuunottamatta alueen kerrostalot

ovat pohjois-eteläsuuntaisia lamelleja itään laskevassa rinteessä. Alueen keskeisin suunnittelija on ollut arkkitehti Else Aropaltio, jonka käsialaa on peräti seitsemän vuosina 1956–58 rakennettua kerrostaloa.

Kyläsaari

Kyläsaaren jätteenpolttolaitoksen lopetettua toimintansa 1980-luvulla tilalle tuli Kierrätyskeskus. Kierrätyskeskustoiminnan naapuriksi kaupungin vuokra-alueille on syntynyt rivistö vapaasti sommiteltuja varastomyymälöitä "Köyhien Stockmann" -ajatusta mukaillen. Kaupunkisuunnitteluvirastossa Mikael Sundmanin johdolla kehitelty idea kaupungin toteuttamasta Varastokadunpuoleisesta metalliseinämästä, joka yhtenäistää heterogeenisen varastorivistön on hyvä ja ilmeisesti myös taloudellisesti toimiva. Alueen rakennusten pääosa on asteittain käyttöään vaihtavia 1950–1970-luvulla rakennettuja jätteenpuhdistuslaitoksen rakennuksia (K. R. Lindgren). Kyläsaarenkadun varastomyymälät ovat joko uusia tai vanhoja paikalle jostain siirrettyjä pelti- tai siporex-halleja.

VIITTEET:
1 Brunila ja af Schultén 1955 s. 52, Brunila 1962 s. 94–95 sekä Helsingin kaupunkimittausosaston asemakaava-arkisto.
2 Carbonne–Koskiaho–Kukkurainen–Leimu–Ruotsalainen 1990 s. 16–49.
3 Hakkarainen–Putkonen 1995 s. 177–182.

Liite 3. Kohdeluettelo

Kohdeluettelossa ovat kaikki inventoidut kohteet Vallilassa sijainti-, osoite-, suunnittelija-, käyttöönottovuosi- ja suojelutietoineen. Luettelo on Access 2.0 tietokantaohjelmalla toteutetun inventointitietokannan raportti nimeltä kohdeluettelo.

Liite 3. Kohdeluettelo (Hermanni ja Vallila)

Sijaintitunnus	Osoite	Kohde, nykyinen käyttö	Suunnittelija	Suunnit-teluvuosi	Käyttöön-ottovuosi	Suojelu-merkintä
21/0001/1/1	HAUKILAHDENKATU 5	purettu			1967	
21/0001/1/3	HAUKILAHDENKATU 5	purettu			1971	
21/0002/1/1	VELLAMONKATU 25	As.Oy Helsingin Hermanninkulma, asuinkerrostalo	Arkkitehti Matti Seppänen Arkkitehtitoimisto Pekkala-Seppänen-Mikkilä	1993	1995	
21/0002/1/2	VELLAMONKATU 25	As.Oy Helsingin Hermanninkulma, asuinkerrostalo	Arkkitehti Matti Seppänen Arkkitehtitoimisto Pekkala-Seppänen-Mikkilä	1993	1995	
21/0002/1/3	VELLAMONKATU 25	As.Oy Helsingin Hermanninkulma, traktoritalli, jätekatos	Arkkitehti Matti Seppänen Arkkitehtitoimisto Pekkala-Seppänen-Mikkilä	1993	1995	
21/0002/2/3	VELLAMONKATU 19	Kiint.Oy Vellamonkatu 23, asuinkerrostalo	Arkkitehti Matti Seppänen Arkkitehtitoimisto Pekkala-Seppänen-Mikkilä	1993	1995	
21/0002/2/4	VELLAMONKATU 19	Kiint.Oy Vellamonkatu 23, asuinkerrostalo	Arkkitehti Matti Seppänen Arkkitehtitoimisto Pekkala-Seppänen-Mikkilä	1993	1995	
21/0002/2/5	VELLAMONKATU 19	Kiint.Oy Vellamonkatu 23, traktoritalli, jätekatos	Arkkitehti Matti Seppänen Arkkitehtitoimisto Pekkala-Seppänen-Mikkilä	1993	1995	
21/0274/4/1	TYÖPAJAKATU 2	Helsingin kaupungin teurastamo, tukkuliike	Arkkitehti Bertel Liljequist	1933	1933	sr-1
21/0274/4/2	TYÖPAJAKATU 2	Elintarviketukkukaupan keskus, syväjäädyttämö, pakastamo	Arkkitehti Lasse Björk Helsingin kaupungin rakennustoimisto	1951	1953	
21/0274/4/5	TYÖPAJAKATU 2	Helsingin kaupungin teurastamo, konateurastamo, varasto	J. T. Helsingin kaupungin rakennustoimisto	1937	1937	
21/0274/4/8	TYÖPAJAKATU 2	Helsingin kaupungin teurastamo, talli, tukkuliike	Arkkitehti Bertel Liljequist	1931	1933	
21/0274/4/10	TYÖPAJAKATU 2	Helsingin kaupungin teurastamo, tekninen osasto, huoltorakennus	Arkkitehti Bertel Liljequist	1933	1933	sr-1
21/0274/4/11	TYÖPAJAKATU 2	Helsingin kaupungin teurastamo, talli, tukkuliike	Arkkitehti Bertel Liljequist	1931	1933	
21/0274/4/12	TYÖPAJAKATU 2	Helsingin kaupungin teurastamo, hallintorakennus, toimistorakennus	Arkkitehti Bertel Liljequist	1933	1933	sr-1
21/0274/4/14	TYÖPAJAKATU 2	Maidontarkastamon laboratoriorakennus, toimistorakennus	Arkkitehti Bertel Liljequist	1949	1949	
21/0274/4/16	TYÖPAJAKATU 2	Hortus oy, varastomyymälä, tukkuliike	Arkkitehti Pentti Lehtiluoto Helsingin kaupungin rakennustoimisto	1975		
21/0274/4/17	TYÖPAJAKATU 2	Helsingin kaupungin teurastamo, tekninen osasto, tukkuliike	Arkkitehti Bertel Liljequist	1932	1933	sr-1
21/0274/4/19	TYÖPAJAKATU 2	Helsingin kaupungin teurastamo, saniteettiteur., tukkuliike	Arkkitehti Bertel Liljequist	1933	1933	
21/0274/4/20	TYÖPAJAKATU 2	Helsingin kaupungin teurastamo, porttirakennus, tukkuliike	Arkkitehti Bertel Liljequist	1933	1933	sr-1
21/0274/4/21	TYÖPAJAKATU 2	Helsingin kaupungin teurastamo, bensiinivarasto, varasto	Wäinö Määttä HKR	1940	1942	sr-1
21/0274/4/22	TYÖPAJAKATU 2	purettu				
21/0274/4/24	SÖRNÄISTENKATU 3	Helsingin kaupungin teurastamo, pakkasvarasto, pakastamo	Esko T. LTA suunnittelu, Pekka Riikonen	1972	1974	
21/0274/4/25	TYÖPAJAKATU 2	purettu			1972	
21/0274/4/27	TYÖPAJAKATU 2	purettu			1983	
21/0274/4/250	TYÖPAJAKATU 2	tyhjillään				
21/0274/4/251	TYÖPAJAKATU 2	Kulosaarenkatu 14, varasto				
21/0274/4/256	TYÖPAJAKATU 2	maakellari				
21/0274/4/259	VANHA TALVITIE	Pauna Oy, tukkuliike	Arkkitehti Mauno Vuori	1975		
21/0274/4/418	VARASTOKATU 14	Veikko Laine Oy, tukkuliike	Arkkitehti Tapio Korpisaari	1986	1986	
21/0274/4/420	VARASTOKATU 16	Tuore Pekka Oy, tukkuliike	Arkkitehti Juha Larkas	1986	1988	
21/0274/4/421	TYÖPAJAKATU 2	Terra Oy, hedelmätukku, tukkuliike	Arkkitehti Reino Österman	1987	1988	
21/0274/4/422	VANHA TALVITIE 8	Elintarviketukkukaupan keskus, tukkuliike	Arkkitehti Simo Järvinen	1988	1988	
21/0274/4/424	VARASTOKATU 12	Neste huoltamo, huoltamo	Asko Kaipainen Arkkitehtitoimisto suunnittelutoimi Oy	1987	1988	
21/0274/4/425	VANHA TALVITIE 2 - 6	Heinon tukku, tukkuliike, toimistotiloja	Kai Ingberg	1989	1990	
21/0274/4/426	TYÖPAJAKATU 2	Vihertukku, tukkuliike	Arkkitehti Simo Järvinen	1989	1991	
21/0274/4/9001	TYÖPAJAKATU 2	Kiint.Oy Työpajankatu 2, toimistorakennus	Arkkitehti Tapio Korpisaari	1986		
21/0649/4/3	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, asuinkerrostalo			1921	
21/0649/4/38	RISTIKKOTIE 6	varasto			1930	
21/0649/4/39	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, varasto	Arkkitehti A. H. Dahlström Arkkitehdit A. H. Dahlström ja L. I. Lindqvist	1877	1877	
21/0649/4/44	RISTIKKOTIE 6	varasto			1877	
21/0649/4/47	RISTIKKOTIE 6	varasto			1877	
21/0649/4/48	RISTIKKOTIE 6	purettu			1971	
21/0649/4/9051	Ristikkotie 6	Sörnäisten keskusvankila, vastaanottoasuntola	TT TT Oikeusministeriön vankeinhoito-osasto	1979		
21/0649/4/9052	Ristikkotie 6	Piharakennus, tt				
21/0649/5/2	LAUTATARHANKATU 2B	varasto			1924	sr-2
21/0649/5/4	LAUTATARHANKATU 2B	maakellari			1924	
21/0649/5/5	LAUTATARHANKATU 2B	muuntamo			1924	sr-2
21/0649/5/6	LAUTATARHANKATU 2B	Valtion margariinitehdas, tt	Arkkitehti Uno Sjöholm Oikeusministerion vankeinhoito-osasto	1923	1924	sr-2
21/0649/8/1	HÄMEENTIE 57	Eläinlääketieteellisen korkeakoulun päärakennus, toimistorakennus	Arkkitehti Dag Englund	1963	1967	
21/0649/8/2	HÄMEENTIE 57	ELKK laitosrakennus, eläinlääk.- ja elintarv.laitos	Arkkitehti Yrjö Sadeniemi	1937	1937	
21/0649/8/3	HÄMEENTIE 57	ELKK alatalli, asunto, talli			1951	

Sijaintitunnus	Osoite	Kohde, nykyinen käyttö	Suunnittelija	Suunnit-teluvuosi	Käyttöön-ottovuosi	Suojelu-merkintä
21/0649/8/4	HÄMEENTIE 57	ELKK Ylioppilastalo, yo-kunnan talo			1947	
21/0649/8/5	HÄMEENTIE 57	ELKK Elintarvikehygieninen laitos, anatomian laitos	Arkkitehti Dag Englund	1957	1964	
21/0649/8/6	HÄMEENTIE 57	ELKK, talli, obduktiosali	Arkkitehti Yrjö Sadeniemi Rakennushallitus	1937	1974	
21/0649/8/7	HÄMEENTIE 57	ELKK päärakennus C-siipi, pieneläinklinikka	Arkkitehti Dag Englund	1963	1965	
21/0649/8/8	HÄMEENTIE 57	ELKK päärakennus B-siipi, pieneläinklinikka	Arkkitehti Dag Englund	1963	1964	
21/0649/8/10	HÄMEENTIE 57	ELKK, lämpökeskus	Arkkitehti Dag Englund	1963	1965	
21/0649/8/11	HÄMEENTIE 57	ELKK laboratoriorakennus, eläinlääk.- ja elintarv.laitos	Arkkitehti Gunnar Kolinen	1985	1964	
21/0649/8/12	HÄMEENTIE 57	ELKK alatalli, talli			1951	
21/0649/8/13	HÄMEENTIE 57	ELKK päärakennus D-siipi, apteekki	Arkkitehti Dag Englund	1963	1964	
21/0649/8/17	HÄMEENTIE 57	ELKK väestönsuoja, väestönsuojan sisäänkäynti	Arkkitehti Dag Englund Rakennus- ja suojelutekninen suunnittelutsto Suora	1962	1965	
21/0649/8/18	HÄMEENTIE 57	ELKK, tarttuvien tautien klinikka	Arkkitehti Dag Englund	1967	1972	
21/0649/9/6	HÄMEENTIE 55	Teboil Oy, huoltamo	Frans Aalto Oy Trustivapaa bensiini Ab	1951	1952	
21/0649/9/9	HÄMEENTIE 55	Venäläinen vanhainkoti, vanhainkoti	N. B. Neder		1913	sr-2
21/0649/9/16	HÄMEENTIE 55	Venäläinen vanhainkoti, varasto			1913	
21/0649/9/17	HÄMEENTIE 55	Päiväkodin piharakennus, ulkokatos ja varasto	Arkkitehti Matti Salminen Arkkit.tsto Gunnar Kolinen ja Matti Salminen	1987	1988	
21/0650/1/1	HÄMEENTIE 61 – 65	asuinkerrostalo	Arkkitehti Yrjö Lindegren	1952	1953	
21/0650/2/1	ORIONINKATU 2	As.Oy Orioninkatu 2, asuinkerrostalo	Arkkitehti Else Aropaltio	1956	1957	
21/0650/4/1	ORIONINKATU 4	As.Oy Orioninkatu 4, asuinkerrostalo	Arkkitehti Else Aropaltio	1956	1962	
21/0650/6/1	ORIONINKATU 6	As.Oy Orioninkatu 6, asuinkerrostalo	Arkkitehti Else Aropaltio	1956	1960	
21/0650/65/1	HÄMEENTIE 65	As.Oy Hämeentie 65, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Jukka Similä	1956	1957	
21/0650/69/1	HÄMEENTIE 69	As.Oy Hämeentie 63, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Else Aropaltio	1956	1957	
21/0651/1/1	HÄMEENTIE 81 – 83	As.Oy Hämeentie 81 – 83, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Else Aropaltio	1958	1959	
21/0651/2/1	ORIONINKATU 18 – 20	As.Oy Saarenkatu 3, asuinkerrostalo	Arkkitehti Aarne Hytönen Arkkitehtitoimisto A. Hytönen & R. V. Luukkonen	1955	1956	
21/0651/4/1	ORIONINKATU 14 – 16	As.Oy Orioninkatu 14 – 16, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Terttu Mehto	1956	1958	
21/0651/6/1	ORIONINKATU 10 – 12	As.Oy Orioninkatu 10 – 12, asuinkerrostalo	Arkkitehti Elias Paalanen	1956	1957	
21/0651/8/1	ORIONINKATU 8	As.Oy Orioninkatu 8, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti O. Hansson	1956	1957	
21/0651/13/1	HÄMEENTIE 73	Paavalin seurakunta, seurakuntatalo	Arkkitehti Matti Hakuri	1962	1966	
21/0651/14/1	HÄMEENTIE 75	liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Matti Hakuri	1962	1963	
21/0651/77/1	HÄMEENTIE 77	As.Oy Hämeentie 77, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Jussi Lappi-Seppälä Arkkitehtitoimisto Lappi-Seppälä & Martas	1953	1954	
21/0652/1/1	HÄMEENTIE 85 – 89	As.Oy Hämeentie 85 – 87, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Toivo Korhonen	1957	1957	
21/0652/3/1	VIOLANKATU 3	As.Oy Violankatu 3, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Tauno Aalto Arkkitehti Mauri Karkulahti	1959	1960	
21/0652/4/1	SAARENKATU 4	Kotikallio lastentarha, päiväkoti	Arkkitehti Kimmo Söderholm	1969	1970	
21/0653/1/1	HÄMEENTIE 97 – 99	As.Oy Hämeentie 97 – 99, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Aulis E. Hämäläinen	1957	1956	
21/0653/9/1	HÄMEENTIE 91 – 95	As.Oy Hämeentie 95, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Teuvo Lindfors	1954	1955	
21/0654/2/1	ORIONINKATU 5 – 7	As.Oy Orioninkatu 5 – 7, asuinkerrostalo	Arkkitehti Klaus Groth	1958	1959	
21/0654/8/1	VELLAMONKATU 6	As.Oy Orioninkatu 1 – 3, asuinkerrostalo	Arkkitehti Klaus Groth	1958	1960	
21/0654/10/1	VELLAMONKATU 10	As.Oy Helsingin Vellamonkatu 10, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Irja Ervanne	1957	1957	
21/0655/1/1	VELLAMONKATU 12 – 14	As.Oy Vellamonkatu 14, asuinkerrostalo	Arkkitehti Kauko Kokko Arkkitehdit Kauko ja Niilo Kokko	1957	1957	
21/0655/2/1	VELLAMONKATU 16 – 18	As.Oy Helsingin Vellamonkatu 16 – 18, asuinkerrostalo	Arkkitehti Klaus Groth	1957	1957	
21/0655/3/1	ORIONINKATU 13 – 15	As.Oy Orioninrinne, asuinkerrostalo	Arkkitehti Eevi Rinne Sato OY , Tauno Salo	1958	1959	
21/0655/9/1	ORIONINKATU 9	As.Oy Orioninkatu 9, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Irmeli Visanti Arkkitehtitoimisto Irmeli ja Markus Visanti	1957	1958	
21/0655/11/1	ORIONINKATU 11	As.Oy Orioninkatu 11, asuinkerrostalo	Arkkitehti Klaus Groth	1957	1958	
21/0656/5/1	VIOLANKATU 5	As.Oy Violankatu 5, asuinkerrostalo	Arkkitehti Niilo Kokko	1958	1959	
21/0656/6/1	SAARENKATU 6 – 8	As.Oy Saarenkatu 6 – 8, asuinkerrostalo	Arkkitehti Niilo Kokko	1959	1960	
21/0656/7/1	VIOLANKATU 7	As.Oy Violankatu 7, asuinkerrostalo	Arkkitehti J. Anttola Arkkitehtitoimisto J. Anttola & Veli A. Klami	1954	1955	
21/0656/8/1	SAARENKATU 8	As.Oy Saarenkatu 6 – 8, asuinkerrostalo	Arkkitehti Niilo Kokko	1959	1960	
21/0656/10/1	SAARENKATU 10	As.Oy Saarenrinne, asuinkerrostalo	Arkkitehti Tauno Salo Arkkitehdit Tauno Salo & Mauri Karkulahti	1957	1958	
21/0657/1/1	VIOLANKATU 6	As.Oy Violankatu 6, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Esko Suhonen Arkkitehdit Esko Suhonen & Esko Hyvärinen	1956	1957	
21/0657/4/1	HELMINKATU 4	As.Oy Helminkatu 4, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Erik Lindroos	1955	1955	
21/0657/6/1	HELMINKATU 6	As.Oy Helminkatu 6, asuinkerrostalo	Arkkitehti Else Aropaltio	1957	1958	
21/0657/8/1	HELMINKATU 8	As.Oy Helminkatu 8, asuinkerrostalo	Arkkitehti Else Aropaltio	1957	1960	
21/0657/101/1	HÄMEENTIE 101	As.Oy Hämeentie 101, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Teuvo Lindfors	1952	1953	
21/0658/1/1	VELLAMONKATU 13 – 15	As.Oy Vellamonkatu 15, asuinkerrostalo	Arkkitehti Woldemar Baeckman Arkkitehdit Woldemar Baeckman & Sakari Nironen	1957	1958	
21/0658/2/1	VELLAMONKATU 7 – 9	As.Oy Vellamonkatu 7 – 9, asuinkerrostalo	Arkkitehti Esko Suhonen	1958	1959	
21/0658/12/1	VEGANKATU 12	As.Oy Vegankatu 12, asuinkerrostalo	Arkkitehti Terttu Mehto	1959	1960	
21/0659/4/3	VELLAMONKATU 29	As.Oy Vellamonkatu 29, asuinkerrostalo	Arkkitehti Kari Järvinen Arkkit.tsto Järvinen-Airas, Jaakko Haapanen	1993	1995	

Sijaintitunnus	Osoite	Kohde, nykyinen käyttö	Suunnittelija	Suunnit-teluvuosi	Käyttöön-ottovuosi	Suojelu-merkintä
21/0659/4/4	VELLAMONKATU 29	As.Oy Vellamonkatu 29, asuinkerrostalo	Arkkitehti Kari Järvinen Arkkit.tsto Järvinen-Airas, Jaakko Haapanen	1993	1995	
21/0659/4/5	VELLAMONKATU 29	As.Oy Vellamonkatu 29, asuinkerrostalo	Arkkitehti Kari Järvinen Arkkit.tsto Järvinen-Airas, Jaakko Haapanen	1993	1995	
21/0659/4/6	VELLAMONKATU 29	As.Oy Vellamonkatu 29, huoltotupa	Arkkitehti Kari Järvinen Arkkit.tsto Järvinen-Airas, Jaakko Haapanen	1993	1995	
21/0659/4/7	VELLAMONKATU 29	As.Oy Vellamonkatu 29, ulkoiluvälinevarasto	Arkkitehti Kari Järvinen Arkkit.tsto Järvinen-Airas, Jaakko Haapanen	1993	1995	
21/0659/5/2	HAUKILAHDENKATU 6	Kiint.Oy Haukilahdenkatu 6, asuinkerrostalo	Arkkitehti Kari Järvinen Arkkit.tsto Järvinen-Airas, Sakari Himanen	1993	1995	
21/0659/5/3	HAUKILAHDENKATU 6	Kiint.Oy Haukilahdenkatu 6, asuinkerrostalo	Arkkitehti Kari Järvinen Arkkit.tsto Järvinen-Airas, Sakari Himanen	1993	1995	
21/0659/5/4	HAUKILAHDENKATU 6	Kiint.Oy Haukilahdenkatu 6, asuinkerrostalo	Arkkitehti Kari Järvinen Arkkit.tsto Järvinen-Airas, Sakari Himanen	1993	1995	
21/0659/5/5	HAUKILAHDENKATU 6	Kiint.Oy Haukilahdenkatu 6, huoltotupa	Arkkitehti Kari Järvinen Arkkit.tsto Järvinen-Airas, Sakari Himanen	1993	1995	
21/0659/5/6	HAUKILAHDENKATU 6	Kiint.Oy Haukilahdenkatu 6, ulkoiluvälinevarasto	Arkkitehti Kari Järvinen Arkkit.tsto Järvinen-Airas, Sakari Himanen	1993	1995	
21/0660/1/1	VELLAMONKATU 17	Kiint.Oy Vellamonkatu 17, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Esko Hyvärinen	1961	1961	
21/0661/12/2	HAUKILAHDENKATU 1B - 7	purettu			1985	
21/0661/16/1	HAUKILAHDENKUJA 9	HOAS Hermanni, asuinkerrostalo	Arkkitehti Matti Seppänen Arkkit.tsto Pekkala-Seppänen-Mikkilä, Matti Oijala	1994	1995	
21/0661/16/2	HAUKILAHDENKUJA 9	HOAS Hermanni, asuinkerrostalo	Arkkitehti Matti Seppänen Arkkit.tsto Pekkala-Seppänen-Mikkilä, Matti Oijala	1994	1995	
21/0661/16/3	HAUKILAHDENKUJA 9	HOAS Hermanni, ulkoiluvälinevarasto	Arkkitehti Matti Seppänen Arkkit.tsto Pekkala-Seppänen-Mikkilä, Matti Oijala	1994	1995	
21/0661/17/1	HAUKILAHDENKUJA 11	Kiint.Oy Violanpuisto, asuinkerrostalo	Arkkitehti Sakari Halonen	1993	1995	
21/0661/17/2	HAUKILAHDENKUJA 11	Kiint.Oy Violanpuisto, asuinkerrostalo	Arkkitehti Sakari Halonen	1993	1995	
21/0661/17/3	HAUKILAHDENKUJA 11	Kiint.Oy Violanpuisto, asuinkerrostalo	Arkkitehti Sakari Halonen	1993	1995	
21/0661/17/4	HAUKILAHDENKUJA 11	Kiint.Oy Violanpuisto, ulkoiluvälinevarasto	Arkkitehti Sakari Halonen	1993	1995	
21/0661/17/5	HAUKILAHDENKUJA 11	Kiint.Oy Violanpuisto, ulkoiluvälinevarasto	Arkkitehti Sakari Halonen	1993	1995	
21/0663/7/1	VIOLANKATU 4	As.Oy Violankatu 4, asuinkerrostalo	Arkkitehti J. Anttola Arkkitehtitoimisto J. Anttola & Veli A. Klami	1954	1955	
21/0665/21/2	HAUKILAHDENKATU 2	Kiint.Oy Hämeentie 103, teollisuusrakennus	Arkkitehti Niilo Pulkka	1952	1952	
21/0665/21/6	HAUKILAHDENKATU 2	Kiint.Oy Hämeentie 103, teollisuusrakennus	Arkkitehti Kalle Vartola	1984	1987	
21/0665/22/5	HAUKILAHDENKATU 4	Art-Print, teollisuusrakennus	Arkkitehti Matti Hakala	1985	1988	
21/0665/23/1	HÄMEENTIE 105	Kiint.Oy Helsingin Hämeentie 105, teollisuusrakennus	Rakennusmestari K. Kivilehto Ensio Louha	1953	1954	
21/0665/24/2	VELLAMONKATU 30	Kiint.Oy Kiiskinkatu 5, teollisuusrakennus	Arkkitehti Ilkka Uusitalo	1989	1991	
21/0674/1/1	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, porttirakennus ja muuri	Arkkitehti A. H. Dahlström Arkkitehdit A. H. Dahlström ja L. I. Lindqvist	1877	1931	ark
21/0674/1/2	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, asuintalo	Arkkitehti A. H. Dahlström Arkkitehdit A. H. Dahlström ja L. I. Lindqvist	1877	1875	ark
21/0674/1/4	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, asuinkerrostalo		1916	1932	sr-2
21/0674/1/7	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, rivitalo	Arkkitehti Uno Sjöholm	1947	1947	
21/0674/1/9	RISTIKKOTIE	Sörnäisten keskusvankila, rivitalo			1905	ark
21/0674/1/10	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, asuintalo	Arkkitehti L. I. Lindqvist	1877	1877	sr-1
21/0674/1/11	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, asuintalo	Arkkitehti L. I. Lindqvist	1877	1877	sr-1
21/0674/1/12	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, rivitalo	Arkkitehti Uno Sjöholm	1947	1947	
21/0674/1/13	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, rivitalo	Arkkitehti Uno Sjöholm	1945	1946	
21/0674/1/14	RISTIKKOTIE	Sörnäisten keskusvankila, tyhjillään				ark
21/0674/1/15	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, johtajan asunto, asuinkerrostalo		1905	1905	sr-2
21/0674/1/16	RISTIKKOTIE	Sörnäisten keskusvankila, asuinrakennus			1898	sr-2
21/0674/1/19	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, asuintalo	Arkkitehti A. H. Dahlström Arkkitehdit A. H. Dahlström ja L. I. Lindqvist	1877	1855	ark
21/0674/1/21	RISTIKKOTIE 11B	Sörnäisten keskusvankila, asuintalo ja pesula	Arkkitehti A. H. Dahlström Arkkitehdit A. H. Dahlström ja L. I. Lindqvist	1877	1913	
21/0674/1/22	RISTIKKOTIE	Sörnäisten keskusvankila, asuintalo			1800	ark
21/0674/1/28	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, puutyöverstas	H. Kamppuri Oikeusministeriö	1965	1970	
21/0674/1/30	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, kirjapaino	H. Kamppuri	1962	1963	
21/0674/1/31	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, autokorjaamo, kilpimaalaamo	TT TT Oikeusministeriö		1952	
21/0674/1/32	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, päärakennus, vankila	Arkkitehti A. H. Dahlström Arkkitehdit A. H. Dahlström ja L. I. Lindqvist	1881	1881	ark
21/0674/1/33	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, lämpökeskus			1914	
21/0674/1/37	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, ruokala, liikuntasali	TT TT Rakennushallitus		1930	
21/0674/1/40	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, varasto			1930	
21/0674/1/42	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, konepaja			1877	
21/0674/1/43	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, autotalli			1928	
21/0674/1/45	RISTIKKOTIE 6	Sörnäisten keskusvankila, työmaan varasto				ark
21/0674/1/46	RISTIKKOTIE	purettu				ark
21/0674/2/8	VELLAMONKATU 5	purettu				
21/0674/2/29	VELLAMONKATU 5	purettu				
21/0674/2/30	VELLAMONKATU 5	Helsingin keskusvankila, asuinkerrostalo	Arkkitehti Raimo Teränne	1988	1991	

Sijaintitunnus	Osoite	Kohde, nykyinen käyttö	Suunnittelija	Suunnit-teluvuosi	Käyttöön-ottovuosi	Suojelu-merkintä
21/0674/2/31	VELLAMONKATU 5	Helsingin keskusvankila, varasto	Arkkitehti Raimo Teränne	1988	1993	
21/0676/1/1	KYLÄSAARENKATU 8	Kyläsaaren puhdistamo, sakeuttamorakennus, tyhjillään	Arkkitehti K. R. Lindgren	1973	1978	
21/0676/1/2	KYLÄSAARENKATU 8	Kyläsaaren puhdistamo, lietteen välivarasto, tyhjillään	Arkkitehti K. R. Lindgren	1973	1978	
21/0676/1/3	KYLÄSAARENKATU 8	Kyläsaaren puhdistamo, lietteenkuivaamo, tyhjillään	Arkkitehti K. R. Lindgren	1973	1978	
21/0676/1/5	KYLÄSAARENKATU 8	Kyläsaaren jätteenpolttolaitos, kierrätyskeskus	Arkkitehti K. R. Lindgren	1958	1975	
21/0676/1/6	KYLÄSAARENKATU 8	Jätteenkäsittelylaitos, punnitusasema, varasto	Arkkitehti Doris Pettersson	1979	1980	
21/0676/1/7	KYLÄSAARENKATU 8	Kyläsaaren puhdistamo, huolto- ja puhallinrakennus, huoltorakennus	Arkkitehti K. R. Lindgren	1968	1970	
21/0676/1/8	KYLÄSAARENKATU 8	Kyläsaaren puhdistamo, esikäsittely ja valvomo, huoltorakennus	Arkkitehti K. R. Lindgren	1968	1970	
21/0676/1/9	KYLÄSAARENKATU 8	Kyläsaaren jätteenpolttolaitos, väestönsuoja	Arkkitehti K. R. Lindgren	1969	1971	
21/0676/1/10	KYLÄSAARENKATU 8	Kyläsaaren puhdistamo, ruuvipumppaamo, tyhjillään	Arkkitehti K. R. Lindgren	1968	1970	
21/0676/1/11	KYLÄSAARENKATU 8	Kyläsaaren puhdistamo, ruuvipumppaamo, tyhjillään	Arkkitehti K. R. Lindgren	1968	1970	
21/0676/1/12	KYLÄSAARENKATU 8	Kyläsaaren puhdistamo, ruuvipumppaamo, tyhjillään	Arkkitehti K. R. Lindgren	1968	1970	
21/0676/1/14	KYLÄSAARENKATU 8	Kyläsaaren puhdistamo, hautumo, tyhjillään	Arkkitehti K. R. Lindgren	1968	1970	
21/0676/1/15	KYLÄSAARENKATU 8	Kyläsaaren jätteenpolttolaitos, kaasukello, tyhjillään	Arkkitehti Claus Tandefelt Arkkitehtitoimisto Claus Tandefelt, Gustaf Räihä	1979	1981	
21/0676/1/16	KYLÄSAARENKATU 8	Kyläsaaren puhdistamo, kaasulämpökeskus, tyhjillään	Arkkitehti K. R. Lindgren	1973	1981	
21/0676/1/19	KYLÄSAARENKATU 8	Kyläsaaren puhdistamo, sähkölaiterakennus, purettu	Arkkitehti Gustaf Räihä	1984	1985	
21/0676/1/20	KYLÄSAARENKATU 8	Kyläsaaren puhdistamo, sähkölaiterakennus, purettu	Arkkitehti Gustaf Räihä	1984	1985	
21/0676/1/9001	Kyläsaarenkatu 8d	varastomyymälä, toimisto				
21/P/3/1	VIOLANKATU 19	purettu			1960	
22/0001/1/1	MÄKELÄNKATU 4B	asuinkerrostalo	Rakennusmestari Arvi Sakari Honkavaara	1938	1939	
22/0001/2/1	MÄKELÄNKATU 4C – 4	As.Oy Kulmarinne, asuinkerrostalo	Rakennusmestari Rudolf Lanste	1949	1950	
22/0001/6/1	MÄKELÄNKATU 4A	liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Juho (Jukka) Saari	1945	1946	
22/0366/1/1	ALEKSIS KIVEN KATU 1	Harjun nuorisotalo, kaupungin nuorisotalo	Arkkitehti Albert Nyberg	1919	1921	
22/0367/4/1	ALEKSIS KIVEN KATU 5	Merita ATK-talo, toimistotalo	Arkkitehti Esko K. Mäkelä Ilmo Valjakka (1971)	1962	1963	
22/0367/7/1	ALEKSIS KIVEN KATU 7	SOK:n leipomorakennus, varasto	Arkkitehti Erkki Huttunen SOK rakennusosasto	1937	1938	sr-2
22/0367/13/1	FLEMINGINKATU 27	Kiint.Oy Fleminginkatu 27, varasto, toimisto	K. J. Andersson	1898	1900	sr-2
22/0367/13/9002	FLEMINGINKATU 27	Kiint.Oy Fleminginkatu 27, toimistorakennus	Arkkitehti Väinö Vähäkallio	1916		
22/0367/13/9003	FLEMINGINKATU 27	Kiint.Oy Fleminginkatu 27, toimistorakennus	Arkkitehti Aulis Salo	1955		
22/0368/4/1	ALEKSIS KIVEN KATU 11A	asuinkerrostalo	Arkkitehti Runar Finnilä	1928	1928	sr-2
22/0368/4/4	ALEKSIS KIVEN KATU 11	Aleksis Kiven katu 11 – 11A, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Simo Järvinen	1987	1990	
22/0368/5/1	FLEMINGINKATU 36	SOK, tehdas	Arkkitehti Valde Aulanko SOK rakennusosasto	1934	1935	sr-2
22/0368/5/3	FLEMINGINKATU 36	SOK, tehdas, varasto	Arkkitehti Erkki Huttunen SOK rakennusosasto	1937	1937	sr-2
22/0368/5/10	FLEMINGINKATU 36	SOK, liikerakennus	Arkkitehti Valde Aulanko SOK rakennusosasto	1920	1920	sr-2
22/0368/5/11	FLEMINGINKATU 36	SOK, liikerakennus	Arkkitehti Erkki Huttunen SOK rakennusosasto	1937	1937	sr-2
22/0368/6/13	FLEMINGINKATU 34	SOK, toimistorakennus	Arkkitehti Max Tenhunen Risto Louhisola, SOK kiinteistöosasto	1991	1991	
22/0530/13/1	MÄKELÄNKATU 13	liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Uno Moberg	1926	1926	
22/0530/17/1	HÄMEENTIE 78	As.Oy Säästöpäivä, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Antti Miettinen Touko Neronen	1968	1968	
22/0530/18/1	PÄIJÄNTEENTIE 5	Vallilan Kortelitalo, kirjasto	Arkkitehti Juha Leiviskä	1989	1991	
22/0530/18/2	PÄIJÄNTEENTIE 5	Päiväkoti Runo, lasten päiväkoti	Arkkitehti Juha Leiviskä	1989	1991	
22/0530/19/2	VALLILANTIE 12	tyhjillään	Sulo Helenius	1909		A/s
22/0530/20/2	VALLILANTIE 14	tyhjillään	Sulo Helenius	1909		A/s
22/0531/3/3	PÄIJÄNTEENTIE 19	asuinkerrostalo	Jalo Wesanen	1913	1913	AARK
22/0531/3/4	PÄIJÄNTEENTIE 19	varasto	Arkkitehti Kaisa Vepsäläinen Jussi Vepsäläinen	1984	1987	AARK
22/0531/4/4	VALLILANTIE 20	tyhjillään	Rakennusmestari M. J. Estlin	1910	1900	AARK
22/0531/4/160	VALLILANTIE 20	tyhjillään			1900	AARK
22/0531/5/9	PÄIJÄNTEENTIE 25 – 27	asuinkerrostalo	Arkkitehti Jussi Paatela Toivo Paatela	1922	1922	AARK
22/0531/6/8	VALLILANTIE 24 – 26	asuinrakennus	Kaarlo TT Kalk Hj. S.	1911	1912	AARK
22/0531/6/9	VALLILANTIE 24 – 26	varasto	Arkkitehti Kaisa Vepsäläinen Jussi Vepsäläinen	1984	1986	AARK
22/0531/7/19	PÄIJÄNTEENTIE 39 – 41	liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Albert Nyberg	1913	1914	AARK
22/0531/8/11	VALLILANTIE 28 – 30	asuinrakennus			1913	AARK
22/0531/10/13	VALLILANTIE 32 – 34	asuinrakennus	J. F. Holm	1912	1913	AARK
22/0531/10/166	VALLILANTIE 32 – 34	kerhohuoneisto ja pesutupa	Arkkitehti Kaisa Vepsäläinen Jussi Vepsäläinen	1985	1988	AARK
22/0531/21/5	PÄIJÄNTEENTIE 21	asuinrakennus	Arkkitehti Albert Nyberg	1919	1919	AARK
22/0531/21/6	PÄIJÄNTEENTIE 21	sauna	Arkkitehti Kaisa Vepsäläinen Jussi Vepsäläinen	1984	1986	AARK
22/0531/22/6	VALLILANTIE 22	asuinrakennus	K. J. Andersson	1910	1910	AARK
22/0531/22/7	VALLILANTIE 22	muuntamo	Arkkitehti Kaisa Vepsäläinen Jussi Vepsäläinen	1984	1986	AARK
22/0531/23/7	PÄIJÄNTEENTIE 23	asuinrakennus	Aimo Tammilehto	1913	1910	AARK
22/0531/23/163	PÄIJÄNTEENTIE 23	varasto	Aimo Tammilehto	1913		AARK
22/0531/29/9	PÄIJÄNTEENTIE 29	asuinrakennus			1920	AARK
22/0531/31/12	PÄIJÄNTEENTIE 31	asuinrakennus	Johan Herman Liipola	1921	1921	AARK

Sijaintitunnus	Osoite	Kohde, nykyinen käyttö	Suunnittelija	Suunnit-teluvuosi	Käyttöön-ottovuosi	Suojelu-merkintä
22/0531/33/14	PÄIJÄNTEENTIE 33	asuinrakennus	Arkkitehti Uno Moberg	1925	1925	AARK
22/0531/35/15	PÄIJÄNTEENTIE 35	liike- ja asuinrakennus	Kaarlo F. Ek	1923	1925	AARK
22/0531/35/166	PÄIJÄNTEENTIE 35	varasto	Kaarlo F. Ek	1923	1925	AARK
22/0531/36/16	VALLILANTIE 36	asuinrakennus	Hugo Laitonen	1913	1912	AARK
22/0531/36/167	VALLILANTIE 36	varasto	Hugo Laitonen	1913	1912	AARK
22/0531/37/17	PÄIJÄNTEENTIE 37	asuinrakennus	Kaarlo F. Ek	1913	1910	AARK
22/0531/37/168	PÄIJÄNTEENTIE 37	sauna	Kaarlo F. Ek	1913	1986	AARK
22/0531/38/18	VALLILANTIE 38	asuinrakennus	Sippola Koskinen	1910	1912	AARK
22/0531/38/169	VALLILANTIE 38	purettu	Sippola Koskinen	1910	1920	AARK
22/0531/40/20	VALLILANTIE 40	asuinrakennus	Helmer Nisén	1910	1905	AARK
22/0531/40/170	VALLILANTIE 40	varasto	Arkkitehti Juho (Jukka) Saari	1930	1905	AARK
22/0531/42/21	VALLILANTIE 42	asuinrakennus	Helmer Nisén	1910	1910	AARK
22/0531/42/22	VALLILANTIE 42	varasto	Helmer Nisén	1910	1986	AARK
22/0531/42/171	VALLILANTIE 42	ei toteutettu				AARK
22/0531/43/22	SUVANNONTIE 1	asuinrakennus	Konsta Onnela	1920	1920	AARK
22/0531/43/172	SUVANNONTIE 1	kerhohuoneisto ja varasto	Konsta Onnela	1920	1985	AARK
22/0531/44/23	VALLILANTIE 44	Naatti, asuinrakennus	T. Ahrenberg	1910	1913	AARK
22/0531/44/24	VALLILANTIE 44	varasto	Arkkitehti Kaisa Vepsäläinen Jussi Vepsäläinen	1983	1985	AARK
22/0532/4/1	VÄÄKSYNTIE 4	Kiint.Oy Vääksynkulma, liikerakennus	Arkkit.yo Helge Lundström	1939	1951	
22/0532/7/1	VÄÄKSYNTIE 2	liikerakennus	Arkkitehti Juho (Jukka) Saari Ola Hansson (1956–60), Matti Karjanoja (1989)	1938	1939	
22/0532/12/1	PÄIJÄNTEENTIE 12	ammattikoulu	Arkkitehti Pauli Salomaa	1961	1951	
22/0532/12/2	PÄIJÄNTEENTIE 12	varasto	Arkkitehti Pauli Salomaa	1945	1951	
22/0532/21/1	TEOLLISUUSKATU 1B	OKO Vallila talo F, toimistorakennus	Arkkitehti Eliel Muoniovaara	1963	1964	
22/0532/21/4	TEOLLISUUSKATU 1B	OKO Vallila talo A, toimistorakennus	Arkkitehti Kalle Vartola Arkkitehtitoimisto KVA Oy	1989	1992	
22/0532/21/5	TEOLLISUUSKATU 1B	OKO Vallila talo E, toimistorakennus	Arkkitehti Olli Parviainen	1975	1977	
22/0532/21/6	TEOLLISUUSKATU 1B	OKO Vallila talo H, toimistorakennus	Arkkitehti Olli Saijonmaa Eija Saijonmaa	1955	1951	
22/0532/21/7	TEOLLISUUSKATU 1B	OKO Vallila talo G, toimistorakennus	Arkkitehti Olli Parviainen	1981	1983	
22/0532/21/9008	TEOLLISUUSKATU 1B	OKO Vallila talo B, toimistorakennus	Arkkitehti Kalle Vartola Arkkitehtitoimisto KVA Oy	1989	1992	
22/0532/21/9009	TEOLLISUUSKATU 1B	OKO Vallila talo C, toimistorakennus	Arkkitehti Kalle Vartola Arkkitehtitoimisto KVA Oy	1989	1992	
22/0533/2/1	STURENKATU 37 – 41	Asunto-osuuskunta Nelikulma, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Jussi Paatela Toivo Paatela	1920	1922	AK/s
22/0534/5/4	STURENKATU 21	Kiint.Oy Sturenkatu 21, liikerakennus	Arkkitehti Ole Gripenberg	1939	1940	
22/0534/8/1	TEOLLISUUSKATU 3	liikerakennus	Arkkitehti Markus Tavio	1964	1965	
22/0534/8/2	TEOLLISUUSKATU 3	Primula, liikerakennus	Arkkitehti Markus Tavio	1973	1974	
22/0535/27/1	MÄKELÄNKATU 27	liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Väinö Vähäkallio	1925	1925	AK/s
22/0535/27/9002	MÄKELÄNKATU 27	kukkakioski	Insinööri K. Rautiainen Insinööritoimisto K. Rautiainen	1969		
22/0535/33/1	STURENKATU 33	liike- ja asuinkerrostalo	Waldemar Buturling	1927	1927	
22/0535/35/1	STURENKATU 35	liike- ja asuinkerrostalo	Alfred Ahlström	1928	1929	
22/0538/1/24	VALLILANTIE 19	liike- ja asuinrakennus	Rakennusmestari Leuto A. Pajunen	1911	1912	AARK
22/0538/2/25	VALLILANTIE 17	asuinrakennus	Walter Fyrqvist	1925	1925	AARK
22/0538/17/26	KEURUUNTIE 3 – 5	As.Oy Keuruuntie 3 – 13, asuinrakennus	Arkkitehti Jussi Paatela Toivo Paatela	1926	1926	AARK
22/0538/18/27	VANAJANTIE 4 – 6	Vallilan asunto-osuuskunta, asuinrakennus	Arkkitehti Jussi Paatela Toivo Paatela	1921	1922	AARK
22/0538/19/29	KEURUUNTIE 7 – 9	As.Oy Keuruuntie 3 – 13, asuinrakennus	Arkkitehti Jussi Paatela Toivo Paatela	1926	1926	AARK
22/0538/20/28	VANAJANTIE 8 – 10	Vallilan asunto-osuuskunta, asuinrakennus	Arkkitehti Jussi Paatela Toivo Paatela	1921	1922	AARK
22/0538/21/31	KEURUUNTIE 11 – 13	As.Oy Keuruuntie 3 – 13, asuinrakennus	Arkkitehti Jussi Paatela Toivo Paatela	1926	1926	AARK
22/0538/22/30	VANAJANTIE 12 – 14	Vallilan asunto-osuuskunta, asuinrakennus	Arkkitehti Jussi Paatela Toivo Paatela	1921	1922	AARK
22/0539/1/32	VALLILANTIE 15	asuinrakennus	Rakennusmestari A. Miettinen	1910	1910	AARK
22/0539/3/33	VANAJANTIE 3	As.Oy Vanha Vallila, asuinrakennus	Sakari Tulenheimo	1914	1939	AARK
22/0539/3/34	VANAJANTIE 3	As.Oy Vanha Vallila, varasto	Arkkitehti Jussi Vepsäläinen Kaisa Vepsäläinen	1986	1987	AARK
22/0539/8/1	MÄKELÄNKATU 8	liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Antero Pernaja	1938	1939	
22/0539/10/1	MÄKELÄNKATU 10	asuinkerrostalo	Arkkitehti Antero Pernaja	1938	1939	
22/0539/12/1	MÄKELÄNKATU 12	As.Oy Mäkelänkatu 12, asuinkerrostalo	Arkkitehti Elias Paalanen	1938	1939	
22/0539/14/1	MÄKELÄNKATU 14	As.Oy Mäkelänkatu 14, asuinkerrostalo	Artur Kullman	1938	1938	
22/0539/16/1	MÄKELÄNKATU 16	liike- ja asuinkerrostalo	Artur Kullman	1937	1940	
22/0539/18/1	MÄKELÄNKATU 18	liike- ja asuinkerrostalo	Artur Kullman	1928	1928	
22/0539/25/34	VANAJANTIE 5 – 7	As.Oy Wallila, asuinrakennus	Arkkitehti Albert Nyberg	1913	1920	AARK
22/0539/27/35	VANAJANTIE 9 – 11	Vallilan asunto-osuuskunta, asuinrakennus	Arkkitehti Jussi Paatela Toivo Paatela	1920	1920	AARK
22/0539/29/36	VANAJANTIE 13 – 15	Vallilan asunto-osuuskunta, asuinrakennus	Arkkitehti Jussi Paatela Toivo Paatela	1920	1920	AARK
22/0540/2/2	INARINTIE 4	asuinrakennus	Rakennusmestari M. J. Estlin	1910	1911	A/s
22/0540/2/5	INARINTIE 4	Kiint.Oy Inarintie 2, varasto	Arkkitehti Mikko Honkanen	1986	1988	
22/0540/2/6	INARINTIE 4	sadekatos	Arkkitehti Mikko Honkanen	1987	1988	
22/0540/3/3	INARINTIE 2	asuinrakennus	G. J. Pajunen	1909	1909	A/s

Sijaintitunnus	Osoite	Kohde, nykyinen käyttö	Suunnittelija	Suunnit-teluvuosi	Käyttöön-ottovuosi	Suojelu-merkintä
22/0540/3/4	INARINTIE 2	varasto	Arkkitehti Mikko Honkanen	1986	1988	
22/0540/3/9005	INARINTIE 2	sadekatos	Arkkitehti Mikko Honkanen	1987		
22/0540/4/1	LOHJANTIE 3	asuinkerrostalo	Rakennusmestari Rudolf Lanste	1963	1963	
22/0540/6/1	MÄKELÄNKATU 15	Oy Mäkelänkatu 15, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Toivo Paatela	1938	1940	
22/0541/1/1	INARINTIE 8 – 10	asuntola	Arkkitehti Eino Tuompo	1966	1967	
22/0541/2/1	KEITELEENTIE 3	asuinkerrostalo	Arkkitehti Eero Pettersson	1987	1989	
22/0541/4/1	LOHJANTIE 4	Kiint.Oy Inarintie 2, asuinrakennus	Sulo Helenius A. L. Wuoristo	1911	1920	A/s
22/0541/6/37	LOHJANTIE 6	Kiint.Oy Inarintie 2, asuinrakennus	Sulo Helenius	1911	1920	A/s
22/0541/17/1	KEITELEENTIE 1	Asunto-osuuskunta Voitto, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Ole Gripenberg Frosterus & Gripenberg	1924	1925	AK/s
22/0542/1/1	INARINTIE 11 – 13	liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti T. A. Elo Veikko Karppinen	1935	1930	
22/0542/2/1	INARINTIE 5	Kiint.Oy Inarintie 2, asuinrakennus	H. Jansson	1911	1911	A/s
22/0542/2/2	INARINTIE 5	Kiint.Oy Inarintie 2, varasto	Arkkitehti Mikko Honkanen	1986	1988	
22/0542/4/38	HAUHONTIE 4	As.Oy Hauho, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Martti Välikangas Akseli Toivonen	1924	1924	
22/0542/6/1	INARINTIE 7	Kiint.Oy Inarintie 2, asuinrakennus	Rakennusmestari Toivo Pajunen	1911	1911	A/s
22/0542/6/2	INARINTIE 7	Kiint.Oy Inarintie 2, varasto	Arkkitehti Mikko Honkanen	1986	1988	
22/0543/19/1	MÄKELÄNKATU 19	liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Uno Moberg	1924	1925	AK/s
22/0544/1/1	INARINTIE 16	Kiint.Oy Inarintie 16, asuinkerrostalo	Arkkitehti Klaus Groth	1962	1962	
22/0544/4/253	ÄHTÄRINTIE 4	asuinrakennus	Kaarlo F. Ek	1912	1920	A/s
22/0544/4/254	ÄHTÄRINTIE 4	Kiint.Oy Inarintie 2, huoltorakennus	Kaarlo F. Ek	1912	1920	
22/0544/6/1	ÄHTÄRINTIE 6	Kiint.Oy Inarintie 2, asuinrakennus	Alfred Ahlström	1911		A/s
22/0544/6/3	ÄHTÄRINTIE 6	Kiint.Oy Inarintie 2, huoltorakennus	Arkkitehti Mikko Honkanen	1988	1989	
22/0544/9/40	SUVANNONTIE 21	asuinrakennus	Jalo Wesanen	1913	1920	A/s
22/0544/9/42	SUVANNONTIE 21	huoltorakennus	Arkkitehti Mikko Honkanen	1988	1989	
22/0544/10/1	SUVANNONTIE 23	Kiint.Oy Inarintie 2, asuinrakennus	Jalo Wesanen	1912	1920	A/s
22/0544/10/3	SUVANNONTIE 23	huoltorakennus	Arkkitehti Mikko Honkanen	1988	1989	
22/0544/21/1	MÄKELÄNKATU 21	asuinkerrostalo	Arkkitehti Uno Moberg	1924	1925	AK/s
22/0545/17/42	INARINTIE 17	asuinrakennus	Kaarlo F. Ek	1911	1910	A/s
22/0545/17/178	INARINTIE 17	sauna	Arkkitehti Mikko Honkanen	1988	1989	
22/0545/19/43	INARINTIE 19	asuinrakennus	Hannes Kuittinen	1912	1920	A/s
22/0545/19/179	INARINTIE 19	huoltorakennus	Arkkitehti Esa Kaivos	1990	1992	
22/0545/25/45	INARINTIE 25	asuinrakennus			1912	A/s
22/0545/25/180	INARINTIE 25	varasto	Arkkitehti Mikko Honkanen	1988	1989	
22/0545/27/46	INARINTIE 27	As.Oy Inarintie 27, asuinrakennus	J. A. Lönnrot	1912	1920	A/s
22/0545/27/181	INARINTIE 27	As.Oy Inarintie 27, sauna, varasto	Arkkitehti Poju Leppänen	1989	1992	
22/0545/35/44	INARINTIE 21 – 23	Kiint.Oy Inarintie 2, asuinrakennus	Rakennusmestari Toivo Pajunen	1912	1912	A/s
22/0546/1/1	INARINTIE 20	As.Oy Inarintie 20, asuinkerrostalo	Arkkitehti Aarne Piirainen	1954	1954	
22/0546/2/1	OULUNTIE 3	asuinkerrostalo	Arkkitehti Aarne Piirainen	1955	1956	
22/0546/4/254	SUVANNONTIE 22	asuinrakennus	D. Koponen	1913		A/s
22/0546/12/1	SUVANNONTIE 24	asuinrakennus	Jalo Wesanen	1913		A/s
22/0547/7/52	PERNAJANTIE 5	Kiint.Oy Inarintie 2, asuinrakennus	Heikki Saari	1924		A/s
22/0547/7/182	PERNAJANTIE 5	sauna	Arkkitehti Mikko Honkanen	1988		
22/0547/7/183	PERNAJANTIE 5	ei toteutettu			1989	
22/0547/9/53	PERNAJANTIE 7	asuinrakennus	Heikki Saari		1920	A/s
22/0547/9/183	INARINTIE 26	Kiint.Oy Inarintie 2, purettu	Pauli	1923	1919	
22/0547/9/184	PERNAJANTIE 7	Kiint.Oy Inarintie 2, muuntamo	Arkkitehti Mikko Honkanen	1988	1989	
22/0547/11/50	PERNAJANTIE 3	Kiint.Oy Inarintie 2, asuinrakennus	Walter Fyrqvist	1922	1910	A/s
22/0547/12/51	OULUNTIE 4	Kiint.Oy Inarintie 2, asuinrakennus	Arkkitehti Albert Nyberg	1912		A/s
22/0547/12/184	OULUNTIE 4	Kiint.Oy Inarintie 2, varasto	Arkkitehti Mikko Honkanen	1988	1989	
22/0547/14/1	INARINTIE 24	Kiint.Oy Inarintie 2, asuinrakennus	Arkkitehti Mikko Honkanen	1988	1989	A/s
22/0548/11/64	VIRTAINTIE 3	Puu-Vallila III, asuinrakennus	Otto Wuorio	1912	1908	AARK
22/0548/11/186	VIRTAINTIE 3	varasto	Otto Wuorio	1912		AARK
22/0548/13/65	VIRTAINTIE 5	Asuinrakennus Kare, asuinrakennus	Rakennusmestari Toivo Pajunen	1912	1913	AARK
22/0548/13/187	VIRTAINTIE 5	Asuinrakennus Kare, varasto	Rakennusmestari Toivo Pajunen	1912	1920	AARK
22/0548/14/69	KEURUUNTIE 14	asuinrakennus	Rakennusmestari Toivo Pajunen	1913	1913	AARK
22/0548/14/191	KEURUUNTIE 14	asuinrakennus	Rakennusmestari Toivo Pajunen	1913	1913	AARK
22/0548/15/58	SUVANNONTIE 12	Talo Ristolainen, varasto	Rakennusmestari Heikki Honkanen	1913	1913	AARK
22/0548/16/70	KEURUUNTIE 16	asuinrakennus	Rakennusmestari Toivo Pajunen	1913	1913	AARK
22/0548/16/192	KEURUUNTIE 16	varasto	Rakennusmestari Toivo Pajunen	1913	1941	AARK
22/0548/18/71	KEURUUNTIE 18	asuinrakennus	Rakennusmestari Toivo Pajunen	1913	1925	AARK
22/0548/18/72	KEURUUNTIE 18	Kiint.Oy Vanha Vallila, sauna	Arkkitehti Jussi Vepsäläinen Kaisa Vepsäläinen	1983	1983	AARK
22/0548/20/1	MÄKELÄNKATU 20	liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Uno Moberg		1929	AARK
22/0548/22/1	MÄKELÄNKATU 22	liike- ja asuinkerrostalo	Artur Kullman	1937	1938	AARK

Sijaintitunnus	Osoite	Kohde, nykyinen käyttö	Suunnittelija	Suunnit-teluvuosi	Käyttöön-ottovuosi	Suojelu-merkintä
22/0548/24/1	MÄKELÄNKATU 24	asuinkerrostalo	Artur Kullman	1938	1939	AARK
22/0548/26/1	MÄKELÄNKATU 26	liike- ja asuinkerrostalo	Artur Kullman	1939	1939	
22/0548/28/1	MÄKELÄNKATU 28	Pakaankatu 27, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Väinö Vähäkallio	1927	1928	
22/0548/30/59	VANAJANTIE 16 – 18	asuinrakennus	Arkkitehti Martti Välikangas	1920	1921	AARK
22/0548/31/60	KEURUUNTIE 17	As.Oy Tyyni, asuinrakennus	Arkkitehti Armas Lindgren Bertel Liljequist	1923	1922	AARK
22/0548/32/62	VANAJANTIE 20 – 22	As.Oy Tyyni, asuinrakennus	Arkkitehti Armas Lindgren Bertel Liljequist	1924	1924	AARK
22/0548/33/61	KEURUUNTIE 19	asuinrakennus	Arkkitehti Albert Nyberg	1914	1910	AARK
22/0548/33/184	KEURUUNTIE 19	Kahdenperheentalo Keuruuntie 19, asuinrakennus	Arkkitehti V. Olavi Nieminen	1980	1910	AARK
22/0548/34/1	STURENKATU 27	Helsingin Työväenyhdistys, liikerakennus	Arkkitehti Jouko Ylihannu KK arkkitehtiosasto, O. Salovaara	1972	1973	
22/0548/35/63	KEURUUNTIE 21	asuinrakennus	Joh. Roine	1913	1915	AARK
22/0548/35/185	KEURUUNTIE 21	purettu	Joh. Roine	1913	1915	AARK
22/0548/36/72	KEURUUNTIE 20	asuinrakennus	Arkkitehti Uno Moberg	1925	1925	AARK
22/0548/37/66	VIRTAINTIE 7	Puu-Vallila III, liike- ja asuinkerrostalo	T. Ahrenberg	1912	1913	AARK
22/0548/37/188	VIRTAINTIE 7	Kiint.Oy Vanha Vallila, sauna	Arkkitehti Jussi Vepsäläinen Kaisa Vepsäläinen	1983	1983	AARK
22/0548/39/67	VIRTAINTIE 9	Puu-Vallila, asuinrakennus	Kaarlo Wirtanen	1912	1913	AARK
22/0548/39/189	VIRTAINTIE 9	purettu	Kaarlo Wirtanen	1912	1915	AARK
22/0548/41/68	VIRTAINTIE 11	Kiint.Oy Vanha Vallila, asuinrakennus	Rakennusmestari A. Miettinen	1912	1908	AARK
22/0548/41/190	KEURUUNTIE 22	asuinrakennus			1924	AARK
22/0548/43/1	STURENKATU 25	oppilaitos	Arkkitehti Claus Tandefelt HKR	1956	1958	
22/0551/1/73	ROINEENTIE 1	liike- ja asuinkerrostalo	T. Ahrenberg	1913	1914	AARK
22/0551/1/193	ROINEENTIE 1	varasto	T. Ahrenberg	1913	1914	AARK
22/0551/3/74	ROINEENTIE 3	asuinrakennus	Kaarlo Wirtanen	1912	1915	AARK
22/0551/4/75	VIRTAINTIE 4	asuinrakennus	Otto Wuorio	1912	1912	AARK
22/0551/4/194	VIRTAINTIE 4	sauna	Arkkitehti Jussi Vepsäläinen	1981	1982	AARK
22/0551/5/76	ROINEENTIE 5	Puu-Vallila, asuinrakennus	Heikki Saari	1912	1912	AARK
22/0551/5/195	ROINEENTIE 5	talousrakennus	Heikki Saari	1912		AARK
22/0551/6/77	VIRTAINTIE 6	asuinrakennus	Arkkitehti Albert Nyberg	1913	1915	AARK
22/0551/7/78	ROINEENTIE 7	Puu-Vallila, asuinrakennus	Heikki Saari	1913	1918	AARK
22/0551/7/196	ROINEENTIE 7	talousrakennus	Heikki Saari	1913	1920	AARK
22/0551/8/79	VIRTAINTIE 8	asuinrakennus	Alfred Ahlström	1912	1913	AARK
22/0551/8/197	VIRTAINTIE 8	varasto	Alfred Ahlström	1912	1920	AARK
22/0551/9/80	ROINEENTIE 9	Puu-Vallila, asuinrakennus	Hjalmar Kaipainen	1912	1908	AARK
22/0551/9/198	ROINEENTIE 9	purettu	Hjalmar Kaipainen	1912		AARK
22/0551/10/81	VIRTAINTIE 10	asuinrakennus	Hannes Kuittinen	1913	1910	AARK
22/0551/10/199	VIRTAINTIE 10	varasto	Hannes Kuittinen	1913		AARK
22/0551/12/82	VIRTAINTIE 12	asuinrakennus	T. Ahrenberg	1912	1913	AARK
22/0551/12/200	VIRTAINTIE 12	purettu	T. Ahrenberg	1912	1913	AARK
22/0551/23/1	STURENKATU 23	asuinrakennus	Arkkitehti Elias Paalanen	1937	1938	
22/0553/1/1	SAMMATINTIE 7	Kiint.Oy Sammatintie 7, asuinrakennus	Arkkitehti Matti Hakuri	1959	1961	
22/0553/1/2	SAMMATINTIE 7	Kiint.Oy Sammatintie 7, asuinrakennus	Arkkitehti Matti Hakuri	1960	1960	
22/0554/20/1	STURENKATU 40	As.Oy Sture, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Martti Välikangas	1926	1927	sr-1
22/0555/1/1	ANJALANTIE 1 – 9	As.Oy Sammatti, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Armas Lindgren	1927	1928	sr-1
22/0555/14/1	SOMERONTIE 14	asuinrakennus	Arkkitehti Armas Lindgren Bertel Liljequist	1917	1918	sr-1
22/0555/16/1	SAMMATINTIE 6	As.Oy Sammatti, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Armas Lindgren	1928	1929	sr-1
22/0556/1/1	SAMMATINTIE 10	Kiint.Oy Sammatintie 10, asuinrakennus	Arkkitehti Matti Hakuri	1960	1961	
22/0556/1/2	SAMMATINTIE 10	Kiint.Oy Sammatintie 10 talo A, asuinrakennus	Arkkitehti Matti Hakuri	1960	1962	
22/0556/1/3	ANJALANTIE 2	Kiint.Oy Sammatintie 10 talo B, asuinrakennus	Arkkitehti Matti Hakuri	1961	1961	
22/0556/1/4	KANGASALANTIE 13	Kiint.Oy Sammatintie 10 talo C, toimistorakennus	Arkkitehti Matti Hakuri	1960	1962	
22/0557/3/1	SOMERONTIE 3	As.Oy Somerontie 3, asuinrakennus	Arkkitehti Eino Ikäheimo	1945	1946	
22/0557/7/1	SOMERONTIE 7	As.Oy Somerontie 7, asuinrakennus	Arkkitehti Eino Ikäheimo	1945	1946	
22/0557/9/1	KANGASALANTIE 6	As.Oy Kangasala, liike- ja asuinkerrostalo	Artur Kullman	1927	1927	
22/0557/36/86	STURENKATU 36	As.Oy Sturenkatu 36, asuinkerrostalo	A. V. Willberg	1927	1928	
22/0558/1/1	SOMERONTIE 2	Kiint.Oy Hattulantie 5 talo A, asuinrakennus	Arkkitehti Matti Hakuri	1963	1964	
22/0558/1/2	SOMERONTIE 4	Kiint.Oy Hattulantie 5 talo B, asuinrakennus	Arkkitehti Matti Hakuri	1963	1964	
22/0558/1/3	SOMERONTIE 6	Kiint.Oy Hattulantie 5 talo C, asuinrakennus	Arkkitehti Matti Hakuri	1963	1964	
22/0558/1/4	SOMERONTIE 8	Kiint.Oy Hattulantie 5 talo D, asuinrakennus	Arkkitehti Matti Hakuri	1963	1964	
22/0559/2/1	HATTULANTIE 2	ammattikoulu	Arkkitehti Hilding Ekelund HKR, Yrjö Dunderfelt, Claus Tandefelt	1941	1954	
22/0559/2/2	HATTULANTIE 2	väestönsuoja			1950	
22/0560/1/283	VALLILANTIE 23	Kiint.Oy Vanha Vallila, asuinrakennus	R. Nyman	1912	1910	AARK
22/0560/2/281	VALLILANTIE 21	Kiint.Oy Vanha Vallila, asuinrakennus	Arttu Nikander	1911	1909	AARK
22/0560/3/282	KEURUUNTIE 4	asuinrakennus	Arkkitehti A. H. Gunnar Aspelin Arvi Niiniluoto	1927	1928	AARK

Sijaintitunnus	Osoite	Kohde, nykyinen käyttö	Suunnittelija	Suunnitteluvuosi	Käyttöönottovuosi	Suojelumerkintä
22/0561/1/2	SUVANNONTIE 9	asuinrakennus	Hjalmar Kaipainen	1912	1912	AARK
22/0561/1/10	SUVANNONTIE 9	ei toteutettu			1986	AARK
22/0561/1/11	SUVANNONTIE 9	autotalli	Arkkitehti Marja Utriainen	1985	1987	AARK
22/0561/2/1	SUVANNONTIE 7	Kiint.Oy Vanha Vallila, asuinrakennus	Arttu Nikander	1912	1909	AARK
22/0561/2/2	SUVANNONTIE 7	Kiint.Oy Vanha Vallila, varasto	Arkkitehti Jussi Vepsäläinen	1983	1986	AARK
22/0561/3/5	VALLILANTIE 29	As.Oy Suvavalli, asuinrakennus	K. J. Andersson	1910	1910	AARK
22/0561/4/4	VALLILANTIE 27	liike- ja asuinkerrostalo	Rakennusmestari Toivo Pajunen	1910	1918	AARK
22/0561/4/5	VALLILANTIE 27	Kiint.Oy Vanha Vallila, varasto	Arkkitehti Jussi Vepsäläinen	1983	1986	AARK
22/0561/4/12	VALLILANTIE 27	purettu				AARK
22/0561/5/3	VALLILANTIE 25	Kiint.Oy Vanha Vallila, asuinrakennus	Rakennusmestari Toivo Pajunen	1910	1910	AARK
22/0561/5/4	VALLILANTIE 25	Kiint.Oy Vanha Vallila, varasto	Arkkitehti Jussi Vepsäläinen	1983	1985	AARK
22/0562/1/2	MÄKELÄNKATU 2	Kiint.Oy Suomen Lääkäritalo, toimistorakennus	Arkkitehti Irja Hänninen	1986	1988	
22/0579/1/1	HÄMEENTIE 80	Vallilan ala-aste, koulu	Arkkitehti Theodor Höijer	1901	1901	
22/0580/3/1	MÄKELÄNKATU 3	As.Oy Mäkelänkatu 3, asuinrakennus	Arkkitehti Hugo Harmia Woldemar Baeckman	1949	1950	
22/0580/4/2	PÄIJÄNTEENTIE 4 – 6	Kiint.Oy Päijänteentie 4 – 6, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Hugo Harmia Woldemar Baeckman	1953	1953	
22/0580/5/1	MÄKELÄNKATU 5	As.Oy Mäkelänkatu 5, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Hugo Harmia Woldemar Baeckman	1949	1950	
22/0580/7/1	MÄKELÄNKATU 7	As.Oy Mäkelänkatu 7, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Hugo Harmia Woldemar Baeckman	1949	1950	
22/0580/68/1	HÄMEENTIE 68	Helsingin ev.lut. seurakuntayhtymä, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Hugo Harmia Woldemar Baeckman	1949	1951	
22/0580/70/1	HÄMEENTIE 70	Hakan asunto-osakeyhtiö, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Hugo Harmia Woldemar Baeckman	1951	1953	
22/0580/72/1	HÄMEENTIE 72	Hakan asunto-osakeyhtiö, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Hugo Harmia Woldemar Baeckman	1950	1953	
22/0581/84/249	HÄMEENTIE 84 – 90	HKL Vallilan raitiovaunuvarikko, korjaamohalli, vaunuhalli	Arkkitehti Valter Jung Jung & Jung	1938	1914	
22/0581/84/250	HÄMEENTIE 84 – 90	HKL Vallilan raitiovaunuvarikko, korjaamohalli, vaunuhalli	Arkkitehti Selim A. Lindqvist	1928		
22/0581/84/251	HÄMEENTIE 84 – 90	HKL Vallilan raitiovaunuvarikko, vaunuhalli	Arkkitehti Valter Jung Jung & Jung	1939	1949	
22/0581/84/252	HÄMEENTIE 84 – 90	HKL Vallilan raitiovaunuvarikko, vaunuhalli	Arkkitehti Selim A. Lindqvist	1914	1927	
22/0582/5/1	STURENKATU 43 – 45	As.Oy Euranlinna, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Lars Sonck Matti Finell	1928	1929	sr-2
22/0582/47/1	STURENKATU 47	Eura III, liike- ja asuinkerrostalo	Artur Kullman	1936	1937	sr-1
22/0582/92/1	HÄMEENTIE 92	As.Oy Eura, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Matti Finell Lars Sonck arkkitehtitoimisto	1927	1928	sr-2
22/0582/94/1	HÄMEENTIE 94	As.Oy Eura II, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Väinö Vähäkallio Antero Pernaja	1936	1937	sr-1
22/0583/24/207	SAMMATINTIE 5	Paavalin kirkko, kirkko	Arkkitehti Bertel Liljequist	1929	1930	sr-1
22/0584/1/1	RAUTALAMMINTIE 4	As.Oy Rautalammintie 4, asuinrakennus	Arkkitehti Matti Hakala Aarne Nuortila	1964	1965	
22/0584/3/1	RAUTALAMMINTIE 2	Vallilan terveystalo, terveyskeskus	Arkkitehti Tero Aaltonen HKR talosuunnitteluosasto	1981	1983	
22/0584/37/1	MÄKELÄNKATU 37	Kiint.Oy Mäkelänkatu 37 – 43, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Gunnar Taucher HKR, 1924-25	1924	1924	sr-1
22/0584/39/1	MÄKELÄNKATU 41 – 39	Kiint.Oy Mäkelänkatu 37 – 43, asuinkerrostalo	Arkkitehti Gunnar Taucher HKR	1925	1927	sr-1
22/0584/43/1	MÄKELÄNKATU 43	Kiint.Oy Mäkelänkatu 37 – 43, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Gunnar Taucher HKR	1925	1925	sr-1
22/0585/1/1	KARSTULANTIE 10	Kiint.Oy Karstulantie 6, asuinrakennus	Arkkitehti Matti Hakuri	1960	1961	
22/0585/4/1	MÄKELÄNRINNE 5	HOAS, asuinrakennus	Arkkitehti Pentti Lehtiluoto Into Pyykkö	1961	1962	
22/0585/7/1	RAUTALAMMINTIE 3	Kiint.Oy Osakunta talo B, asuinrakennus	Arkkitehti Pentti Lehtiluoto Into Pyykkö	1966	1966	
22/0585/7/2	RAUTALAMMINTIE 3	Kiint.Oy Osakunta talo C, asuinrakennus	Arkkitehti Pentti Lehtiluoto Into Pyykkö	1966	1966	
22/0585/9/1	KARSTULANTIE 2	As.Oy Akateeminen, asuinrakennus	Arkkitehti Jyrki Kalke Pauli Salomaa	1964	1965	
22/0585/11/1	MÄKELÄNRINNE 3	As.Oy Mäkelänrinne 3, asuinrakennus	Arkkitehti Teuvo Lindfors Ritva Isotalo	1964	1965	
22/0585/12/1	RAUTALAMMINTIE 5	Kiint.Oy Rautalammintie 5, asuinrakennus	Arkkitehti Into Pyykkö Pentti Lehtiluoto	1968	1968	
22/0585/13/1	KARSTULANTIE 4	AVA-instituutin säätiö, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Jouko Ylihannu KK arkkitehtiosasto	1963	1965	
22/0585/13/2	KARSTULANTIE 4	Karstulantien väestönsuoja, väestönsuojan sisäänkäynti	Arkkitehti Olli Hagman HKR	1963	1965	
22/0585/14/1	KARSTULANTIE 8	HOAS 50 talo A – C, asuinrakennus	Arkkitehti Pentti Piha	1986	1987	
22/0585/14/2	KARSTULANTIE 8	HOAS 50 talo D – G, asuinkerrostalo	Arkkitehti Pentti Piha	1986	1987	
22/0585/45/1	MÄKELÄNKATU 45	Helsingin kaupungin rakennus oy nro 4 rakennus 3, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Gunnar Taucher HKR	1929	1930	sr-1
22/0585/45/2	MÄKELÄNKATU 45	Helsingin kaupungin rakennus oy nro 4 rakennus 1, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Gunnar Taucher HKR	1929	1930	sr-1
22/0585/45/3	MÄKELÄNKATU 45	Helsingin kaupungin rakennus oy nro 4 rakennus 2, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Gunnar Taucher HKR	1929	1930	sr-1
22/0586/2/1	MÄKELÄNKATU 47	Mäkelänrinteen lukio, koulu	Arkkitehti Tauno Niemioja	1960	1960	
22/0689/30/1	KUMPULANTIE 15	Kiint.Oy Elimäenkatu 30, teollisuusrakennus	Arkkitehti Olaf Stenius Antero Pernaja, T. & H. Seppälä	1942	1942	
22/0689/62/1	MÄKELÄNKATU 62	Kiint.Oy Zins, toimistorakennus	Arkkitehti Matti Finell Raili Hietanen	1940	1941	
22/0690/1/1	ELIMÄENKATU 15B	Pommisuoja Oy, väestönsuoja, liikerakennus	Arkkitehti Antero Pernaja	1940	1940	
22/0691/17/1	KUMPULANTIE 5	purettu	Arkkitehti Pentti Syväoja	1963	1963	
22/0691/17/2	KUMPULANTIE 5	Kiint.Oy Kumpulantie 5, teollisuusrakennus	Arkkitehti Tapio Seppälä	1984	1985	
22/0691/19/1	KUMPULANTIE 3	Kiint.Oy Pasilankulma, teollisuusrakennus	Arkkitehti Bertel Liljequist	1950	1952	
22/0691/21/1	KUMPULANTIE 1	Kiint.Oy Kumpulantie 1, teollisuusrakennus	Arkkitehti Erkki Kartano	1957	1958	
22/0692/1/6	KUORTANEENKATU 7	Helsingin Kuortaneenkatu 7, teollisuusrakennus	Waldemar Buturling Matti Finell (1949)	1941	1941	
22/0692/1/7	KUMPULANTIE 7	Helsingin Kuortaneenkatu 7, toimistorakennus	Arkkitehti Pauli Halonen	1985	1987	

Sijaintitunnus	Osoite	Kohde, nykyinen käyttö	Suunnittelija	Suunnit-teluvuosi	Käyttöön-ottovuosi	Suojelu-merkintä
22/0692/9/1	ELIMÄENKATU 26	teollisuusrakennus	Arkkitehti Pentti Ahola	1967	1969	
22/0692/11/2	KUORTANEENKATU 3	Yritystalo, teollisuusrakennus	Arkkitehti Kalle Vartola Arkkitehtitoimisto KVA Oy	1988	1992	
22/0692/13/5	KUMPULANTIE 9	Kiint.Oy Kumpulanhovi, toimistorakennus	Arkkitehti Bruno Östman H.& T.Seppälä (1986)	1937	1939	
22/0693/1/1	TEOLLISUUSKATU 29	Kiint.Oy Teollisuuskatu 29, toimistorakennus	Arkkitehti Raimo Kivekäs	1958	1965	
22/0693/2/3	TEOLLISUUSKATU 23 – 25	Helsingin yliopiston ATK-keskus, yliopisto	Arkkitehti Matti Vesikansa Jukka Turtiainen	1986		
22/0693/2/4	TEOLLISUUSKATU 23 – 25	Helsingin yliopiston ATK-keskus, yliopisto	Arkkitehti Bertel Liljequist Arne Helander	1941	1944	
22/0693/3/2	TEOLLISUUSKATU 33	Helsingin Teollisuuskatu 33 Oy, toimistorakennus	Arkkitehti P. H. W. Finnmap Oy, H. M. M., Tuomo Sirkiä	1990	1992	
22/0693/11/1	KUORTANEENKATU 4 – 6	Vesijohtoliike Onninen Oy, toimistorakennus	Arkkitehti Heikki Sysimetsä	1959	1960	
22/0693/11/2	KUORTANEENKATU 4 – 6	Vesijohtoliike Onninen Oy, purettu	Artturi Metsola	1928	1928	
22/0693/20/1	ELIMÄENKATU 20	Oy Elimäenkatu 20, toimistorakennus	Arkkitehti Kurt Simberg	1966	1968	
22/0693/22/1	ELIMÄENKATU 22	toimistorakennus			1960	
22/0693/22/2	ELIMÄENKATU 22	Instrumentarium Oy, tt	Arkkitehti Pentti Ahola	1962	1963	
22/0693/24/1	ELIMÄENKATU 24	purettu	Kauko Karvonen	1936	1936	
22/0693/24/2	ELIMÄENKATU 24	Toimitalo EK 24, Instrumentarium Oy, toimistorakennus	Arkkitehti Paavo Hämäläinen	1988	1990	
22/0693/27/5	TEOLLISUUSKATU 27	Instrumentarium Oy, teollisuusrakennus	Arkkitehti Paavo Hämäläinen	1986	1988	
22/0694/17/1	ELIMÄENKATU 17	Teräskonttori Oy, toimistorakennus	Arkkitehti Matti Finell	1948	1949	
22/0694/19/1	ELIMÄENKATU 19	teollisuusrakennus	Arkkitehti Matti Finell	1942	1944	
22/0694/19/2	PÄLKÄNEENTIE 16	teollisuusrakennus	Artur Kullman	1938	1930	
22/0694/23/1	ELIMÄENKATU 23	Kiint.Oy Elimäenkatu 23, teollisuusrakennus	Arne Thulé Juho (Jukka) Saari (1939)	1937		
22/0695/1/1	ELIMÄENKATU 12	Kampintorni Oy, toimistorakennus	Arkkitehti Erik Kråkström	1977	1984	
22/0695/1/3	ELIMÄENKATU 12 – 16	Kampintorni Oy, toimistorakennus	Arkkitehti Erik Kråkström Kaarina Lehtonen	1975	1977	
22/0695/1/4	ELIMÄENKATU 12 – 16	Kampintorni Oy, toimistorakennus	Arkkitehti Erik Kråkström Kaarina Lehtonen	1975	1977	
22/0696/1/1	ELIMÄENKATU 9	toimistorakennus	Aarne Sarvela	1929	1927	
22/0696/1/2	ELIMÄENKATU 9	toimistorakennus	Arkkitehti Henrik Wartiainen	1972	1974	
22/0696/2/1	ELIMÄENKATU 15	Kiint.Oy Elimäenkatu 15, toimistorakennus	Arkkitehti Henrik Wartiainen	1971	1974	
22/0697/1/1	TEOLLISUUSKATU 7 – 11	Kiint.Oy Sturenportti, toimistorakennus	Arnold Enholm Pohjanpelto & Suomala Oy (1985)	1932	1933	
22/0697/17/1	TEOLLISUUSKATU 13 – 15	teollisuusrakennus	Arkkitehti V. R. Rytöhonka Ilmari Ahonen (1962)	1947	1948	
22/0697/17/7	TEOLLISUUSKATU 13	Helsingin Teollisuuskatu 13 Oy, toimistorakennus	Arkkitehti Toivo Korhonen	1984	1987	
22/0698/1/1	STURENKATU 18	Vallilan ammattioppilaitos, ammattikoulu	Arkkitehti Hilding Ekelund	1952	1955	
22/0699/6/1	NILSIÄNKATU 6	Vallilan ammattioppilaitos, ammattikoulu	Arkkitehti Seppo Hytönen	1959	1960	
22/0699/8/3	NILSIÄNKATU 8	Kiint.Oy Nilsiänkatu 10, varasto	Sisustusarkkitehti Åke Holmberg	1967	1937	
22/0699/8/6	NILSIÄNKATU 8	Kiint.Oy Nilsiänkatu 10, toimistorakennus	Sisustusarkkitehti Åke Holmberg	1936	1937	
22/0699/12/3	NILSIÄNKATU 10 – 14	Kiint.Oy Nilsiänkatu 10, teollisuusrakennus	Arkkitehti Kaarlo Borg	1933	1934	
22/0699/14/3	NILSIÄNKATU 16 – 20	Mako Oy, teollisuusrakennus	Arkkitehti Erkki Huttunen	1936	1937	
22/0700/1/3	NILSIÄNKATU 15	Kiint.Oy Nilsiänkatu 15, teollisuusrakennus	Arkkitehti Matti Finell	1938	1935	
22/0700/6/1	LEMUNTIE 6	Oy Lemuntie 6, teollisuusrakennus	Arkkitehti Taimi Harikko	1942	1943	
22/0700/11/3	NOKIANTIE 2 – 4	Tehdaskiinteistö Oy Kisällitalo, teollisuusrakennus	Arkkitehti Yrjö Lindegren O.Hansson	1941	1964	
22/0700/19/1	PÄLKÄNEENTIE 19	Oy Pälkäne, teollisuusrakennus	Arkkitehti Antti Rantanen Matti Lieto (1964, 1971)	1939	1965	
22/0701/2/1	VESANNONTIE 1	Vallilan ammattioppilaitos, ammattikoulu	Arkkitehti Hilding Ekelund	1956	1958	
22/0702/2/1	NILSIÄNKATU 3	Helsingin Lastentarhanopettajaopisto, ammattikoulu	Arkkitehti Gunnar Taucher HKR	1931	1932	sr-i
22/0704/46/1	MÄKELÄNKATU 46 – 48	Helsingin Energia, sähköasema	Arkkitehti Risto-Veikko Luukkonen	1957	1959	
22/0705/5/1	VESANNONTIE 5	As.Oy Vesannontie 5, asuinkerrostalo	Arkkitehti V. R. Rytöhonka	1938	1939	
22/0705/7/1	VESANNONTIE 7	As.Oy Vesannontie 7, asuinrakennus	Arkkitehti Erich Ungern-Sternberg Hilding Ekelund	1953	1954	
22/0705/9/1	ENSI KODIN TIE 3	As.Oy Vesannontie 9, asuinkerrostalo	Arkkitehti V. R. Rytöhonka	1938	1939	
22/0705/26/1	STURENKATU 26	As.Oy Sturenkatu 26, liike- ja asuinkerrostalo	K. J. Ahlskog	1938	1938	
22/0705/28/1	MÄKELÄNKATU 30	As.Oy Mäkelänkatu 30, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Aulis E. Hämäläinen	1938	1938	
22/0705/32/1	MÄKELÄNKATU 32	As.Oy Mäkelänkatu 32, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Aulis E. Hämäläinen	1938	1939	
22/0705/34/1	MÄKELÄNKATU 34	As.Oy Mäkelänkatu 34, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Aulis E. Hämäläinen	1939	1939	
22/0705/36/1	MÄKELÄNKATU 36	As.Oy Mäkelänkatu 35, asuinkerrostalo	Arkkit.yo Helge Lundström	1938	1939	
22/0706/5/1	ENSI KODIN TIE 4	Helsingin Ensikoti ry., ensikoti	Arkkitehti Elna Kiljander	1940	1965	
22/0706/5/2	ENSI KODIN TIE 4	Helsingin Ensikoti ry., varasto	Arkkitehti Sara Palmunen	1981	1987	
22/0706/6/1	ENSI KODIN TIE 6	As.Oy Ensi Kodin tie 6, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Lauri Silvennoinen	1956	1957	
22/0706/38/1	MÄKELÄNKATU 38	As.Oy Mäkelänkatu 38, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Karl Kellberg	1945	1946	
22/0706/40/1	MÄKELÄNKATU 40	As.Oy Mäkelänkatu 40, asuinrakennus	Arkkitehti Georg Wigström	1945	1945	
22/0706/42/1	MÄKELÄNKATU 42	As.Oy Mäkelänkatu 42, asuinrakennus	Arkkitehti Aulis E. Hämäläinen	1945	1946	
22/0706/44/1	MÄKELÄNKATU 44	As.Oy Mäkelänkatu 44, asuinrakennus	Salme Savonius	1945	1946	
22/0707/1/1	MÄKELÄNKATU 48 – 50	Oy Tela Fastighets Ab, Näkövammaisten Keskusliitto, teollisuusrakennus	Rakennusmestari Emil Svensson	1945	1949	
22/0707/7/1	LEMUNTIE 7	tehdas	Rakennusmestari Rudolf Lanste	1950	1950	
22/0707/9/1	LEMUNTIE 9	tehdas	Rakennusmestari Rudolf Lanste	1950	1959	
22/0707/10/1	LEMUNTIE 1 – 5	teollisuusrakennus	Walter Fyrqvist	1939	1939	
22/0707/25/1	ELIMÄENKATU 25	teollisuusrakennus	Arkkitehti Aulis E. Hämäläinen	1939	1939	

Sijaintitunnus	Osoite	Kohde, nykyinen käyttö	Suunnittelija	Suunnit-teluvuosi	Käyttöön-ottovuosi	Suojelu-merkintä
22/0707/27/1	ELIMAENKATU 27	varasto	Arkkitehti Aulis E. Hämäläinen	1939	1940	
22/0707/29/2	MÄKELÄNKATU 58	liikerakennus	Arkkitehti Veijo Hurmerinta	1971	1972	
22/0707/52/1	MÄKELÄNKATU 52	Kiint.Oy Mäkelänkatu 52, liikerakennus	Arkkitehti Bertel Gripenberg	1966	1968	
22/0707/54/1	MÄKELÄNKATU 54	Kiint.Oy Mäkelänkatu 54, liikerakennus	Arkkitehti Aulis Salo	1956	1956	
22/0707/56/1	MÄKELÄNKATU 56	Ent. Colombia Kahvi Oy, liikerakennus	Arkkitehti Lauri Silvennoinen	1949	1951	
22/K/100/1	JUNATIE	huoltamo			1976	
22/K/100/2	JUNATIE	huoltamo			1976	
22/K/100/9003	Aleksis Kiven katu	muuntamo				
22/K/100/9004	Elimäenkatu 23	muuntamo				
22/K/100/9005	Päijänteentie	Päijänteentien muuntamo, muuntamo				
22/P/101/1	VALLILAN PUISTO	ei toteutettu			1939	
22/P/101/2	VALLILAN PUISTO	ei toteutettu			1943	
22/P/104/1	HAUHON PUISTO	väestönsuoja			1965	
408/0001/0/132	KYLÄSAARENKATU 10	Vesiensuojelulaboratorio, vastaanottokeskus	Arkkitehti K. R. Lindgren	1973	1977	
410/0001/4/12	ALEKSIS KIVEN KATU 17	purettu				
410/0001/4/13	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan rakennus- ja lvi-osasto, varasto			1921	
410/0001/4/14	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan kokoonpanohalli, huoltorakennus	Arkkitehti Bruno Granholm	1900	1901	
410/0001/4/15	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan varusteluosasto, huoltorakennus	Arkkitehti Bruno Granholm Valtionrautateiden rakennuskonttori	1909		
410/0001/4/17	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan ruiskumaalaamo ja pyöräsorvaamo, huoltorakennus	Arkkitehti V. R. Rytöhonka VR:n ratateknillisen osaston huonerakennusjaosto	1958	1960	
410/0001/4/18	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan polttoleikkaamo, katos		1957		
410/0001/4/19	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan katkaisu- ja hitsaustyöpaja, purettu		1925	1962	
410/0001/4/20	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan öljyvarasto, purettu		1948	1901	
410/0001/4/21	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Rautatieasunnot Oy, asuinrakennus, asuinkerrostalo	Arkkitehti J. Ungern VR:n ratateknillisen toimiston huonerakennusjaosto	1948	1949	
410/0001/4/22	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan vaihto-osavarasto, varasto	Arkkitehti K. F. Andersson Bruno Granholm, VR:n ratakonttori	1922		
410/0001/4/23	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan rakennus- ja lvi-osasto, purettu				
410/0001/4/24	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Rautatieasunnot Oy, asuinrakennus, asuinkerrostalo	Thure Hällström VR:n konstruktiivnen osasto	1924	1922	
410/0001/4/25	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan palavien nesteiden varasto, varasto		1980	1980	
410/0001/4/26	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan osarakenneosasto, huoltorakennus	Arkkitehti Bruno Granholm	1900	1901	
410/0001/4/27	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan puutavaran välivarasto, varasto		1975	1975	
410/0001/4/28	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan sähkojunahalli, huoltorakennus	Arkkitehti Bertel Gripenberg	1970	1979	
410/0001/4/29	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan välivarasto, varasto	TT TT VR: ratateknillisen toimiston huonerakennusosasto	1935	1946	
410/0001/4/30	VALLILAN ASEMA	liikerakennus			1933	
410/0001/4/31	TEOLLISUUSKATU 2	Ent. Vallilan tavara-asema, huoltamo			1986	
410/0001/4/32	HÄMEENTIE 39A	Helsingin kaupunginmuseo, varasto				
410/0001/4/9033	Pääskylänkatu	Valtionrautatiet, vaihdekoppi				
410/0001/4/9034	Aleksis Kiven katu 17	Valtionrautatiet, vaihdekoppi				
410/0001/5/1	HÄMEENTIE 67	As.Oy Hämeentie 67, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Jalmari Peltonen	1928	1928	
410/0001/5/260	SAARENKATU 17	Hermannin hoitokoti, hoitokoti	rakennusmestari Antero von Bell	1909		sr-2
410/0001/5/413	KYLÄSAARENKATU 8	Kyläsaaren puhdistamo, ilmastusrakennus, huoltorakennus	Arkkitehti Gustaf Räihä	1982	1985	
410/0001/5/424	VARASTOKATU	ajoluiska maanalaiseen tilaan			1989	
410/0001/5/425	KYLÄSAARENKATU	Container Service Of Finland Ltd Oy, korjaamo	Insinööri Jorma Kallanperä	1988	1991	
410/0001/5/442	VALLILAN SIIRTOLAPUUTARH	tt			1991	
410/0001/5/443	VALLILAN SIIRTOLAPUUTARH	tt			1991	
410/0001/5/444	VALLILAN SIIRTOLAPUUTARH	tt			1991	
410/0001/5/445	VALLILAN SIIRTOLAPUUTARH	tt			1991	
410/0001/5/446	VALLILAN SIIRTOLAPUUTARH	tt			1989	
410/0001/5/447	VALLILAN SIIRTOLAPUUTARH	tt			1991	
410/0001/5/451	KUMPULANKATU 10	tt			1991	
410/0001/5/452	VALLILAN SIIRTOLAPUUTARH	sauna			1991	
410/0001/5/453	KYLÄSAARENKATU 7C	Suomen Projektivuokraus Oy, varasto	Rakennusinsinööri Juha Anttila TK-suunnittelu ja markkinointi, T. Koskinen	1994	1994	
410/0001/5/454	Kyläsaarenkatu 9a	Helsingin talosiirto Oy, varastohalli	Rakennusinsinööri L. Rinne Terästuote Kujala KY, Kari Lehtola	1994		
410/0001/5/455	Kyläsaarenkatu 7d	Hermannin hyötylajittelu Oy, varasto, ei toteutettu	Arkkitehti Pekka Nieminen	1994		
410/0001/5/456	Kyläsaarenkatu 9d	Lasitusliike Kivijärvi Oy, myymälä, ei toteutettu	Arkkitehti Risto Kauria Arkkitehtitoimisto Kauria & Turtola	1994		
410/0001/5/457	Kyläsaarenkatu 7b	Maalaus ja saneerausliike Jarmo Pakarinen, varasto	Rakennusinsinööri Jarmo Pakarinen TK-suunnittelu ja markkinointi, T. Koskinen	1994		
410/0001/5/458	Kyläsaarenkatu 9b	Maalausliike E. Hinkka, myymälä	Kari Laine	1994		
410/0001/5/459	KYLÄSAARENKATU 5C	Hesasbest, varasto	T. Koskinen	1995	1995	
410/0001/5/460	KYLÄSAARENKATU 5E	Yleisrakennus Heikki Winqvist, varasto, myymälä	T. Koskinen	1995	1995	

Sijaintitunnus	Osoite	Kohde, nykyinen käyttö	Suunnittelija	Suunnit-teluvuosi	Käyttöön-ottovuosi	Suojelu-merkintä
410/0001/5/461	KYLÄSAARENKATU 5F	Kannon Romu Oy, varasto	T. Koskinen	1995	1995	
410/0001/5/464	Kyläsaarenkatu 5b	varastomyymälä				
410/0001/5/465	KYLÄSAARENKATU 5G	Kannon Romun Oy, työmaaparakki		1995	1996	
410/0001/5/9002	Vellamonkatu 21	muuntamo				
410/0001/5/9500	Kyläsaarentie 5-9	Varastomyymäläalue »Köyhien Stokka», aita	Arkkitehti Markku Erholz	1994		
410/0002/11/39	INARINTIE 7	Yömaja, asuntola	TT TT Rauma-Repola Oy	1970	1971	
410/0002/11/41	HAUHONTIE 6 – 8	As.Oy Hauho, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Martti Välikangas Akseli Toivonen	1924	1925	AK/s
410/0002/11/47	INARINTIE 29 – 31	purettu			1920	
410/0002/11/48	INARINTIE 33	As.Oy Ashaka, asuinrakennus	Arkkitehti Albert Nyberg	1921	1920	A/s
410/0002/11/49	MÄKELÄNKATU 23	asuinkerrostalo	Arkkitehti Uno Moberg	1926	1926	AK/s
410/0002/11/54	MÄKELÄNKATU 25	asuinkerrostalo	Arkkitehti Uno Moberg	1924	1926	AK/s
410/0002/11/55	VANAJANTIE 17 – 19	As.Oy Vanajantie 17 – 19, asuinrakennus	Arkkitehti Valde Aulanko	1924	1925	
410/0002/11/56	VANAJANTIE 21 – 23	As.Oy Luja, asuinrakennus	Arkkitehti Armas Lindgren Bertel Liljequist	1925		
410/0002/11/57	VANAJANTIE 25	asuinrakennus	K. Hagman	1922	1923	
410/0002/11/83	MÄKELÄNKATU 29	As.Oy Aito BAB, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Albert Nyberg	1926	1926	sr-1
410/0002/11/84	MÄKELÄNKATU 31	As.Oy Mäkelänkatu 31, liike- ja asuinkerrostalo	Arkkitehti Albert Nyberg	1928	1931	sr-1
410/0002/11/85	STURENKATU 32 – 34	As.Oy Sturenkatu 32 – 34, liike- ja asuinkerrostalo	A. V. Willberg	1926	1927	
410/0002/11/87	STURENKATU 38	As.Oy Sturenkatu 38, liike- ja asuinkerrostalo	Artur Kullman	1926	1926	
410/0002/11/88	PÄLKÄNEENTIE 18	Kiint.Oy Pälkäneentie 18, teollisuusrakennus	Kerttu Tamminen	1939	1939	
410/0002/11/201	PÄLKÄNEENTIE 18	Kiint.Oy Pälkäneentie 18, teollisuusrakennus	Kerttu Tamminen	1937	1937	
410/0002/11/270	HÄMEENTIE 98	päiväkoti			1967	
410/0002/11/9271	Hämeentie 96	Paavalin puisto, kioski				
410/0002/11/9272	Hämeentie 96	Paavalin puisto, muuntamo				
432/0001/23/30	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan rakennus- ja lvi-osasto, purettu				
432/0001/23/31	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan ohutlevyosasto, varasto		1940		
432/0001/23/33	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan alkurakenneosasto, huoltorakennus	John Stolpe Axel Åberg, VR:n rakennuskonttori	1919	1921	
432/0001/23/34	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepaja, varasto	E. Seppälä VR:n ratateknillisen toimiston huonerakennusosasto	1937	1966	
432/0001/23/35	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan puutyöosasto, toimistorakennus		1967	1965	
432/0001/23/36	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan ruokala ja toimistotiloja, toimistorakennus	Thure Hällström Valtionrautateiden ratakonttorissa	1919	1921	
432/0001/23/37	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan lämpökeskus, teollisuusrakennus	Arkkitehti Bruno Granholm	1900	1901	
432/0001/23/38	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan levyvarasto, varasto	Arkkitehti K. F. Andersson Bruno Granholm, VR:n ratakonttori	1921		
432/0001/23/39	ALEKSIS KIVEN KATU 19	Pasilan konepaja, purettu		1948		
432/0001/23/40	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan varastorakennus, varasto				
432/0001/23/41	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan poliklinikka ja toimistotiloja, toimistorakennus	Arkkitehti Bruno Granholm	1899	1901	
432/0001/23/42	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan polttoleikkaamo, huoltorakennus		1957		
432/0001/23/43	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan pesula, varasto	Thure Hällström VR:n ratateknillisen toimiston huonerakennusjaosto	1935		
432/0001/23/45	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan kuljetus- ja siivousosasto, varasto		1920		
432/0001/23/46	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan päävarasto, varasto	Arkkitehti Ilkka Uusitalo Arkkitehtitoimisto Bertel Gripenberg & Co.	1979	1978	
432/0001/23/47	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan ohutlevyosasto, varasto		1940	1940	
432/0001/23/48	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepaja, varasto				
432/0001/23/49	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepaja, varasto				
432/0001/23/50	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepaja, varasto				
432/0001/23/51	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan peltityöpaja, varasto		1915		
432/0001/23/52	ALEKSIS KIVEN KATU 17	Pasilan konepajan puutyöosasto, varasto		1977		
432/0001/23/9053	Aleksis Kiven katu 17	Pasilan konepaja, porttirakennus				

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEON TUTKIMUKSIA JA RAPORTTEJA

1/1995
Helena Hakkarainen ja Lauri Putkonen
Helsingin kantakaupungin teollisuusympäristöt

1/1996
Tommi Lindh
Helsingin rakennuskulttuuri-inventointi
29. Haaga

1/1997
Tommi Lindh
Helsingin kantakaupungin rakennuskulttuuri
Vallilan ja Hermannin inventointi

ISBN 951-718-032-2
ISSN 1238-9870

Myynti ja jakelu:

Helsingin kaupunginmuseo
Sofiankatu 4
00170 Helsinki
Puhelin: (09) 1691